

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק עשד

אב תשפ"א | גליון 51

ירחון חסידי ברסלב

לאחוז ברבינו בכל מחיר

שיחת הוד עם הרה"ח
ר' אריה אלבוים מיקירי
אנ"ש על חייהם הנלבבים
של חסידי ברסלב בארץ
ישראל בתקופת השואה

דמעות טל ליקוטי מוהר"ן

שביבי אש מתהלכות
חיו הבערים של הגאון
החסיד ר' שמשון שווארטץ
ממנורו והדבקות הנצחית
באורו של תקוות הדורות

להבת הרצון ומסך הברזל

מסעה של קבוצה מיקירי וזקני אנ"ש לציון באומן
במסירות נפש של ממש ובתשוקה ורצון עליון
שלא דעכו והתממשו רק כעבור שנים ארוכות

החודש במדור אידיש: נסיעת הגעגועים של החסיד ר' שמואל שפירא לציון הקדוש באומן

בגליון:

שוברים על זה מניעות עצומות

18

מסע הכיסופים של חברת יקירי אנ"ש לציון הקדוש בתוך לוע הארי הסוביטי שהסתיים ברצונות גדולים פי כמה וכמה

בוודאי יהיה נעשה איש כשר

24

שבבי זוהר מעבודת ה' המופלאה של החסיד ר' שמשון שווארטץ מניו יורק במלאות השלושים להסתלקותו

חסידים תמימים ופשוטים

32

זכרונותיו של הרה"ח ר' אריה אלבוים מתהלוכות חייהם של ה'קיבוץ של אנ"ש' בדור העבר

מדור אידיש

40

די היסטארישע רייזע פון הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל צום ציון קודש הקדשים אין אומאן

בעקבות הטעויות שנפלו בגליון הקודם הבאנו שוב את מדור 'בעקבות הרועה' מחדש שעבר במלואו

כמו כן מובאים כאן השורות האחרונות שחלקם נשמטו מסיום הכתבה של הרה"ח ר' אברהם זאב רוזנבלט מהגליון הקודם:

אחד מחשובי אנ"ש, ר' אברהם מרדכי פלברבוים נסע להתחתן בחו"ל. לפני שהוא טס לחו"ל אמר לו ר' בן ציון, שהיה בחור שנהג מפעם לפעם להגיע לשטיבל של "ברסלב" בפולין וכעת הוא מתגורר בברזיל היכן שהוא נוסע עכשיו וביקש שימסור לו ממנו ד"ש. כשהגיעה אליו דרישת השלום מר' בן ציון, אותו אחד כ"כ התרגש והחליט שהוא מגיע לר"ה לארץ. כשהוא הגיע ל"שול" לחפש אחריו, התברר לו שהוא נפטר שבועיים קודם לכן.

מערכת אבקשה

טל: 02-539-63-63
פקס: 077-318-0237

כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

עיצוב גרפי: א. שפירא

הגליון מודפס ע"י מא. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

לכל ענייני אבקשה בארה"ב ושותפות של 'אבן קבועה': 845-288-0574

חלק מהתמונות בגליון זה ובגליונות קודמים הם באדיבותם הרבה של ר' אהרן ברגר מארכיונו של חמיו הרה"ח' לייבל ברגר ומאת ר' שמואל יצחק רוזנבלד הי"ו

לנציג 'אבקשה' לשותפות בבניין הקדושה ובהפצת האור הנקי: 0548529705

מדורים:

מחדש חדשים

סודם של המניעות

עצת העצות

עיר התשובה - תפילה

נפשי בשאלתי

איך מתמודדים עם הבלבולים

בעקבות הרועה

כי לא נחש ביעקב (מאמר חודש תמוז מתוקן)

ילד שעשועים

דַּרְךְ שְׁאֲרָכָה
אַרְבָּעִים שָׁנָה!!!
ספור

מְנִיעוֹת או 'נְעִימוֹת'?
מֵאֵמֶר

הַפְּרוֹז שֶׁנֶּעְלַם
שֶׁעֲשׂוֹנוֹ

עמוד 44

בשער הגליון

העולם יתמהו...

"ועקר ההתקשרות הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה
שלמה" (ליקוטי מוהר"ן תורה קלה)

העולם עומדים ומשתוממים על האהבה השוררת בין רועה
הדורות לתלמידים הנאמנים.

תמהים על ימים ולילות שמקדישים חסידיו בעוזבם הכל רק
בשביל לקיים את צוואתו.

מתפלאים על האהבה העצומה שמתגלית בימים אלו
ברחובותיה של אומן עם שיחות החברים המאירות והקדושות.

משתאים לנוכח על אהבתם העזה של עולי הרגל התמודים
שצצו בערבות העיירה האוקראינית, ומשתקעים בה למשך זמן
כה רב.

זוגות עיניים רבים נפערו, תמיהות בלבבות הצטיירו, למראה
אותם חסידים שבשנה שעברה ארזו את כל אשר להם ונתנו את
כל מהותם אך ורק בשביל אותו סוד שבו תלוי תיקון העולם.

אולם בשנה זו התימהו רק הולך ומתעצם, מאות רבות של
אנשים ובהם אנשים פשוטים ביותר, שיצאו את מקומם הנח
והמוכר, בדרכם אל המקום המוכן לו מששת ימי בראשית
לעסוק בתיקון העולם.

ולא, לא הוצבו גבולות ולא הועמדו מחסומים. תלמידיהם
הנאמנים של הרב והתלמיד המופלאים מקשיבים לאזהרתו
בכל ליבם, ולא רוצים לתת לשום סיכוי שבעולם לקלקל את
שמחתם.

'החסידות המתה' - כינו אותה. 'חסידים מתים' - קראו להם.
אולם דומה כי אישו של רבינו חיה היא ובווערת, מרעשה ארץ
ומרגיזה ממלכות, מעמידה את אנשי העולם על רגליהם עד
שעומדים הם ותמהים: מהו הסוד הזה? מה מתחולל כאן?

'מסירות נפש' דבר המסור ללב הוא. לצוות עליו אי אפשר ואף
למנוע ממנו לא יהיה נכון. אולם כשמביטים ממרחק אל אותה
שלהבת שהוצתה באומן, אי אפשר שלא להתפעם ממשירות
נפשם של מי שכן יכלו לכך, ואף התאפשרו להם התנאים
הראויים לצעד שכזה גם מההיבטים הרוחניים וההלכתיים
הכרוכים בכך.

○○○

הדור האחרון... מה לא נאמר על אותו דור, נבואות חז"ל על
הירידות והניסיונות שיהפכו אותו למקום לא רצוי, אפילו עבור
צדיקים וקדושים, "ייתי ולא אחמיניה".

ובתוך תוקף הגלות הנורא הזו, בתוך חשכת המניעות
המאיימים לבלוע כל ניצוץ של קדושה, משורר התלמיד הרחמן
את הניגון המופלא, הנובע משער החמישים עצמו.

"והנה בתקף סוף הגלות המר הזו, וכבר התחיל להתנוצץ
התנוצצות משיח... ועמך בית ישראל משתוקקים ומתגעגעים
מאד להשם יתברך, והכל חפצים ליראה את שמך בהשתוקקות
נמרץ ונפלא אשר לא היתה כזאת מימי קדם "הקיצותי ועודי
עמך", באתי עד קץ כל הדורות, ועודי עמך, עדין אנו אחוזים בך,
ומשתוקקים לעבודתך בכלות הנפש". (ליקו"ת תניינא מ"ח)

○○○

את הכל כבר לקחו מאתנו... המוחות מבלבלים, הלבבות
אטומים, ואפילו הגופים כבר חלושים ועייפים, אבל את הלב
הבווער בתשוקה וברצון, אותו לא יצליחו לקחת מאתנו לעולם,
אם ישנו עוד דבר שנוכל לעשות בשביל תיקון נפשינו והעולם,
נעשה אותו בכל מחיר שבעולם, עד הנשימה האחרונה.

"כי אהבתנו ורצוננו אצלך עזה וחזקה מאד בעזות ועקשנות
גדול מאד, על כן ראוי לך להתפאר בנו..."

וכמוכן מיד יזימן לנו הבעל דבר את כל המניעות שבעולם
כבדי לעצור בעדנו, אך לא יועיל לו הדבר במאום כי:

"כפי שהסטרא אחרא שהיא כלל המונעים מתגברת נגד
האדם, כמו כן צריך שיהיה להאדם אהבה והשתוקקות ורצון
חזק לה' יתברך ולהדבך שבקדושה שרוצה לעשות פי החשק
שהוא בחינת אהבה צריך שיהיה כפי המניעה כנ"ל. וזהו, כי עזה
כמות אהבה, קשה כשאלו קנאה. שהאהבה והשתוקקות לה'
יתברך ולעבודתו היא עזה וחזקה בעקשנות גדול כמות, הינו
כמו התגברות המניעות שהם בחינת מות וסטרא אחרא, כי כל
המניעות נמשכין משם, הינו כפי המניעה כן האהבה והחשק עז
וחזק". (ליקו"ת ברהמ"ז ומים אחרונים ד')

ובדומה לאותה הרוח, שככל שמנסה היא לנשב ולכבות את
הגחלת שעדיין מלהטת, לא תכבה אותה לעולם, והיפך. עם כל
משב שנושבת היא, תתלהט השלהבת עוד ועוד עד שתהפוך
לאש אדירה, שתבעיר את העולם כולו באש הקדושה.

○○○

"ימי ראש השנה ממשמשין לבוא ונדבר פנים אל פנים בעזרת
השם יתברך ולעת עתה בני חזק ואמץ ותתחיל לברך במחשבתך
שהחנינו והגיענו וקיימנו לזמן הזה שהוא ראש השנה הקדוש
שנזכה להתועד יחד בעזרת השם יתברך ורק בזה אני מחיה את
עצמי, וגם אתה ראוי לך להחיות את עצמך בזה שפכר עברה
השנה והגיעו ימי ראש השנה שבהם נתועד יחד על ציון הקדוש
וכו'". (על"ת תל"ה)

את הכל
כבר לקחו
מאתנו...
המוחות
מבלבלים,
הלבבות
אטומים,
ואפילו
הגופים כבר
חלושים
ועייפים,
אבל את
הלב הבוער
בתשוקה
וברצון, אותו
לא יצליחו
לקחת מאתנו
לעולם, אם
ישנו עוד
דבר שנוכל
לעשות
בשביל תיקון
נפשינו
והעולם,
נעשה אותו
בכל מחיר
שבעולם,
עד הנשימה
האחרונה

להתבונן במניעות, לעורר את הלב

הצדיק הגדול יודע לתת לנו מה שאנו רוצים ללא קשיים, אבל חלק ממה שהוא נותן לנו זה דווקא אותם קשיים ומניעות. לא לעצור אותנו חלילה הם באים, כי אם להצית את האש, לעורר את הלב, לתת לנו כלים להכיל את הקדושה שבאה לקראתנו ולהיכלל בתיקון הנצחי בתכלית | **ממניעות לנעימות**

אדירים פי כמה שלא ניתן לקבלם כי אם על ידי חשק עצום ונשגב. כל השיח המיותר והעיסוק ב'חדשות' של 'מה אמר פלוני ומה זומם פלוני', רק מסיחים ומסיטים את הדעת מן העיקר, שליחותנו בשעה זו היא ש"בכל זמן שיהיה לך פנאי, תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה". כדי לעורר את לבנו לצפות ולייחל לך, עלינו להתעורר תחילה בדברים היותר קרובים ללבנו, 'ראש השנה שלו' הוא אמנם סוד עליון שרק רבינו הקדוש השיגו, זוהי קדושה עליונה העולה על הכל, ואך נבער ומטופש הוא להתחיל לחשוב על הבנת הדברים, שהלא אף הקלה שבקלות שבדברי הצדיק לא יערכנו שכל אנושי, וכל שכן "ראש השנה, שהוא סוד כמוס ונעלם ונסתר מאד בחינת ראשית הבריאה שהוא סוד בראשית" (לקוטי הלכות ראש השנה ו-א), אולם את מה שרבינו הקדוש ורבי נתן בעצמם גילו מה שאנו יכולים לזכות בראש השנה, הרי זה מחובתנו להתבונן בהם ולהלהיב לבנו לייחל ולצפות לך בכל נימי נפשנו.

רפואת הנפש ובניין הגאולה

קשה לתמצת אפילו אחת מן התורות וההלכות אותם גילו הרב והתלמיד, במהות תרופת הפלא העצומה והנשגבה הנפעלת בראש השנה לחיי נפשנו, אבל כמדומה שתחילה עלינו לעורר את הלב לך שאנו נוסעים לרופא הגדול. אין זו נסיעה של לצאת ידי חובה, אין זו רק נסיעה של רוממות רגשי הלב, אנו נוסעים כי אנו מייחלים לקבל כאן את תרופת והצלת הנפש, ומבלי לגרוע מעוצם התיקונים הנוראים הנעשים על ידי נסיעת כל יחיד בבניין הגאולה הכללית, אולם תחילה עלינו להתעורר לחוס על חיי עצמנו ורק אחר כך נוכל לחוס על חיי אחרים.

כאשר ל"ע מתגלה מחלה חמורה ח"ו, ונשמע פתגם רופא אמיתי מעבר לים שהוא נותן סיכוי מועט להצלת חיים, שוב לא חוסכים בממון בטירחא ובכלל מאמץ, אולי יש תקוה. וכל זאת בגוף, שאף על הצד שיתרפא לגמרי, הלא עתיד הוא למות לאחר זמן ולהיכלות בקבר, כמה קל וחומר הוא כאשר מדובר ברפואת הנפש העומדות לחיות חיים נצחיים, ואוי ואבוי אם ישארו במחלות הממאירות והנוראות המכלות ועוקרות אותן מנצחיותן, "וכל מה שהוא חולה

ל מה עשה ה' לנו ככה, מה חרי האף הגדול הזה'. כי זה שנתיים אשר הנסיעה לרבינו הקדוש זרועה מוקשים ומכשולות, לא עוד דרך המלך שהורגלנו לה עשרות בשנים. פחדים וחששות, קשיים ומניעות, מהן מניעות אמיתיות ומהן 'מניעות המח' הקשה מכולן.

דלי דעת יאמרו שהנגיף הוא שבעוכרינו... אולם יודעים אנו מרבינו כי: 'יהי היום, והיה רוח סערה גדולה בעולם והרוח סערה הזו בלבב והפך את כל העולם כולו'. אחרים יאמרו שידי רשעים בדבר. אבל אסור לנו לשכוח שיש משלח לאותם נגיפים ורשעים, והמשלח הזה כוונה יש לו בדבר, והיא אך לקרב ולא לרחק.

כל יהדותו תלוי בזה

נטה אם כן אזנינו לדברי רבינו הקדוש בעצמו, מהי מטרת המניעות והקשיים. וכך הוא מגלה לנו: "כל דבר שבקדושה שהאדם צריך לעשות, כגון לנסוע להצדיק, נותנין לו מתחלה חשק, כדי שעל ידי זה יעשה הדבר, ועיקר גודל החשק נעשה על ידי המניעה שמזמנים לו, כי כשאישי ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, בפרט כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך ליהדותו, שכל יהדותו תלוי בזה, כגון לנסוע לצדיק אמתי, אזי מזמנים לו מניעה, וזאת המניעה היא בשביל החשק, כדי שעל ידי זה יהיה לו חשק יותר לעשות אותו הדבר, כי על ידי המניעה שמונעים את האדם מן הדבר, על ידי זה נעשה התגברות החשק מאד".

ורבינו הקדוש מוסיף שם ברורות: "ועל כן ראוי לאדם לדעת, כשיש לו מניעות גדולות מאד מאיזה דבר שבקדושה, ידע ויבין מזה, שזה הדבר שרוצה לעשות הוא נחשק גדול מאד ודבר יקר מאד, שמחמת זה המניעה גדולה מאד, ובפרט כשרוצה לנסוע לצדיק האמת שבזה תלוי הכל אזי יש להאדם מניעות גדולות רבות מאד, ומזה בעצמו יבין האדם גודל מעלת הנחשק, וכשאדם חושק ביותר, בודאי יוכל לעשות הדבר, ויוכל להוציאו מכח אל הפועל".

ההוראה אם כן ברורה. ומה נשתנו שנתיים אלו מכל השנים עד היום!?! אלא לפי שהראש השנה של רבינו הקדוש תמיד הוא עומד במעלה העליונה, אבל בשנתיים אלו גנוזים טמונים כוחות עליונים

הרב ש. סופר

להיבהל ולהשתדל כלפי חיי הלב הרוחני, כל נצחיותו הרי תלויה בחיות הלב הזה. וכל 'לב יודע מרת נפשו', כמה הלב הזה חולה ומת, וכמה הוא רחוק מלזכור ולחיות בכל רגע את התכלית הנצחית.

והנה, בשורה מרעישה!! הרופא הגדול ביותר מזמין אותנו לקבל החיאה לליבנו הרוחני! וכפי שרבי נתן (בלקוטי הלכות, ברכת הראיה ה-י) מגלה: "ראש השנה שצונו ה' יתברך לעשות בכל התחדשות השנה, כדי לחדש זכרון עולם הבא בכל תחילת השנה, ועל כן נקרא ראש השנה יום הזכרון, כי זה עיקר ראש השנה, לחדש זכרון עולם הבא, כי ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, וצריכין אז להמשיך עלינו התעוררות התשובה שהוא על ידי זכרון העולם הבא."

ממש לשם כך אנו נוסעים לרבינו הקדוש בדחיפות שכזו, המחלה האיזומה הזו של השתקעות בחיי עולם חולף מכלה הכל וממיתה את הלב הרוחני, ו"בשביל זה צריכין לבא אז לצדיקים אמתיים, כי עיקר מה שנוסעים לצדיקים הוא בשביל זכרון עולם הבא, כדי שיזכירו אותנו תכליתו הנצחית לעולם הבא וילמדו אותנו עצות ודרכים ישרים לזכות לזה, על כן ביותר צריכין ליזהר לבוא על ראש השנה, כי אז הוא יום הזכרון, ואז עוסקים הצדיקים אמתיים ביותר להמשיך הזכרון הזה" (שם יח).

הבה נעורר את לבנו החולה, ונבין את דחיפות נסיעתנו לרופא

**כל השיח המיותר והעיסוק ב'חדשות' של
מה אמר פלוני ומה זומם פלוני, רק מסיחים
ומסיטים את הדעת מן העיקר, שליחותנו
בשעה זו היא ש"בכל זמן שיהיה לך פנאי,
תהיה רק מתגעגע ומבקש ומצפה!**

הגדול דווקא מתוך המניעות בעצמם. המבול ששוטף בחוצות מאיים על קיומנו הרוחני ועל קיום דורותינו, ורבינו הקדוש הנלחם למעננו פועל להגברת מניעות קשות כל כך, כי בכדי לקבל רפואה שכזו, בהכרח שנגביר חשק עצום.

הבה נכסוף ונשתוקק לרפואה זו ולכל שאר רפואות הנפש הגנוזות בראש השנה שלו, קודם ואחר נסיעתנו וגם בהיותנו שמה בעזרת השם, לא נחזול מלצפות לקבל את התרופה הדחופה ההכרחית והקיומית. ואז נזכה ללב חי ולשנת חיים נצחיים.

ביותר, הוא צריך רופא גדול ביותר, דהיינו רבי גדול ביותר" (לקוטי הלכות, השכמת הבוקר ד-א'), והרופא הגדול הבטיח להניח עצמו לאורך ולרוחב להושיע ולרפאות, ונתן תקוות חיים, גם למי שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעזור. כמה אם כן עלינו לרצות ולייחל לצפות ולהמתין לבקש ולכסוף להשתוקק ולהסתכל לקבל רפואה שכזו.

אלא שכדרכן של חלאי הנפש שהן מחליאות אף את הרגשת החולי עצמו, "כי המדמה מטעה את האדם עד שהוא מהפך ח"ו ומשים רע לטוב, אור לחושך, כמו שנאמר אוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים אור לחושך וחושך לאור, שמים מר למתוק ומתוק למר" (שם, חוקות העכו"ם ב-א'), הוא מרגיש את ההיפך הגמור, נפשו שקטה וזחוחה, מבלי לדעת כי 'יש דרך ישר לפני איש ואחריתו דרכי מות'. וכמובן, שכשאין חשים בחולי קשה לחשוק לרפואה.

אבל רבינו הקדוש הקדים לנו: "ועל כן ראוי לאדם לדעת, כשיש לו מניעות גדולות מאד מאיזה דבר שבקדושה, ידע ויבין מזה, שזה הדבר שרוצה לעשות הוא נחשק גדול מאד ודבר יקר מאד, שמחמת זה המניעה גדולה מאד, ובפרט כשרוצה לנסוע לצדיק האמת שבזה תלוי הכל". רבינו בעצמו מורה לנו את הדרך היאך להתעורר לחשוק, שעל ידי כך שתתבונן במניעות הגדולות שנעמדו לפניך, תבין שעומד בפניך דבר שהוא יקר מאד עבורך, אתה מוכרח וחייב לקבל מתנה עצומה זו להצלת חייך. אמת שאינך מבין ולא מרגיש, אבל מזה עצמו שמונעים אותך תבין שאתה במצב לא פשוט, שמצריך לתת לך את התרופה הכי יקרה בעולם.

ראש השנה - חידוש הזיכרון

לשם דוגמא, ניקח בכל זאת ענין אחד כללי שרבי נתן מלמדנו מהי התרופה הגנוזה ב'ראש השנה' של הצדיק.

רבינו הקדוש לימד אותנו (לקוטי מוהר"ן ח"א נד): "צריכים לשמור מאד את הזכרון, שלא יפול לשכחה, בחינת מיתת הלב, ועיקר הזכרון הוא לזכור תמיד בעלמא דאתי".

הגדרה נוראה היא זו. מי ששוכח מתכליתו ומסובב בעולמו רק בדאגות ההווה הרי הוא נחשב לחולה מסוכן ביותר, הלב שלו חדל לפעול! הלב ששם מקור היראה השמחה האהבה וכל המדות הקדושות חדל לפעול, הוא מת! כמה היה אדם משלם להחייאת לב גשמי, כמה היה מסכים לסבול כדי להחזיר את פעולת ה'לב בשר' לקדמותו, ואם כך בחיים גשמיים, הרי אלף אלפים פעמים היה צריך

עצת העצות

נתיב לא ידעו עיט

נתיבות ומסילות בדרכי קנין ההתבודדות

"עיקר התשובה ע"י התפילה"

מניעה ובלבול שבעולם כלל, וכל אשר תמצא ידך לעשות בכוחך עשה...

"כן אתם נדמה לכם שצריכין דווקא לומר לרפואתכם דברים כבדים, ואין אתם מאמינים שבדבר קל שאני מצוה לכם לעשות יהיה לכם רפואה שלמה רפואת הנפש באמת!" (חיי מוהר"ן תצ"ב).

אכן, מחשבה זו שורשה בחסרון הדעת והאמונה, לכן כה חשוב לגשת אל העניין מחדש, ללמוד את הדברים מתחילתם. להבחין שההתבודדות היא כן עיקר חיינו ורק עמה נוכל להחזיק בקשר הקיומי עם השי"ת - ואז בוודאי יוסרו את המניעות המכבידות.

דברנו בפרק הקודם על יסוד התפילה, מהותה ותיקונה. כמו"כ ראינו שתפילה ותהילים מסוגלים לתשובה - היינו שדרך התשובה מחוברת יחד עם דרך התפילה, והדרך לבוא אל שערי התשובה היא דווקא על ידי התפילה.

יש להדגיש שכל הדיבור סביב התשובה והתפילה, כוונתו כמובן על דרך ההתבודדות אותה הנחילנו רביה"ק.

דיבורי תשובה וקידבה, דיבורי חרטה ופיוס - אלו הם הדיבורים הצריכים בהתבודדות. שכן עומק ההתבודדות, כפי שכבר ראינו, טמון בדיבורים אלו - עליהם נאמר: "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". לכן עוסקים אנו רבות, כמקשה אחת, אף בנושא התשובה והתפילה.

אלו"ך - אברח

היהודי נפל ח"ו, פגם והסתאב - אך כעת רוח תשובה אוזנת בו. הוא צועק בהתבודדות את נשמתו שכה חפצה להיות טוב. שב וחש שהנה הגיע היום בו יהא סוף-סוף איש טוב ועובד ה'. כעת הוא קרוב וזך.

לא חולף יותר ממחצית היום ושוב עומד באותו מקום, וחוזר חלילה. אחר מספר פעמים אומר סוף למשחק שנדמה שהוא חסר תועלת... מה טעם לשוב בתשובה - אם תועיל לכל היותר למספר שעות?!

אל תוך י"אוש זה מפציע צדיק האמת עם חידוש בפיו: אהובי, לא כן הוא. השי"ת מקבל תענוג ומשתעשע מן התשובה עצמה, הנוכחית, ללא קשר להמשך שיהיה או לא. צריך אתה ללמד את עצמך להיות בקיא אף בשוב, ברגעים שנדמה לך שאין בהם תועלת. אם תוכיח נאמנות מעומק השאלו בו אתה שריר, הרי שהוכחת כי מחובר אתה בכל לב.

עליך ללמד עצמך 'תשובה על תשובה' מהי: שוב ושוב. פעם אחר פעם. ללא הפקת לקחים ומסקנות, ללא תעתועי-מחשבות של 'מה כל זה שווה לי'; איננו עובדים בשביל עצמנו, פועלים אנו למען מטרה אחרת בתכלית בתמימות, בעקביות.

טרם גאולת עם ישראל מגלות מצרים, אמר הקב"ה למשה רבינו: אק"ה אשר אק"ה - זהו שמי רביה"ק מגלה שבמילים אלו התגלה הסוד של 'תשובה על תשובה'.

רואים אנו כאן מסר לדורות: גאולה באה על ידי

לדעת את הערך האמיתי

כאשר עוסקים כל-כך הרבה סביב ההתבודדות, מתעוררת שאלה פשוטה ומטרידה: מדוע כה קשה הדבר ורחוק מלבנו; הרי לכאורה התבודדות היתה אמורה להיות זמן של חירות ורווחה ממרוצת וטרדת היום, רגעים של מתיקות וקרבת אלוקים - כיצד, אם כן, הוכחד הדבר, הורחק מליבנו ונהיה למלחמה תמידית?!

נביא אפוא את דבריו המאירים של רבינו הקדוש בחיי מוהר"ן - שם מבואר שחוץ מהכבודות הכללית והטבעית שיש בלב האדם לגבי קיום רצון הבורא, ישנה עוד מניעה נסתרת והפוכה והיא: המחשבה שמתרוצצת בלב האדם בדומיה ומחוללת בו שמות. זו המזלזלת ואומרת ליהודי: מעשה זה אינו כה חשוב, שכן ראה כמה קל לקיימו. מסתבר איפוא שחייך אינם תלויים בו והוא אינו באמת שלם ומרוצה בעיני בורא העולם.

"כי עקר הסתות ומניעות הבעל דבר הוא רק מניעות המח שלפעמים מכניס במח האדם שכבד עליו מאד לעשות הדבר, ומחמת זה רוצה למנועו. ולפעמים להפך שמקל עליו ומקטין בעיניו אותו הדבר מאד, עד שאינו עולה על לב האדם שחיי נפשו תלויים בזה, והכל כדי למנועו חס ושלום. ולפעמים זאת המניעה גדולה ביותר ממניעה ממש. אבל הולך בתם ילך בטח, ואינו מסתכל על שום

פרק ח'

'תשובה על תשובה', היא הידיעה כי הדרך והגלות אמנם עוד יכולים להיות ארוכים, אולם עם כל הניסיונות - יהודי הולך עם השי"ת יד ביד. בכל רגע ומצב.

רק כאשר אדם מחליט בלבו הדק היטב, ביתדות שלא ינתקום מעברים רוחות וסערות: אני מחובר לבוראי, מתפלל ומתבודד מפני שחפץ ומשתוקק אני לקשר אמיתי, בר קיימא - בזה מוכיח חיבור אמיתי ונצחי שיש לו אליו יתברך. החיבור מוכח דווקא מגאמנות הבאה ממצבים קשים. גלות ומעברים.

'אי אפשר בלא כלום'; נביא מעט את לשונו המופלאה של רבי נתן בהלכות אונאה ג'. ראוי לעיין שם בכל ההלכה.

"והכלל, שכשהאדם רוצה להתקרב לה' יתברך ולשוב בתשובה צריך שיהיה לו אלפים ורבות עליות וירידות בלי שעור, וצריך שיהיה גיבור חזק לחזק לבבו בכל פעם לבלי להניח את מקומו משום ירידה שבעולם. וכל אלו העליות וירידות שעוברין על כל אחד מישראל הם בחינת כלליות כל המלחמות והצרות שעברו על כלליות ישראל מימות עולם וכנ"ל.

והכלל והעיקר הוא ההתחזקות לחזק את עצמו תמיד אף אם הוא כמו שהוא, להאמין באמונה שלמה שאין שום ירידה בעולם, כי בכל מקום יכולין למצא את ה' יתברך... שמי שרוצה לילך בדרכי התשובה, צריך שיהיה בקי בהלכה וצריך שיהיה לו שני בקיאות, בחינת בקי ברצואו בקי בשובו, בחינת עיל ונפיק, בחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך. שאפילו כשנופל לשאול תחתיות, אף על פי כן צריך לחזק את עצמו תמיד ולבלי ליאש עצמו לעולם, כי גם שם ה' יתברך נמצא בחינת ואציעה שאול הנך. וזה עקר הכלל והיסוד בעבודת ה' שהכל תלוי בו, לבלי ליפול בדעתו לעולם אף אם יעבר עליו מה...

על כן העקר הוא תפלה והתבודדות שצריך להרגיל את עצמו להתבודד בכל יום ויום בינו לבין קונו ולהפיל תחינתו לפני ה' יתברך המלא רחמים בכל עת שיזכרו לשוב בתשובה שלמה באמת. ואפילו אם רואה שאינו פועל בתפלתו, כי עדיין מתגברים עליו יותר, אף על פי כן יעשה את שלו ויתפלל תמיד לה' יתברך אולי יחוס אולי ירחם...

ובמה אפשר להחיות את עצמו ולהישאר על עמדו בנפילה וירידה כזו, רחמנא לצלן, מאחר שאין שם שום מעמד, כי נחרק מכל הקדושות ושוקע וטובע בכל יום במה שטובע. על כן העיקר הוא תפלה וצעקה ואנחה לה' יתברך וכמו שאמר שם דוד... שאני אחזיק עצמי לעולם בתפלה ותחנונים לה' יתברך אולי ירחם, שתפילה היא בחינת מעמד ומקום אפילו בין מצולה שאין שם שום מעמד, כי התפילה נקראת עמידה...

כי עקר תקוותנו וסמיכתנו לגאולה שלמה במהרה בימינו בכלליות ובפרטיות הוא על ידי תפילה כנ"ל, כי יהיה אף שיהיה כל זמן שמחזק ומאמץ את לבו להתפלל עדין לה' יתברך שישבוהו אליו ופורש כפיו לה' יתברך ממקום שהוא אף על פי שעוברים עליו ימים ושנים הרבה בקלקולו כל אחד לפי ענינו שנתפס בו אפילו אם נתפס במה שנתפס עדין יש לו סמיכה ותקווה ומעמד על ידי תפלה ותחנונים ובקשות אפילו בהיון מצולה ואין מעמד...

שעל ידי ששוועתי לה' יתברך תמיד בקווי אחר קווי, על ידי זה זכיתי ויעלני מבור שאון מטיט היון שעליתי ממקומות רעים ומטונפים מאד שנקראים בור שאון וטיט היון, אשר שם אין שום מעמד כשנופלים לשם וחס ושלום יכולים לטבע שם... טבעתי בין מצולה ואין מעמד'. ובאמת כמה בני אדם נטבעו שם ונטרדו מן העולם, אבל אנכי שקיוויתי לה' יתברך בקווי אחר קווי ושיוועתי לה' יתברך תמיד, על ידי זה העלני מבור שאון מטיט היון... כי עיקר התקומה והעמידה והסמיכה הוא על תפילה לה' יתברך, כי על ידי תפילה ושועה וזעקה לה' יתברך יכולין לעמד אפילו במקום שאין שם שום מעמד... עכ"ל"ק.

להשמיע גם לעצמנו

כחסידי נרסלב, זכינו ואנו מוקפים בים אינסופי של דיבורים שכל אחד מהם שוויו לאין ערוך הרבה יותר מעשרות מונים של אבני-חן ומרגליות.

אך לפעמים, דווקא השפע הרב הוא המרחיק אותם מליבנו, בחי ריבוי אור. אולם עלינו לחדש עצמנו ולקרבת את הדיבורים אל שכלנו. ליטול מעט אל הלב ולהחיותו בקרבנו. כאשר אדם מבחזך יבוא וישמע את לשונו המחוקה של רבי נתן - מה רבה תהיה התפעלותו והפתעתו. האם אשמים אנו בכך שיש עוד כמה וכמה כרכים בליקוטי הלכות, וכי לכן עלינו להפסיד חלילה את הנועם שבדבריו...

כמה טוב יהא באם היהודי יחזק עצמו ויחדש לבבו להבחין ולראות בשפע הרב אליו זוכה לקבל מצדיק האמת ותלמידו, במילים שכל אחד מהם יכול להחזירו בתשובה שלימה לגמרי ולהפכו לאיש כשר באמת.

כמו כן בעניין ההתבודדות והתפילה - דווקא מעוצם התועלת הגדולה, פעמים היצר מחליש ומטשטש את הגדלות והנחיצות, כאמור לעיל. והעצה היא בפשטות: להתחדש. עם קצת לב ורצון, ניתן ללמוד שוב את הדברים. ללכת אט אט, בכל פעם נקודה קטנה נוספת - ולהחיות חזרה את לב האבן, למען יוכל שוב להתפלל בשלמות בכל מאודו.

כמה תועלת תהיה כאשר האדם יקרב לבבו, לפחות זעיר מרברבין, דיבורים במעלת התפילה ומתיקותה. שהרי התפילה אינה עול או מטלה. חז"ל גדרו גדרות רבים כדי שלא תראה התפילה כמשוי על האדם. כלום נטעה אנו לשוות אותה בעינינו למשא.

כך נזכה בעז"ה אף אנו להיגאל בקרוב גאולה כללית ופרטית, לחיות חיים טובים, מאושרים וקרובים אל השי"ת.

להילחם
עם קליפה
טמאה זו
שנמצאת
בתוכנו
ואומרת:
'אין טעם
להודות',
'אין על מה'
וכו' - לדעת
שטענות אלו
הן מגוחכות
ואין בהן
ממש. שכן
אנו מוצפים
בים של
טוב וחסד,
רק צריך
להגביה את
העיניים
ולהבחין בו.
ה' יתברך
מתענג על
ההודאה
שלנו, ואם
כך הרי
שאינ מקום
להיסוסים
נוספים

התקרבות לצדיק, לשם מה?

מאמר ד'

בעקבות הרועה

"רועה ישראל האמתי שכלול
מכל השבעה רועים"

כי לא נחש ביעקב

הצדיקים שבכל דור, החל מהאבות
הקדושים ועד לנשמת 'משה משיח',
עוסקים לטהר את העולם מזוהמת הנחש,
זוהמת הכפירות והאמונות הכוזביות.
כך שהדרך היחידה לזכות להינצל
מכפירות, היא על ידי ההתקשרות לצדיק.

במאמרנו הקודם ביארנו את המצוה הראשונה ברשימת ששת המצוות התלויות בלב - "להאמין בשם" - וראינו כיצד הדרך היחידה לזכות לאמונה שלימה בה' היא ע"י האמונה וההתקשרות בצדיקים האמיתיים.

כעת נעבור לשני המצוות הבאות, העוסקות אף הן בענין האמונה, אך מצדה השני; צד ההרחקה מכפירה ואמונות כוזבות. שכן, כבר ידענו שבמצוות האמונה, אין די בימין המקרבת את האמונה האמיתית, אלא יש צורך אף בשמאל הדוחה ושוללת את האמונות הכוזבות.

כי מִדַּת הָאֱמוּנָה, מִכְרַח בָּהּ לְכַפֵּל, וְלַרְחֵק וְלִדְחוֹת מֵעֲצֻמוֹ אֱמוּנוֹת פְּזֻבִּיּוֹת [שֶׁהִדְחִיָּה הוּא בִּיד שְׂמָאל פְּזוּדָע], וּבְיָמִין לְקָרֵב אֱמוּנָה אֱמִיתִית.

(ביאור הליקוטים, תורה כא, אות א)

ואלו הם שני המצוות הנוספות:

ב. שְׂלֵא לְהֶאֱמִין וּזְלָתוֹ. ג. לִיַּחְדוֹ.

(לשון ספר החינוך)

מקור וביאור מצוות אלו הוא:

ב) שְׂלֵא נֶאֱמִין בְּשֵׁם אֱלֹהִים וּזְלָתוֹ, שְׂנֵאֲמֵר: "לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי". וְנֶאֱפִילוּ מוֹדָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, רַק שֶׁיִּדְמָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁמִּסַּר הַנְּהַגַת הָעוֹלָם לְמַלְאָךְ אוֹ לְכוֹכֵב, הִרִי זֶה מוֹדָה בְּעִבּוּדָה זָרָה וְעוֹבֵר עַל "לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי". אֶלָּא יֶאֱמִין שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֲצֻמוֹ וּבְכַבּוּדוֹ מְשֻׁגָּח בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין לְשׁוֹם נִבְרָא כֹּחַ לְעֲשׂוֹת דְּבַר בְּלִתֵּי רְצוֹנוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים".

ג) לִיַּחְדוֹ - שְׂנֵאֲמֵר: "שְׂמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", וּפְרוּשׁוֹ: שְׂמַע יִשְׂרָאֵל וְדַע כִּי ה' שְׁהוּנָה אֶת הַכֹּל בְּרְצוֹנוֹ וְהוּא אֱלֹהֵינוּ הַמְּשֻׁגָּח בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, הוּא ה' אֶחָד בְּלִי שׁוֹם שְׂתוּף.

(ביאור הלכה, סימן א סעיף א')

הצדיק - קוצא דאות ד'

ובכן, גם שני מצוות אלו - הדרך לקיימם, היא: התקרבות לצדיק האמת, נשמת 'משה'. שכן, הוא זה שעוסק לבטל את ה"אלהים אחרים", והוא זה שעל ידו זוכים לאמונת היחוד ללא שום שיתוף.

הדבר אף מרומז בשמו של משה:

שֶׁפֶן מֹשֶׁה בְּגִימְטְרִיא 'אֱלֹהִים אֲחֵרִים'.

(מגלה עמוקות, ואתחנן אופן קלוז)

כִּי מֹשֶׁה ... הוּא מְכַנֵּיעַ כָּל "אֱלֹהִים אֲחֵרִים" שְׁגָם כֵּן מִסְפָּרוֹ "מֹשֶׁה", שֶׁהוּא לְעוֹלָם עוֹמֵד פְּנֵגְדָה לְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ.

(מצת שימורים, שער תפילין)

שמו עולה גם בגימטריא 'חרון אף'

כִּי מֹשֶׁה הוּא מְכַבֵּל הָעִבּוּדָה זָרָה, וּבְשִׁבִיל זֶה נִקְבַּר מוֹל בֵּית פְּעוּר כְּדִי לְכַבֵּל הָעִבּוּדָה זָרָה שֶׁפְּעוּר, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. כִּי 'מֹשֶׁה' גִּימְטְרִיא 'חֶרוֹן אֶף', כִּי הוּא מְכַבֵּל חֶרוֹן אֶף שֶׁל הָעִבּוּדָה זָרָה.

(ליקוטי מוהר"ן, י)

ושני המספרים אשר ביניהם עומד מספר שמו של משה, מעידים אף הם על עבודתו של 'משה' - להעלות את אלו שנפלו לתוך שמד הכפירות והאמונות הכוזבות, אל האמונה האמיתית, ובכך להפוך את ה'שמד' ל'רצון'.

זֶה הִיָּה עֲבוּדַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, כֹּל יְמֵי חַיָּו וְגַם לְאַחַר מוֹתוֹ. כִּי הִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב הָעָרֵב רַב כְּדִי לְעֲשׂוֹת גְּרִים, וְגַם בְּמוֹתוֹ נִקְבַּר מוֹל בֵּית פְּעוּר, כְּדִי לְהַמְתִּיק הָעֲפוּ"ם כְּדִי שֶׁיִּהְיוּ נִעֲשִׂין גְּרִים ... כִּי כָּל עֲבוּדַת מֹשֶׁה, לְהַמְתִּיק הַחֶרוֹן אֶף שֶׁל הָעֲפוּ"ם לְרְצוֹן. וְעַל כֵּן מֹשֶׁה עוֹמֵד בֵּין שְׂמֵד לְרְצוֹן, כִּי מִסְפָּר 'מֹשֶׁה' (345) הוּא מְמַצֵּעַ בֵּין מִסְפָּר 'שְׂמֵד' (344) לְמִסְפָּר 'רְצוֹן' (346) כִּי הוּא עוֹמֵד תְּמִיד לְהַמְתִּיק הַשְּׂמֵד לְהַפְּכָה לְרְצוֹן פְּנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן, רטו)

• • •

גם מצוות יחוד ה' הנאמר בפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", אין זוכים אליה אלא ע"י ההתקרבות וההתקשרות לצדיק, שכן הוא זה שעושה - בתודעת ולב האדם - את החילוק בין "אחד" ל"אחר"...

וכדברי התיקוני זוהר:

וּמִסְטָרָא דְּצַדִּיק אֵיהוּ יְחִיד דִּילָהּ, דְּאֵיהוּ קוֹצָא דְּאֵת ד' מִן אֶחָד.

(תיקוני זוהר דף נה ע"ב)

כשפירוש הדברים למעשה הוא:

עֶקֶר אֱמוּנַת הַיְחוּד הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֱמִיתִים שֶׁהֵם קוֹצָא דְּאֵת דְּל"ת דְּאֶחָד, כְּדְאֵיתָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא קוֹצָא דְּאֵת דְּל"ת.

(ליקוטי עצות, אמת ואמונה, נח)

ולעומת זאת:

כְּשֶׁנִּפְרְדִּין חֶסֶד וְשְׁלוֹם מֵהַצַּדִּיקִים, כְּאֵלוֹ עוֹבְדֵין עֲבוּדָה זָרָה. כִּי אֵיתָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא קוֹצָא דְּאֵת ד', וְכִשְׁנִפְרְדִּין מִמּוֹנֵי חֶסֶד וְשְׁלוֹם אֵזִי מִפְּרִידֵין קוֹצָא דְּאֵת ד' דְּ"אֶחָד" וְנִעֲשֶׂה

א. והוא מועתק מלשון ה"חיי אדם" (כלל א סעיף ה) בשינויי לשון קלים. הדברים הינם סיכום דברי הראשונים בעניין.
ב. וכפי שידוע שגימטריאות רבות הם על דרך השלילה והניגוד, כגון "משיח" גימטריא "נחש" מפני שהוא עוסק להכניעו, וכן הרבה כיו"ב. ועיין מה שהאריך בזה היעב"ץ בספרו 'תורת הקנאות' (פרק טז אות טו) והביא דוגמאות רבות לכך.
ג. "יש לרמוז, דלכן קו"ץ ד' בגימטריא ר', היינו דעל ידי הצדיק שהוא קוצא דאות ד', נבטל ר' דאחר ונעשה אחד. עוד יש לרמוז, דצדיק בגימטריא ר"ד, היינו שמוחליף מו"ל ד' ועושה מאחר אחד (הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ר"ל בשם ר' מתתיהו פתן מאמון הי"ד) ("שיש"ק ו, שעב).

זָרָה, וְכֹמוּ שְׂמוּבָא (בְּשֵׁם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב) עַל פְּסוּק 'וְסִרְתֶּם
וְעִבְדְתֶם אֱלֹקִים אֲחֵרִים', שֶׁתִּכְתְּבֶנּוּ כְּפִשְׁרֵי מִהֶשֶׁם יִתְבַּרְךָ הוּא
בְּחִינַת עֲבוּדָה זָרָה.

(ליקוטי מוה"ר"ן תניינא, סב)

וְתִכְתְּבֶנּוּ כְּשִׁנּוּטֵינּוּ אֶפְלוּ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה לְשִׁמְאֵל זֶהוּ בְּחִינַת עֲבוּדָה
זָרָה חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב 'וְסִרְתֶּם וְעִבְדְתֶם אֱלֹקִים אֲחֵרִים',
שֶׁתִּכְתְּבֶנּוּ כְּפִשְׁרֵינּוּ מֵאַחֲרֵי ה' כְּחוּט הַשְּׁעָרָה זֶהוּ בְּחִינַת עֲבוּדָה זָרָה,
כְּמוּבָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב ז'ל.

(ליקוטי הלכות, תלמוד תורה ג, ד)

כך שההתקרבות לצדיק - לשם הכנעת העבודה זרה והכפירה
- נחוצה לכל איש מישראל, החל מהכשרים וטובים שאינם סרים
מהאמונה והדבקות בה' אלא כחוט השערה, עד לאותם שנפלו
למעמקי הכפירה והשמד.

וְהַפְּלֵל, כִּי הַצַּדִּיק בְּחִינַת מִשָּׁה שְׁעוֹסֵק לְהַעֲלוֹת מִשְׁמַד לְרַצוֹן
- זֶה צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְפִי מְדַרְגָתוֹ. כִּי אֶפְלוּ הַפְּשָׁרִים, כְּפִשְׁרֵים
לְפַעֲמִים מֵאַחֲרֵי הֶשֶׁם יִתְבַּרְךָ נִחְשָׁב לְעֲבוּדָה זָרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת
שְׂמֹד וְרַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בְּשֵׁם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב ז'ל עַל
פְּסוּק 'וְסִרְתֶּם וְעִבְדְתֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים' כְּמוּבָא בְּדַבְרֵינוּ כְּמוֹ
פְּעָמִים וְכוּ'. וְאֶפְלוּ מִי שֶׁנִּפְלַג וְנִתְרַחַק מֵאֵד מֵאֵד, אִיךְ שֶׁהוּא -
עַל כָּלֵם מְגִיעִים רַחֲמֵי הַצַּדִּיק הַגָּ' לְעוֹרְרוֹ וְלְהַעֲלוֹתוֹ מִשְׁמַד
לְרַצוֹן.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, סא)

חֵס וְשְׁלוֹם "אֲחֵר", שֶׁהוּא 'אֵל אֲחֵר', כְּפִירוֹת. כִּי עֵקֶר אֲמוּנַת
הַיְחוד הוּא עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁהֵם קוֹצְא דְאוֹת ד'
דְּאֶחָד וְכַ"ל. וְכֹן מְבַאֵר עֵינֵינוּ זֶה בְּכֹמָה מְקוּמוֹת בְּדַבְרֵי רַבְנֵנוּ ז'ל,
שֶׁעֵקֶר הָאֲמוּנָה תוֹלֵד בְּהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים.

(שיחות הר"ן, רפב)

החילוק בין אחד לאחר, הוא לא יותר מ'משהו' - ממש כמו אותו
'משהו' המבדיל בין חמוץ למצה¹ - 'משהו' זה אינו אלא 'משה'...

וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים - "וּמִשָּׁה" אוֹתִיּוֹת "מִשָּׁהוּ", בְּחִינַת
נִקְדַת הַמִּשָּׁהוּ שְׁבִין חֲמֵץ לְמִצָּה, שֶׁזֶה בְּחִינַת קוֹצְא דְאוֹת ד'
דְּאֶחָד שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְעַלָּה מִשְׁמַד לְרַצוֹן.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, נה)

אי לכך, בהכריזנו על אמונתנו - ערב ובוקר בכל יום תמיד,
פעמיים באהבה 'שמע' אומרים - עלינו להאריך בד' ד"אחד". שכן,
הכנעת ה"אל אחר" והאמונה וההיכללות ב"אל אחד", אינה אלא ע"י
אותו 'קוצא דאות דל', הצדיק האמת המעלה אותנו משמד לרצון.

זֶה בְּחִינַת מִצּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהִיא עֵקֶר הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה,
הַפֶּדָה הַעֲבוּדָה זָרָה, אֵל אֲחֵר, כְּפִירוֹת, בְּחִינַת שְׂמֹד. וְהַעֲקָר הוּא
קוֹצְא דְאוֹת ד', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק כְּמוּבָא, שֶׁהוּא בְּחִינַת נִקְדַת
מִשָּׁה שֶׁמְעַלָּה מִשְׁמַד לְרַצוֹן, כִּי עַל יְדֵי קוֹצְא דְאוֹת ד' עַל יְדֵי
מְבַטְלִין וּמְכַנְיַעִין אֵל אֲחֵר וְנִכְלְלִין בְּאֶחָד, שֶׁהַחֲלוּק בִּינֵיהֶם הוּא
רַק קוֹצְא דְאוֹת ד'. וְעַל פֶּן צָרִיךְ לְאַרְכָּא בְד' כְּמוּבָא, הִינוּ כַּ"ל, כִּי
קוֹצְא דְאוֹת ד' הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשָּׁה שֶׁמְעַלָּה
וְכוּ' כַּ"ל.

(ליקוטי הלכות, ברכת השחר ה, כה)

• • •

וכאן המקום להדגיש:

ה"שמד" וה"עבודה זרה" עלינו אנו מדברים,
אינה בהכרח עבודה זרה גמורה, בצורת סגידה
לאילילים ופסלים וכיו"ב או כפירה מוחלטת
בא-ל אחד רח"ל, אלא אף קלקול
האמונה.

כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁאִין עוֹבְדִין עֲבוּדָה זָרָה,
יֵשׁ פְּגָם עֲבוּדָה זָרָה, כִּי קְלָקוּל
הָאֲמוּנָה הִיא גַם כֵּן בְּחִינַת עֲבוּדָה

שורש הזוהמה מחטא עץ הדעת

כדי להבין לעומק את מלחמת הצדיקים בכפירות והאמונות
הכוזביות שבכל דור, עלינו לחזור אל החטא הקדמון, חטא אכילת
עץ הדעת:

הקב"ה ציווה את אדם הראשון לבל יאכל מעץ הדעת, אך לאחר
פיתוי הנחש אכל הוא וחווה אשתו מעץ הדעת, ובעקבות כך גורש
מגן עדן ונגזרה עליו ועל זרעו אחריו מיתה.

כפי המובא בדברי חז"ל, אדם הראשון פגם באמונה ונפל
לכפירות. [ולמרות שכפי המבואר בכל ספרי הקודש, הרי שבבחינת

ד. אשר החילוק ביניהם הוא באותו קוץ שמחבר בין רגל ה' לגנו והופך אותו לח'.

ה. כדברי הזוהר "דאצטריך לארכא בדל"ת דאחד, דדל"ת דאחד גדולה" (זוהר הקדוש, ח"א דף יב ע"א). ובש"ע נפסק: "ויאריך בדל"ת של אחד שיעור שיחשוב שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בד' רוחות העולם" (א"ח ס"א ז). ועיי"ש במשנ"ב ש"כתב המ"א בשם המ"ע שיאריך בחי"ת כשיעור שליש וכו' כשיעור ב' שלשים, ו"א שלא יאריך בחי"ת כלל רק יכוין הכל בדל"ת" (ס"פ יח).

ו. ועיי"ש בסעיף מ' שקוץ זה של ה' הוא סוד שער החמישים, שבו נכללים כל שאר מ"ט האותיות שבפסוקים "שמע ישראל" ו"ברוך שם". והוא סוד האבן אשר זרק דוד על גלית אשר "חרף מערכות אלקים חיים", ובו מכניעים את קליפת הכפירות והעבודה זרה.

ז. וכמובא בספר דגל מחנה אפרים: "שאמר א"ז זלחה" על פסוק 'וסרתם ועבדתם אלהים אחרים', פירושו: 'וסרתם' - תיכף כשטר האדם מדביקות מחשבתו בהש"ת, 'ועבדתם אלהים אחרים' - אזי עובד אלהים אחרים יתְּשָׁב חלילה" (דגל מחנה אפרים, פרשת קדושים ד"ה אל תפנו, וע"ע פרשת תרומה ד"ה ולהבין).

ח. באחד מביאוריו הרבים בנושא זה מבאר מוהר"ת כי אדם הראשון נכנס לחקירות עמוקות שלא הורשה להתבונן בהם, ובכך

נפל כביכול מהאמונה התמימה והפשוטה בציווי ה'. "כי עיקר חטא אדם הראשון היה שהסתכל במה דלא הוה ליה רשו, כמובא בזוהר הקדוש, כי הוא לא זכה עדיין לתקן הכח המסדר והמיישב, על כן היה צריך לבלי להחמיץ מוחו בהשגתו ולבלי לרדוף כלל להשיג ולחקור במה שאין לו רשות רק להאמין בהשם יתברך לקיים המצוה שמצווה עליו לבלי לאכול מעץ הדעת. והוא עבר על זה והרהר אחר השם יתברך ואחר מצוותיו ואכל מעץ הדעת והסתכל במה דלית ליה רשו לאסתכלא, ועל ידי זה נגזר עליו מיתה לדורות. כי על ידי שאכל מעץ הדעת טוב ורע ורצה לידע שורש הטוב ורע קודם שתיקן את הכח המסדר וכו', על ידי זה נפל לכפירות כמו שאמרו רבותינו ז"ל, כי היה בחינת נרגן מפריד אלוף שהפריד אלופו של עולם, שהוא בחינת כתר שנקרא פלא, בחינת אלף כידוע, דהיינו שעשה פירוד בין בחינת הדעת ובין בחינת הכתר, שהפריד הרדיפה מהמעכב, ועל ידי זה נפל לגמרי ונשבר ונתבטל הדעת וההשגה לגמרי, עד שאי אפשר להבין שום השגה שלימה בבחינת מטי ולא מטי ה"ל כי אם מעט דמעט הצדיקים הגדולים שזכו לזכך עצמם מזהההם הנחש לגמרי שהם מתקנין חטא אדם הראשון" (ליקוטי הלכות, נפילת אפים ד, טו). ועיי"ן עוד בליקוטי הלכות (ראש חודש ה, לה, פקוד ה, ז) שעיקר הפגם היה בבחינת 'אמונת הכמים', ואכמ"ל.

אדם הראשון עצמו ברום דרגתו, שאין לנו בה שום שמץ של תפיסה והשגה - מדובר בפגם דק מן הדק של הסתרת גילוי אור האלוקות ברום גבהי מרומים, הרי שבהשתלשלות אחר השתלשלות, ובצירוף שאר החטאים שהתווספו על ידי כל אחד ואחד בעקבות כך, נתהווה מפגם דק זה זוהמת הכפירה הגמורה שהתגלתה בפועל בדורות שלאחריו.

וכך אנו מוצאים בדברי חז"ל:

רב נחמן אמר: כופר בעקור היה, כתיב הכא "עברו ברית" וכתוב התם "ואמרו על אשר עזבו ברית ה' אלהיהם".

(סנהדרין לח ע"ב)

כי אדם הראשון כפר בעקור, כי הנחש הטעהו ואמר לו "כי יודע אלקים כי ביום אכלך ממנו" וכו', ואמרו רבותינו ז"ל שאמר להם 'מן העץ אכל וברא את העולם', נמצא ששכפר בחדוש העולם.

(ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ד, ב)

אם לא די בכך, הרי

שבשעה שפא נחש על חוה הטיל בה זמה.

(שבת קמו ע"א)

כשזוהמה זו עוברת בירושה מדור לדור.

יצריך שתדע, ששש הטיל הנחש זמה בחוה, שהיא היתה 'אם כל חי', מאותה שעה והלאה, כל הנולדים וכל הבאים היו מרכבים מטוב ורע.

(ספר הליקוטים להאריז"ל, פרשת בהעלותך, פרק יא)

וגם על האדם ועל זרעו הבאים אחריו עד ימות המשיח, אין אדם נצול ממנה, לפי שכלם היו אז כלולים באדם הראשון כשחטא. וזהו הצד השוה שבכל הנשמות, אפילו באותם שמתו בעטיו של נחש, היה בהם הטלת זמה הנזכר.

(שער הגלגולים, הקדמה כג)

זוהמה זו - אמה כולנו נולדים - היא הגורמת לאמונות כוזבות וכפירות.

בחיינת פגם האמונה שנאחז בכל ההולדות מחטא אדם הראשון, שזהו בחינת "הן בעון חוללתי ובחטא יחמתי אמי".

(ליקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה ג, א)

כי ערוב ובלבול המדמה, שמערב ומבלבל באמונות קזביות, זה בחינת זמה הנחש. פי כל המנחשים והקוסמים - כלם הם על ידי כח המדמה, שאינו מברך והמתקן, שמערב ומבלבל אותם באמונות קזביות של שטות ושקר, שהם זמה הנחש.

(ליקוטי מוה"ר"ן תניינא, ח)

כשזוהמה זו אף נובעים כל הסברות והדעות השקריות,

וההתחכמויות של הבל - הלא הם:

החכמות של הבל שהרגל בהם מנעוריו, שנקבעו בו כאילו קבלם מהר סיני. ובאמת אלו הסברות והחכמות שלו המבלבלים אותו, נמשכין רק מעץ הדעת טוב ורע, מזהמת הנחש שהטיל בחוה שהיתה אם כל חי, ומשם נמשך שכל אדם כשנולד ממעי אמו, יש בו אחיזת הזמה הזאת בבחינת "ובחטא יחמתי אמי". ומשם נמשכין כל אלו הבלבולים והסברות של שטות, המבלבלין ומונעין את האדם מדרך החיים.

(ליקוטי הלכות, בשר בחלב ה, ב)

האבות מטהרים את העולם מזוהמת הנחש

החל מאותו חטא איום, נאחזה זוהמת הנחש בבני האדם, כשהיא מבלבלת את העולם כולו באמונות ודעות כוזבות, ומסתירה ומעלימה את האמונה הזכה באל אחד. עד אשר הופיעו האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, אשר התחילו לטהר את העולם מזוהמה נוראה זו.

והנה מאז היה העולם בתהו ולא ידעו את ה', והיו נוטים הכל לאמונות כוזבות למערכת השמים וכוכבי השמים וכסליהם. עד שהאיר אורח ממאפל והאיר את העולם כלו בכבודו במה שקרא בשם ה' לכל באי עולם, והחזיק אחריו הפן יקיר בן הנעקד, והבטיחם השם יתברך שמהם יצא חטר הגזע הקדוש אשר הם לחלק ה', והיה יתד תקוע במקום נאמן, ארץ מפל ארצות מקדשה, ועל ידם יתודע לבאי עולם ממשלתו יתברך, אשר הוא מושל על מערכת השמים ומנהיגם בכחו בטבע המטבע בהם ומשדדם כרצונו. והנה נולד איש תם בני בכורי ישראל, ממנו יתד ממנו פנה לגזע הקדשה.

(אגרא דכלה, פרשת כי תבוא)

פי האבות עסקו לתקן חטא אדם הראשון שפגם באכילת עץ הדעת.

(ליקוטי הלכות, ראש חודש ו, מח)

לשם כך, אף עסקו ברעיית צאן, כדי לברר את האמונה הטהורה מהאמונות הכוזביות, אמונות של שטות והבל.

פי עקר האמונה היא בבחינת 'בהמה', פי עקר שלמות האמונה הוא שישלך דעתו וחכמתו לגמרי וישים עצמו כבהמה ויאמין בה' יתברך ובצדיקים אמתיים באמונה שלמה לבד ... אך צריכין לשמור עצמו מאד מאמונות קזביות שלא יהיה 'פתי יאמין לכל דבר'. וזה בחינת בהמות טהורות ובהמות טמאות שההירגו ה' יתברך להבדיל בין הטמא ובין הטהור, פי האמונה היא בבחינת בהמה כפ"ל, אך אמונה ישרה דקדשה, שהיא אמונת ישראל, היא בחינת

ט. כדאייתא במדרש: "כי יודע אלהים, כי ביום אכלכם, ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אמר: התחיל אומר דלטוריא על בורא. אמר: מאילן הזה אכל וברא העולם, והוא אומר לכם לא תאכלו ממנו, שלא תבראו עולמות אחרים, דכל אינש ואינש שני בר אומנתיה" (בראשית רבה, פרשה יט).
י. כדברים האלה, ביאר התורת חיים, שעיקר נקודת הכפירה היה באמונת חידוש העולם, וזה לשונו: "ורב נחמן אמר כופר בעיקר היה - באכילת העץ, שהאמין בקדמות העולם חלילה, וזהו כופר בעיקר שאינו מאמין שהוא יתברך עיקר ויסוד הכל. וכדאייתא במדרש: כי יודע אלהים כי ביום אכלכם ממנו, כל אומן שונא בני אומנתו מן העץ אכל וברא את העולם, והייתם כאלהים יוצרי עולמות. וכיון שהאמין לדברים בטלים הללו, נמצא שהיה סבור שהעולם קדמון ח', שהרי סבור היה שהעץ קדמון הוא. אם כן באכילת העץ היה כופר בעיקר שלא האמין שהוא יתברך עיקר ויסוד הכל" (תורת חיים, סנהדרין לח ע"ב).
יא. ומסיים: "האמנם לא כולם שווים, ויש הפרש ביניהם כנו", כי כל נשמה נפגמה כפי מדרגה וקירובה אל החטא שחטא אדה"ר. אמנם, ישנה נשמה שלא טעמה כלל מעץ הדעת. וכמוכא בספר כוכבי אור (סיפורים נפלאים): "מה שמוכא בשיחות הר"ן שאמר 'עם דבר אחד הצלחתי ועל ידי זה זכיתי למה שזכיתי', ואמר בזה הלשון: 'מיט איין זאך איז מיר גער אטיין', ולא נתפרש שם מהו הדבר, ושמעתי שאמר כי איתא בדברי המקובלים אשר אדם הראשון בעץ הדעת טעמו כל הנשמות, אבל נשמתו הקדושה זכתה שלא טעמה כלל מעץ הדעת".
יב. זוהמת הנחש מזוהמת בעיקר את הכח המדמה, אשר כח זה - כשהוא נקי ומבורך - מאפשר לאדם להאמין בדבר שאינו נראה בעיני בשר ואף לא בעיני השכל, ובאמצעות כח זה ניתן אף לזכות לנבואה, כדכתיב "ובי הנביאים אדמה". אך כשכח זה נפגם ומוזדמן, הרי הוא גורם לאמונות כוזביות עד לכדי כפירות גמורות.

בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, וְאַמוֹנוֹת פְּזִיזוֹת הֵם בְּחֵינַת בְּהֵמוֹת
טְמֵאוֹת.¹

ובשביל זה הִיא אֲבוֹת הָעוֹלָם רוֹעֵי מְקָנָה, וְנִקְרָאִים שְׂבָעָה
רוֹעִים, 'רוֹעִים' דִּיקָא, כִּי הָאֲבוֹת הָרַאשׁוֹנִים כָּל עֲבוֹדָתָם
הָיָה לְגֵלוֹת אֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בְּעוֹלָם. ... וְעַל כֵּן מִחֲמַת
שְׂבָעוֹת זָכוּ לְהוֹצִיא וּלְגֵלוֹת הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, עַל כֵּן
כָּלֵם הָיוּ רוֹעֵי בְּהֵמוֹת, כִּי הָיוּ עוֹסְקִים לְרַעוֹת בְּהֵמוֹת, כִּי
עַל יְדֵי זֶה הָיוּ מְבַרְרִים וּמְזַכְכִּים אֶת הָאֲמוּנָה שֶׁהִיא בְּבִחֵינַת
'בְּהֵמָה' הַעֲדָר הַדַּעַת כַּ"ל, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה הָאֲמוּנָה בְּרוּרָה,
לְבַרֵּר הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מֵאַמוֹנוֹת פְּזִיזוֹת, מֵאַמוֹנוֹת שֶׁל
שְׂטוֹת וְהֶבֶל.

(ליקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה ג, ב)

• • •

ראש וראשון ללוחמים בזוהמת הנחש, היה אברהם אבינו.
כִּי אֲבָרָהָם הָיָה הָרַאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְתַקֵּן חֲטָא אָדָם
הָרַאשׁוֹן, כְּמוֹבָא.

(ליקוטי הלכות, בית הכנסת ה, לה)

כִּי אֲבָרָהָם רָאֵשׁ לְמֵאַמִּינִים, וְהוּא הַעֲקָר שֶׁהִתְחִיל לְזַכֵּךְ
הָעוֹלָם מִזֵּהֲמַת הַנְּחָשׁ וּלְבַרֵּר הַמְּדוּמָה וְלְהַמְשִׁיךְ הָאֲמוּנָה
בְּעוֹלָם.

(ליקוטי הלכות, ספר תורה ד, כ)

הוא היה בקי בכל הסברות המזוהמות של הנחש, אשר
הביאו את העולם לידי כפירה ועבודה זרה, ונלחם בהם.

כִּי הָיָה בְּקִי בְּכָל הַשְּׂכָלִיּוֹת וְהַסְּבָרוֹת שֶׁל דְּרָכֵי הָעֲבוֹדָה זָרָה
שֶׁלָּהֶם. כִּי הָעֲבוֹדָה זָרָה שֶׁל הַקְּדוּמוֹנִים הָיָה לָהֶם בְּזֶה כְּפֹה
סְבָרוֹת וְשְׂכָלִיּוֹת שֶׁל טַעוּת, וְאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלִיו הַשְּׁלוֹם
הָיָה בְּקִי מְאֹד בְּכָל סְבָרוֹתֵיהֶם וְדְרָכֵי טַעוּתֵיהֶם, וְהָיָה
מוֹכִיחֵם וּמְרַאֶה לָהֶם שֶׁהַכֹּל טַעוּת, וְגִלְהָ לָהֶם הָאֲמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה הָאֲמִתִּיית.

(חיי מוהר"ן, שצה)

והוא זה שהוליד את יצחק; הראשון שנולד - מאז חטא
אדם הראשון, אשר בעקבותיו נאחזה הזוהמה בכל הנולדים -
בקדושת ישראל.

זֶה בְּחֵינַת 'וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרָהָם', כִּי יִצְחָק הוּא
הַוֹלְדָה הָרַאשׁוֹנָה דְּקְדוּשָׁה בְּעוֹלָם, כִּי עַד שְׁנוֹלַד יִצְחָק לֹא
הָיָה אָדָם שְׁנוֹלַד בְּקְדוּשָׁה כְּזֹאת בְּקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל. כִּי מִחֲטָא
אָדָם הָרַאשׁוֹן לֹא הָיָה שׁוֹם הַוֹלְדָה בְּקְדוּשָׁה כְּרַאוּי, עַד שֶׁבָּא
אֲבָרָהָם שֶׁהָיָה הָרַאשׁוֹן שֶׁהִתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל
בְּעוֹלָם. אֲבָל אֲבָרָהָם אָבִינוּ בְּעַצְמוֹ לֹא נוֹלַד עַדִּין בְּקְדוּשַׁת
יִשְׂרָאֵל, וְהָרַאשׁוֹן שְׁנוֹלַד בְּקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל הָיָה יִצְחָק אָבִינוּ,
שֶׁהִיא הַוֹלְדָה הָרַאשׁוֹנָה בְּעוֹלָם שְׁנוֹלַד בְּקְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל.

(ליקוטי הלכות, שבת ו, כג)

כשבאמצעות יצחק הנולד בקדושה, מתגלית האמונה
טהורה ביתר שאת ויתר עז. ובעוד אשר על ידי אברהם
נתגלתה עצם האמונה במציאות הבורא, הרי שעל ידי בנו
התגלתה האמונה בנוכחותו של הבורא בכל מקום, באופן

ג. דילגנו מעט מלשונו, והרוצה להרוות צמאונו יעיין בדבריו העמוקים במלואם.
יד. "נפתחו השמים ואראה מראות אלקים" שהוא ראשי תיבות "אמונה".

המביא את האדם לידי פחד ויראה.

וכלשונו הזהב של רבי אברהם ב"ר נחמן²:

אֲבָרָהָם אָבִינוּ עוֹמֵד בְּרֵאֵשׁ הַמֵּאַמִּינִים בְּמִצִּיאוֹת הַבוּרָא
יִתְבַּרְךָ, וְנִתְקַיֵּם בּוֹ הַפְּסוּק הַנַּ"ל "נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאָה"³
וְכוּ'. אֲבָל מִחֲמַת שֶׁלֹּא הָיְתָה עַדִּין הַוֹלְדָתוֹ בְּקְדוּשָׁה,
נִתְעַלָּה עָלָיו בְּנוֹ יִצְחָק אָבִינוּ שְׁנוֹלַד בְּקְדוּשָׁה מֵאַבְרָהָם
וְשָׂרָה. כִּי בְּרַב אֲמוּנָתוֹ בְּהִתְמַלְאוֹת כָּל הָאֶרֶץ מִכְבוֹד
הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן יִתְבַּרְךָ, נִתְרַא וּנְפָחַד מִפְּחָדוֹ וְיִרְאַתוֹ, עַד
שֶׁעָמַד בְּמִדַּת הִירָאָה כְּנוֹדַע. כִּי הָאֲמוּנָה הַזֹּאת הִיא מְפִלְגַת
יֹתֵר מֵהָאֲמוּנָה סִתָּם שֶׁבְּמִצִּיאוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ הַנַּ"ל.

(כוכבי אור, שיחות וסיפורים, ט)

ואם עדיין נאחזה זוהמת ההולדה ונולד ממנו עשוי, הרי
שבלידת נשמת יעקב אבינו, הושלמה הטהרה מזוהמת הנחש.

וְהִנֵּה נִמְשָׁךְ קִלְקוֹל זֵהֲמַת הַנְּחָשׁ מִדּוֹר לְדוֹר עַד לְדַת
הָאֲחִים יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ, וְנִכְנְסָה הַזֵּהֲמָא בְּעֵשׂוֹ וְהָיָה חֲקוּק
בִּירְךְ שְׁלוֹ נְחָשׁ, וְ"לֹא נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב".

(השל"ה הקדוש, פרשת וישב, מז)

כִּי יַעֲקֹב וְעֵשׂוֹ הָיוּ תְּאוּמִים בְּכֶטֶן רְבָקָה, וְהִיא 'אֵם יַעֲקֹב
וְעֵשׂוֹ'. הַסּוּד בְּזֶה, שֶׁרְבָקָה הָיְתָה הַכּוֹר שְׁבָה נְזֻדְכָּה יַעֲקֹב
וְנִצְרָרָה יַעֲקֹב, וְעֵשׂוֹ שֶׁהָיָה עִמּוֹ שָׂאֵב כָּל הַזֵּהֲמָא.

(שם, פרשת תולדות, לה)

ידו של יעקב אחזה בעקב עשוי, כשגם בהמשך נלחם יעקב
עם שרו של עשוי.

יָד יַעֲקֹב עַל הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִתְקַיֵּם בּוֹ "כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים
וְעִם אֲנָשִׁים", כִּי נִצַּח שְׂתֵי מַלְחָמוֹת, מַלְחָמָה לְמִטָּה עִם
עֵשׂוֹ, וּמַלְחָמָה לְמַעֲלָה עִם סַמָּא"ל ... וּבְאֵלוֹ הַמַּעֲשִׂים יִצָּא
זֵהֲמַת הַנְּחָשׁ לְגַמְרִי, וְנִשְׂאָר יִרְךְ יַעֲקֹב נְקִי מִכָּל סִיג וּמִטָּתוֹ
שְׁלֵמָה, וְאֵז קָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ וּבְכַבּוּדוֹ אֶת
שְׁמוֹ 'יִשְׂרָאֵל' וַיְבָרְכֵהוּ.

(שם, פרשת וישלח, כו)

ובזה נתעלה יעקב על אביו יצחק, בטיהור העולם מזוהמת
הנחש - בכך שהאיר בעולם את ה'אמת' שב'אמונה'; האמת
המצילה מהשקרים הנאחזים במידת האמונה והופכים אותה
לאמונות כוזביות.

וְאַחַר כֵּךְ גְּבוּהָ מַעַל גְּבוּהָ נִתְעַלָּה גַם עָלָיו בְּנוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ
בְּחֵיר שְׂבָאָבוֹת (חוט הַמְּשָׁלֵשׁ) אֲשֶׁר בּוֹ נִתְיַחֲדָה הָאֲמוּנָה
עִם הָאֲמִת (שֶׁהִיא חֲכָמָה כְּנוֹדַע). וּבְרַב זֶה הַיַּחֲוֹד וְהַשְּׁלֵמַת
הָאֲמוּנָה שְׂזָכָה לֹא נִקְרָא אֲצִלוֹ הָאֲמוּנָה רַק בְּשֵׁם 'אֲמִת'
... שֶׁבְּעַצְם קִשְׁרֵיהֶם זֶה לְזֶה מְכַרְח מִיַּד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ גַּם
בְּמִדַּת הָאֲמִת (שֶׁהוּא חֲכָמָה כְּנוֹדַע) כְּדֵי לְהַנְצִיל וְלֹא לְשַׁמֵּר
מֵאַמוֹנוֹת פְּזִיזוֹת.

(כוכבי אור, שם)

• • •

על יעקב אמרו חכמינו ז"ל בגמרא:

שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון.

(בבא מציעא פד ע"א, בבא בתרא נח ע"א)

דלית גופא מיומא דהוה אדם הראשון, כגופא דיעקב. ושופריה דאדם הראשון, ההוא שופריה ממש הוה ליה ליעקב. ודייקניה דיעקב, דייקנא דאדם הראשון ממש.

(זוהר הקדוש ח"ב דף קי ע"ב)

שכן, הוא כלול משלש האבות, כדברי הזוהר:

יעקב איהו כליל תלת אבהו דביה רכיב אדם קדמא, ולא למגנא אוקמוהו מארי מתניתין 'שופריה דיעקב כשופרא דאדם הראשון'.

(זוהר הקדוש ח"א דף קז ע"א)

הוא זה שעסק, יותר מכל אבותיו, לתקן את חטא אדם הראשון.

פי יעקב תקן חטא אדם הראשון, כי שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון.

(ליקוטי הלכות, ציצית ה, י)

ומה שקלקל הס"מ הוא הנחש, אשר בא בערמה - "והנחש היה ערום" - והטיל זוהמתו בחוה, בא יעקב ותיקן, בכך שבא אל עשיו אחיו במרמה ונטל ממנו את הברכות.

וכדברי הזוהר הקדוש:

תנינא, בהיה שעתא נחת סמא"ל מן שמיא רכיב על נחש דא, וצולמיה הוה קמאון כל ברין וערקון מניה, ומטו לגבי אתמא במלין וגרימו מותא לעלמא. ודיא בהקמה אייתי סמא"ל ללוטין על עלמא, וחיבל אילנא קדמא דברא קודשא בריה הוא בעלמא. ומלה דא הוה תלי על סמא"ל, עד דאתא אילנא אחרא קדישא, דאיהו יעקב, ונטל מניה ברקאן דלא יתברך סמא"ל לעילא ועשו לתמא. דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה, ושופריה דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה. ועל דא, כמה דמנע סמא"ל ברקאן מאילנא קדמא, הכי נמי מנע יעקב, דאיהו אילנא דוגמא דאדם, מסמא"ל ברקאן מלעילא ומתמא, ויעקב דידיה נטיל בכלא. ועל דא "ויעקב איש עמו".

(זוהר הקדוש, ח"א דף לה ע"ב)

כי עשו הוא אדום והוא מזהמת נחש הקדמוני הארור, והנחש היה ערום, על פן צריך יעקב לבוא עליו בערמה להכניע באמונתו... והתרגום אומר על "יודע ציד", "גבר נחשירכן", ופרש בציוני הסוד "נחש ירכו", שהיה חקוק נחש על ירך שלו. על פן בא סמא"ל לגע בכף ירך יעקב, אבל לא יכול לו "כי לא נחש ביעקב", ויוצא ירך יעקב הם זרע קדש. ועשו הוא משרש נחש הארור, ויעקב ובניו זרע ברה"ה. על פן בא יעקב בעקבה ובמרמה באמונתו של נחש הערום, ולקח הברכה.

(הש"ל"ה הקדוש, פרשת תולדות, כב)

לאחר מכן, נשלח יעקב לבית לכן הארמי הרמאי¹⁰, לרעות את צאנו, ולהשלים את מלאכת בירור האמונה מתוך האמונות הכוזביות.

וכל האבות, בפרט יעקב, עסקו לתקן חטא אדם הראשון לברר כל זה, וזה היה כל עסקו של יעקב עם לכן.

(ליקוטי הלכות, ראשית הגז ג, ד)

וזה המשיך יעקב במרעה צאנו דיקא... הינו שברר האמונה הקדושה מאמונות כוזביות, שהם בחינת צאן לכן שהיה עובד עבודה זרה ומאמין בהתרפים שהם אמונת כוזביות. ועל פן הכרח יעקב להתיגע מאד בזה, ועשה כמה עבודות, והיה לו כמה סיעתות דלעלא לזה, לזכות שילדו הצאן עקדים נקדים וכו'. כל זה בשביל ברור הפ"ל, פי על ידי זה זכה להמשיך אמונת ישראל אמונה דקדושה.

(ליקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה ג, יג)

הירידה למצרים עד לקבלת התורה

או אז, הגיע הזמן להשלים את התיקון, ולרדת מצרימה¹⁰ - מקום שליטת האמונות הכוזביות - להיטהר ולהזדכך משארית זוהמת הנחש של חטא אדם הראשון.

פי עקר טמאת וזהמת מצרים הם הפפירות ואמונות כוזביות של מצרים ופריעה, שזה עקר הטמאה והזהמא בחינת זהמת הנחש. פי מצרים היתה מלאה גלולים ועבודה זרה, וכמו שאמר פריעה "מי ה' וכו' לא ידעתי את ה' וכו'. ועקר יציאת מצרים... העקר הוא מה שיוצאין מטמאת מצרים, דהינו שיוצאין מפפירות ואמונות כוזביות שנמשכין מזהמת הנחש, שנמשך על ידי חטא אדם הראשון, שבשביל זה היה עקר גלות מצרים כדי ללכות הזהמא הזאת ולזכות לצאת משם, דהינו לצאת מפפירות ואמונות כוזביות ולזכות לאמונה הקדושה בה' יתברך.

(ליקוטי הלכות, תחומין ה, ב)

והנה כאשר ירדו אבותינו למצרים שם היה עקר הדעת הרע, אמונות הכוזביות, לא ידעו את אלקי עולם, האמינו בממשלת המזלות, וכי אין לטבעיים השגחה עליונית זולת הכל על פי הנהגת המזלות וכוכבים, וישראל זרע אברהם היותם משקעים בקרבם נשתקעו בדעות הרעות.

טו. "ישלחו השם לראשית מלחמתו להודיע גבורותיו, כי הנה לכן היה גדול מאד מכל הגוים בחכמות המזלות והקליפות ויצא טבעו בכל העולם ולא היה מי שיכול לעמוד לפניו (זה"ק ח"א קס"ו ע"ב), עם כל זה הכניעו יעקב אבינו. והוא התחכם עליו, ורצה לאבדו מן העולם כאשר ראה שכוזבו גדול בקדושה להכניע כל תרין דמסאבותא, ולא יכול לו, ואדרבה הוציא יעקב אבינו בלעו מפיו" (אגרא דכלה, שם).
טז. כדכתיב "ארמי אובד אבי, וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט, ויהי שם לגוי גדול עצום ורב" (דברים כו, ה). וסוד הדבר הוא, שאחר שגמר יעקב את התיקון הפרטי עם עשיו, היו צריכים כלליות עם ישראל לירד למצרים. "וכאשר פעל כל זה באיש הפרטי הלז, הנה רד עם בניו לעגלה יפייחה (ירמיהו מו, כ) מצרים אשר היו גדולים מכל האומות בחכמה להיות שריהם בכור המזלות, וקרה להם מקרה אביהם: כמו שאביהם בהילחמו עם האדם הפרטי היה מתחילה עבד, ויעבוד ישראל באשה (חושע יב, יג) ואחר כך עלה למעלה ראש, כן גם כן בניו עם ה' אלה היו עבדים לכללות האומה הגדולה מצרים. והיו משוקעים מאד בטומאתם עד כמעט שכוזבו את הדעת דקדושה אמונת אלקי עולם, ולא היה בעולם מי שידע את ה' רק היו חושבים שאין למעלה מהמזלות. עד שהודיע הקב"ה גודל ממשלתו בשידוד מערכת השמים וכסיליהם ונתודע לכל באי עולם מלכותו יתברך" (אגרא דכלה, שם).
יז. כי שם היה כור הזוהב, לברר ולתקן את הניצוצות שנפלו לעמקי הקליפה, וכמבואר בארוכה בכתבי האריז"ל (עין שער הכוונות, תחילת דרושי הפסח, ואמ"ל).

וְכַאֲשֶׁר זָכַר הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ שְׁלַח מֹשֶׁה נְבִיאָו נֶאֱמָן בֵּיתוֹ אֲשֶׁר הוּא בְּסוּד הַדַּעַת כְּנֹדֶע, לְהוֹצִיאֵנוּ מִשָּׁם בְּאוֹתוֹת וּמוֹפְתִים.

(דרך פיקודיך, מצוה ט)

משה רבינו הוא זה שתיקן את חטא אדם הראשון, יותר מכל קודמיו¹.

ונודע כי משה מבחר הנבירים, ולכן הוא תקן פגם אדם הראשון, מה שלא תקן שום צדיק אחר בעולם.

(שער הפסוקים, פרשת בראשית, דרוש ב)

וכאשר נשלח למצרים, החל ה' להראות את גדלו וידו החזקה, והכניע את כל האמונות הכוזביות.

כי אַתָּה הַחַלּוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֻלָּךְ וְאֶת יְדֵי הַחֲזָקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכַגְּבוּרֹתֶיךָ. וְגִלִּיתָ אֱלֹהוּתְךָ וּמְלֻכוּתְךָ עָלֵינוּ, כִּי הוֹצֵאתָנוּ מִמִּצְרַיִם, וּפְדִיתָנוּ מִתּוֹקֶף גְּלוּתָם מִתּוֹךְ כּוֹר הַבְּרָזִל, מִעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, וְהוֹצֵאתָ אוֹתָנוּ מִצִּיּוֹן שְׁעָרֵי קְדֻשָּׁה, וְעִשִּׂיתָ נְסִיִּים וְנִפְלְאוֹת בְּמִצְרַיִם וְעַל יַם סוּף, וְשִׁבַּרְתָּ וְהִכְנַעְתָּ כָּל אֱלִילֵי מִצְרַיִם וְשִׁדְדָתָּ הַמַּעֲרָכוֹת וְשִׁנִּיתָ הַטֶּבַע, וְעַקַּרְתָּ וּבִטַּלְתָּ כָּל מִיַּיִן כְּפִירוֹת וְכָל מִיַּיִן אֲמוֹנוֹת כְּזָבוֹיֹת שֶׁל פְּרַעֲה וּמִצְרַיִם, שֶׁרָצוּ שִׁישְׁתַּקְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בֵּינֵיהֶם חֵס וְשְׁלוֹם, שִׁיתַּגְּבִרוּ עַל יִשְׂרָאֵל חֵס וְשְׁלוֹם בְּמִיַּיִן כְּפִירוֹת וְאֲמוֹנוֹת כְּזָבוֹיֹת שְׁלֵהֶם, אֲשֶׁר זֶה הִיָּה תַקְּףָה גְלוּתָם. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לֹא עֲזַבְתָּ אוֹתָנוּ בֵּינֵיהֶם, וּמִהֲרַתָּ לְהוֹצִיא אוֹתָנוּ מִתּוֹכָם, וְהִכְנַעְתָּ וְשִׁבַּרְתָּ וְעַקַּרְתָּ כָּל מִיַּיִן כְּפִירוֹת שְׁלֵהֶם עַל יְדֵי הַנְּסִיִּים וְהַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים שֶׁעֲשִׂיתָ בָּהֶם, וְגִלִּיתָ אֱלֹהוּתְךָ וְאֲדוֹנִיתְךָ לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, וּמֵאֵז נִדְּבַקוּ יִשְׂרָאֵל בְּךָ לְעוֹלָם, וְהֵאֱמִינוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ.

(ליקוטי תפילות, ז)

כששלימות הטהרה מזוהמת הנחש, היה במעמד הר סיני, בה פסקה זוהמתן של ישראל.

כי שם זכו כלם לנבואה על ידי משה רבנו, רבן של כל הנביאים, שהיה מנהיג האמתי שלהם. ועל ידי זה נתברר ונתתקון המדמה אצלם, וזכו לאמונה שלמה בה'. ועל כן פסקה זוהמתן, זוהמת הנחש, שהוא אמונות כזביות, כי זכו לשלמות אמונה הישרה דקדושה על ידי ברור המדמה שזכו על ידי רוח נבואה כנ"ל.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, ח)

ובכך בא לסיומו מהלך התיקון שהחל בימי אברהם.

ועקר התקון התחיל מאברהם שהתחיל להמשיך דרך התורה בעולם, כי זכה לרוח נבואה אמיתית שעל ידי זה התחיל לברר המדמה להמשיך אמונה בעולם. אבל עקר התקון היה בימי משה, על ידי מתן תורה, שעל ידי זה עקר ברור האמונה.

ואז תקן העולם בשלמות, עד שאם לא היו חוטאים אחר כך היה מתקן הכל, כמו שכתוב "אני אמרתי אלקים אתם" וכו'. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק "חרות על הלוחות", "חרות מפלאה המות".

(ליקוטי הלכות, ספר תורה ד, ה)

טומאת הערב רב

אך אז הגיעו הערב-רב² והכשילו את ישראל בחטא העגל - חטא הכפירה בא-ל אחד והאמונות הכוזביות - וחזרה זוהמת הנחש להיאחז בנפשותינו.

ואמנם, אלו לא חטאו ישראל במעשה העגל, היתה זוהמת הנחש נפסקת לגמרי כנודע ... אבל כיון שחטאו ישראל בעגל, גרמו להחזיר דבוק זוהמת הנחש בנפש אדם.

(שער הגלגולים, הקדמה ג)

ובעשיית העגל חזר הזמא, וכל מה שתמצא בנחש תמצא בעגל³. (השל"ה הקדוש, פרשת כי תשא, ג)

ובכך חזרה האמונה ונפגמה. שכן,

על ידי חטא העגל חזרו וקלקלו והמשיכו זוהמת הנחש, שהוא בלבול המדמה, שמשם כל הכפירות שהם פגם האמונה. ואז כמעט נחרב העולם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וכו'.

(ליקוטי הלכות, שם)

משה אכן חזר ועשה את שלו,

ועל כן כשירד משה בדקן על ידי המים פסוטים, כמו שכתוב "ויור על פני המים", כי משה חזר והמשיך את האמונה הקדושה על ידי המים שהאמונה גדלה משם ... ועל ידי זה נתבררו המאמינים באמונה דקדושה מן המאמינים באמונות כזביות.

(ליקוטי הלכות, בכור בהמה טהורה ג, יח)

אך מאז ועד הנה, אנו סובלים בכל דור מהערב רב, המזוהמים את העולם בכפירות ואמונות כזביות,

ועד היום, כל הדעות הרעות ואמונות הכוזביות וחכמות החיצוניות הוא מן ער"ב ר"ב בגימטריא דע"ת שהם מבחינת עמלק, כי חמשה מינים אינו בערב רב עמלקים רפאים וכו' כמבאר בזהר, וקמין כלי חמס על ישראל, כי אומרים עזב ה' את

יח. כי הוא סוד "שת" שנולד אחר הק"ל שנה שעסק אדה"ר בתשובה, וכמבואר בספרי הקבלה (ראה תיקוני זוהר תיקון סט, וכן בשער הכוונות דרושי הפסח דרוש א, ועוד הו"ב).
יט. "כי מבחינת ערב-רב בוודאי לא נפסקה זוהמתו, רק מישראל לבד. אדרבא, מקנאת הבעל דבר על ישראל שראה שפסקה זוהמתו וכמעט שיכלה לגמרי, התגרה על ידי הערב רב ועורר חלאת זוהמתו ביותר עד שכפרו לגמרי עד שהסיתו גם את ישראל. כי כבר מבואר במקום אחר, שהאדם הבעל בחירה יש לו כח גדול להסית ולהדיח את האדם יותר מהבעל דבר בעצמו, ועל כן אף על פי שהבעל דבר לא היה לו או כח על ישראל להחטיאם כי פסקה זוהמתו, אבל על ידי הערב רב שהם בני אדם בעלי בחירה, החטיאם חטאה גדולה שעל ידי זה גרמו חורבן בית ראשון וחורבן בית שני כמו שאמרו רבותינו ז"ל" (ליקוטי הלכות, חול המועד ד, ד).

כ. עיי"ש שפירט באריכות איך כל הפרטים שנאמרו אצל הנחש חזרו על עצמם בחטא העגל.

הָאָרֶץ. עַרְבֵי ר"ב בְּגִימְטְרִיא דְעִ"ת כַּ"ל, הֵם שְׁאֲמָרוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה (דַּעַת הַקֹּדֶשׁ) הָאִישׁ וְכִי לֹא יִדְעֻנוּ מֶה הָיָה לוֹ.
(בני יששכר, מאמרי חודש אדר, מאמר ג דרוש ג)

כשבראשם עומדים נביאי ומנהיגי השקר שבכל דור^{כא},

שֶׁהֵם עֹקְרֵי זְהֻמַּת הַנְּחֻשׁ, שֶׁהֵם עוֹמְדִים כְּנֶגֶד פְּשָׁרִים שְׂבִיטֵי־יִשְׂרָאֵל הַמְתַקְרְבִים לְצַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵי מֹשֶׁה שֵׁשׁ לָהֶם בַּחֲנֵי רוּחַ נְבוּאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה מִתְבָּרֵר הַמִּדְוָה שְׁלָהֶם וְנִדְכָּכָה הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה שְׁלָהֶם, שֶׁזֶהוּ בַּחֲנֵי שְׂמֵת־בְּרִיָּן מְזַהֶמֶת הַנְּחֻשׁ. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁהֵם מִסְטֵרָא דְעֵרֵב רַב, מִתְגַּבְּרִים בְּכַפִּירוֹת וְאֱמוּנוֹת כּוֹזְבִיּוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִבַּחֲנֵי נְבִיאֵי שְׁקֵר, שֶׁהֵם בַּחֲנֵי מְנַהֲגִים שֶׁל שְׁקֵר.

(ליקוטי הלכות, חול המועד ד, ד)

מנהיגי שקר אלו, מייצגים את ה"אלהים אחרים", וכפי שאמר רבינו

שֶׁעַל הַמְּפָרְסָמִים שֶׁל שְׁקֵר שֵׁשׁ לָהֶם שֵׁם וּפְרָסוֹם בְּעוֹלָם, נֶאֱמָר: "וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵים לֹא תִזְכְּרוּ"...

(חיי מוהר"ן, ריב"ז)

וכנגדם עומדים מנהיגי ישראל האמיתיים, המחזירים בישראל אמונת "אל אחד"^{כב}, ומטהרים את העולם מזוהמת הנחש.

וְאִי אֶפְשֵׁר לְבָרֵר וּלְתַקֵּן זֹאת הַזְּהֻמָּא כִּי אִם עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים אֱמִיתִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, שֶׁהֵם מְבַרְרִים הַמִּדְוָה שֶׁהוּא בַּחֲנֵי בְּרוּר מְזַהֶמֶת הַנְּחֻשׁ, וּמְתַקְנִים חֲטָא הַעֲגָל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּמְמַשִּׁיכִים אֱמוּנָה בְּעוֹלָם.

(ליקוטי הלכות, ברכת הריח ד, ד)

כשנשמת משה בעצמו, היא זו שיורדת בכל פעם מחדש לזה העולם, לטהרו מזוהמת הנחש, ולשמור על ישראל מהערב רב הממשיכים להשחית את ישראל בזוהמתם וכפירתם.

זֶה שְׁתּוֹב לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עֵמֶד, 'נְשַׁחַת' לֹא נֶאֱמָר אֱלָא 'שַׁחַת', שַׁחַת לְיִשְׂרָאֵל. וְעַתָּה רֹב הַדּוֹר מֵהֵם. וְלָזֶה הַצָּרָה מֹשֶׁה לָבֵא בְּעֵבוּר לְפִי שֶׁהוּא שְׂרָשָׁם, לְתַקְנֵם, שֶׁלֹּא יִטְעוּם עֵרֵב רַב.

(ליקוטי תורה להאריז"ל, פרשת ואתחנן^{כג})

"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"

נשמת משה, הולכת ומתגלית יותר ויותר באמצעות 'יחידי הדורות'^{כד}, עד להתגלותה הסופית בנשמת 'משיח', עליו נאמר: הִנֵּה יִשְׁכִּיל עַבְדִּי יְרוֹם וְנִשָּׂא וְגִבָּה מְאֹד.

(ישעיהו נב, יג)

כִּי בַתְחִלָּה יִהְיֶה מֹשֶׁה שְׂמִי"ה שְׂמָמָה, וְאַחַר כֵּךְ "יִשְׁכִּיל עַבְדִּי", וְהוּא מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה וְהוּא מְשִׁיחַ, כִּי שִׁילָה גִימְטְרִיא מֹשֶׁה. וְאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל "כְּגֹאֵל הָרֵאשׁוֹן כֵּן גֹּאֵל הָאַחֲרוֹן", וְכֵן "הַדּוֹר שֶׁהוֹלֵךְ הוּא הַדּוֹר שֶׁבָּא" ... וְאָמַר: "הִנֵּה יִשְׁכִּיל עַבְדִּי", כִּי הַמַּעֲלוֹת יִהְיוּ בְּהַדְרָגָה, בַּתְחִלָּה "יִשְׁכִּיל" וְאַחַר כֵּךְ "יְרוֹם" וְאַחַר כֵּךְ "וְנִשָּׂא" וְאַחַר כֵּךְ "וְגִבָּה" וְאַחַר כֵּךְ "מְאֹד" אוֹתִיּוֹת אֲדָם, כִּי יִהְיֶה כְּמוֹ אָדָם קֹדֶם הַחֲטָא, וְאָז יִתְקַן הַכֹּל.

(ליקוטי תורה, שם)

שכן:

מִיַּדעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ, כִּי אֲמַנָם לֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹד יְקוּם לְגַאֲלָנוּ גַם מִהַגְלוֹת הַזֶּה. כִּי מְשִׁיחַ דָּא מֹשֶׁה, וּמָה שֶׁהָיָה הוּא בְּעַצְמוֹ שִׁיְהִיָּה בְּיָתֵר שְׂאֵת וְיָתֵר עוֹ. כִּי בֹא יָבֵא בְרָנָה גַם בְּשַׁעַר הַחַמְשִׁים, וְיִשְׁיֵג אוֹתוֹ בְּשִׁלְמוֹת עֲצוֹם וְנִשְׁגָב עַד שֶׁלֹּא יֵרַד עוֹד מֵאֲתוֹ (אֶרֶץ-עַל-פִּי שְׁגֹם בַּעַת מִתֵּן תּוֹרָה הַשִּׁיג אוֹתוֹ סָדוּד "וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל אֱלֹהִים", אֲבָל תִּכְרַף בְּסוֹף הָאֲרָבַעִים יָרַד מֵאֲתוֹ כְּמִרְמֹז בְּפִסְוִק "לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עֵמֶד", וְלֹא הַשִּׁיגוּ עוֹד כָּל יְמֵי חַיָּיו). כִּי לְעוֹלָמִי עַד וּלְנֶצַח נְצָחִים יַעֲלֶה וְיִתְעַנֵּג בּוֹ בְּמִדְרָגָה אַחַר מִדְרָגָה עַד אִין חֶקֶר.

(כוכבי אור, חכמה ובינה, פתיחה)

ואכן, זכינו גם זכינו באחרית הימים, בהתגלותו של:

הַצַּדִּיק הַיְחִידִי, וְרֵאשׁ רְאשֵׁי הַדּוֹרוֹת שֶׁהֵיוּ מְעוֹלָם, שֶׁהוּא הַנְּתַעֲלָה וְיוֹצֵא לְגַמְרֵי מִשְׁאָר כְּלָלִיּוֹת הָעוֹלָם ... נִתְעַלָּה עַל כָּל הַצַּדִּיקִים הַגְּמוּרִים שֶׁהֵיוּ מְעוֹלָם, עַד שֶׁלֹּא קָם עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹהוּ, כִּי הוּא מֹשֶׁה מְשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ.

(ביאור הליקוטים, תורה כז)

כִּי אֲמַנָם שְׁגֹם זֶה אֱמֶת כִּי כָּל צַדִּיק הַדּוֹר יֵשׁ בּוֹ בַּחֲנֵי מֹשֶׁה מְשִׁיחַ' כְּמוֹבֵא בְּדַבְּרֵי ז"ל, אֲבָל בְּיָדֵי הָעֹקֵר הוּא הַ'עֲלִית עַל כְּלָנָה', שֶׁהוּא מֹשֶׁה מְשִׁיחַ בְּעַצְמוֹ, כְּנִשְׁמַע כְּמָה פְּעֻמִּים מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּפִרוּשׁ.

... וְעַל כֵּן גַם אִם תָּבֵא בְּחֻשְׁבוֹן הַשְּׁלֵשׁ תְּבוּת הָאֱלֹה - "עֲלִית עַל כְּלָנָה" - נְבִיט וְנִרְאָה שְׁגֹם הֵם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹ בְּמִלּוּאוֹ: "נִוֵּן חֵית מִם נִוֵּן" עִם הָאוֹתִיּוֹת^{כה} וְהַכּוֹלֵל (715).

(כוכבי אור, חכמה ובינה, כא)

זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמִעֲצָבוֹן יְדִינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָהּ ה' מִחֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן וּמִכָּל חֲטָאוֹת הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

(שארית יצחק, תפילה על תיקוני ר"ה)

ועל ידו - ותלמידו הנכלל בו, מוהר"ת זיע"א - ייגמר טהרת העולם מזוהמת הנחש ותיקון חטא אדם הראשון, בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו.

כִּי הוּא הָרֵב וְהַתְּלַמִּיד שֶׁהֵבִיטוּ וְהִסְתַּכְּלוּ עֲלֵיהֶם מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם עַד הַנְּהָ, וְעַל יָדָם יִהְיֶה נִפְעָל וְנִגְמָר הַתְּקוּן

כא. אשר גם בהם יש כמה מדרגות ובחינות, וכפי שנבאר א"ה בארוכה בהגיענו לסוגיית המפורסמים של שקר. כב. וסימנך "ריב" היפך אותיות "ריב".

כג. מן הענין לציין את מלחמת הבעש"ט בכת השבתאים, מלחמה אשר אף עלתה לו בחייו. "וכמו שאומרים בשם הבעל שם טוב ז"ל שאמר שנעשו לו שני נקבים בלבו על ידי המעשה של הש"צ ימח שמו, ומזה נסתלק" (ליקוטי מוהר"ן, ד).

כד. דבריו אלו של האריז"ל בספרו 'ליקוטי תורה' (אשר אנו ממשכים לצטט מהם גם להלן) הם ארוכים ועמוקים, ולא התקנו מזהם אלא מעט דמעט. לך נא ראה שם כל דבריו הק'. דבריו אלו מועתיקים גם בשל"ה הקדוש (פרשת ואתחנן, תורה אור, יב) ורבי אברהם ב"ר נחמן העתיק חלק מהם, כשלאחר מכן הוא מוסיף וכותב: "כל אשר יענין בהם היטב יראה בעיניו שמבואר מהם כל אשר עבר על רבינו ז"ל מענין המריבה והמחלוקת. ולעתידי בהתגלות האמת, יאמר כל אחד לחבריו מן האמין לשמועתו וכו' ויעל כינוק לפניו וכשרוש מארץ ציה" (כוכבי אור, שיחות וספורים, לח), עיי"ש באריכות.

כה. השתלשלות גילוי האמונה ע"י יחידי הדורות, נתבארה כבר בארוכה במאמר הקודם, לך נא ראה שם. כו. ד' האותיות של 'נחמן'.

שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּתַכְלִית תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁגָם אִם לֹא הִיא אוֹכֵל הָאָדָם אֶת עֵץ הַדַּעַת לֹא הִיא תִּקְוֵן עוֹלָמוֹת כְּזֶה!¹⁰
 וְעַל כֵּן יִתְהַפֵּךְ עַל יְדֵי זֶה חֲטָאוֹ לִזְכוּת¹¹, וְיִקְרָא: "אִתָּה תִּקְוֵם תִּרְחֹם צִיּוֹן כִּי עַתָּה לְחַנְּנָה כִּי בָא מוֹעֵד" וְזֶה אֲשֶׁר גַּם "תִּרְחֹם" מִכֵּן לְמִסְפָּר הַג' ["נִחְמָן נִחְמָן"] (648).

(כוכבי אור, חכמה ובינה, מא)

יִטְהַר וַיִּחְזֹר וַיִּטְהַר...

מה שנותר לנו כעת הוא רק, לשקוד על דלתותיו של רבינו הקדוש ותלמידו מוהרנ"ת, ולחפש ולבקש אחר רוח קדשו, הרוח המבררת את המדמה ומזככת מזוהמת הנחש.

שכן, בל נשכח:

גם מי שנקרא כבר 'חסיד ברסלב', אין זה אומר שאכן כבר זכה להודרך מזוהמת הנחש...¹²

ואם כבר נדמה לו שמצא את הצדיק האמת, בודאי זה צריך לבקש ולחפש עוד יותר ויותר, כי כול להיות שהוא יושב אצל הצדיק ועדין אורו חשוף אצלו ואינו מרגיש נעימות אממת עצותיו הקדושים וכו', ומחמת זה הוא רחוק עדין מתקונו. כי עקר החפוש הוא אחר הרוח הקדש של הצדיק, ולזה צריכים יגיעה גדולה וחפוש הרבה עד שימצא. ואם חפשו באמת, בודאי ימצא, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, ויגעתי ומצאתי תאמין.

(ליקוטי הלכות, שלוחין ה, 1)

וחיפוש זה אין לו סוף; ככל שמחפשים יותר, כך מוצאים יותר.

כי באמת צריכים לחפש את הצדיק האמת תמיד, אפילו המקרבים אליו, שישנו להתקרב אליו ביגיעות יותר ויותר, כדי לקבל ממנו יותר ויותר עצות וכו'. כי הצדיק מסתתר בכל פעם מהעולם מחמת קלקולם ונתרחק מהם הרבה, עד שקשה להם לקבל ולינק מאורו הגדול כי אם על ידי יגיעות ובקשה וחפוש הרבה.

וזה גם בחייו, מכל שכן אחר הסתלקות לעלא ולעלא, צריכים לחפשו ולבקשו יותר ויותר; לסלסל ולחפש בתורתו הקדושה, ולילך בדרךיו ואורחותיו הקדושים, ולבקש ולהתחנן הרבה לפני ה' יתברך עד שיריד דמעות הרבה עד שישפך לבו פנים לפני ה' עד שיזכה למצא ולהשיג פנימיות פנינת תורתו הקדושה שגוהו בחינת הצדיק בעצמו, כי עקר הצדיק הוא תורתו הקדושה ששם גנוז רוח הקדש שלו.

(שם, יב)

וככל שמוצאים יותר, כך מגלים יותר ויותר עד כמה היו

רחוקים עד עתה מאמונה ושקועים בעבודה זרה...

וכפי שבא הדבר לידי ביטוי במכתבו הנפלא של רבי יצחק ברייטער הי"ד, שמספר 14 שנים אחר התקרבותו לברסלב, על התקרבותו המחודשת לרבינו:

ההשגחה העליונה הוצאתי מביתי זה ארבע שבועות והבאתי למקום העדן ממש, מקום אילנות טובות אשר ריחם ריח שדה אשר ברכו ה', ריח תורה ריח תפלה ריח יראת ה' ריח התקרבות אל צדיק האמת, כי באמת מרגישים בפה בהקבוצה הזו אורא דארץ ישראל, והתמימות והפשטות אי אפשר לשער איך בהחשך הזה אשר פסה את כל פני תבל יעשה לו ה' ראש בית עגול פזו ולא יניח השם יתברך מים רבים לשטפו ולהנהיג את ביתו בקדושה ובטהרה¹³. מה רבו מעשיך ה' וכו'.

נוכחתי לדעת כי כל ימי עברו בהבל ממש, ובכל עסקי אשר עסקתי עד הנה הייתי עובד עבודה זרה בטהרה, והייתי מנח בפגם אמונה עצום מאד¹⁴. ואני מתמיה עלי בעצמי: איך נהיה פדבר הגדול הזה! ואיך אחר כל ההתקרבות של כל כך זמנים הרבה¹⁵ הייתי כל כך רחוק מהאמת והאמונה!?

הי רצון שמעמתי על כל פנים אתחיל לחיות חיות מישבת על פי דעת רבנו ז"ל ולידע כי כל העולם הבל הבלים ממש, ואינו נשאר להאדם כי אם מה שחטף בכל יום התבודדות ותורה ותפלה. והיום חולף ועובר בין בממון, בין בלי ממון. והכל אחיזת עינא ממש, לבלי לידע מהותו, אשר על המקרבים להצדיק עומד כל העולם כלו ממש, כמו שכתוב וצדיק יסוד עולם, והצדיק עוסק גם עתה בכל תקוני עולם על ידי מקרבו, על ידי עבודתם ושיחתם ושמחתם ועסקיהם¹⁶.

(שארית יצחק, מכתב ד)

ללמדך, שגם לאחר שנים של התקרבות אמיתית, יכול חסיד ברסלב - שממשיך לחפש ולבקש אחר רוח קדשו של רבינו - לזכות להתקשרות פנימית יותר ויותר, אשר תגרום לו להרגיש כיצד "עד הנה היה עובד עבודה זרה בטהרה, והיה מונח בפגם אמונה עצום מאד"...

וכך ימשיך לעלות מדרגה לדרגה, ולהיטהר יותר ויותר מזוהמת הנחש, עד בואו לטהרה מושלמת.

ואז פושט גופו המצרע, שהוא ממשקא דחויא [= עור הנחש] ולבוש בגדי שבת, הינו גוף קדוש מגו עין.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, פג)

10. וכמו שכתב השל"ה הקדוש בפירושו, שהתיקון שיהיה לעתיד לבוא יהיה הרבה יותר מאילו לא היה חוטא אדה"ה, כי יתרון האור מן החושך. וזה לשונו: "אילו היה האדם נשאר בכתנות אור כמו שנבחר בתחילת הבריאה, לא היה מאיר באור גדול כל כך כמו שאיר בהתבטל כתנות עור, ויחזור לאור, אז עין לא ראתה אלהים זולתך כמו שהארכתי בזה הענין למעלה. כי יתרון אור מהחושך, מוכח התרבות החושך והגלגולים וההזדככות, יתרבה לעתיד האור בהר"ו" (השל"ה הקדוש, עתקות אדם, בית דוד).

11. כי היה 'כתנות אור', ונגנו ונעשה 'כתנות עור', בעין שהוא עור היפך אור. ובהתם החטאת לעתיד, אור חדש יהיה לזה העור יתרון עין שגרמה עור, עור יתהפך לעין בעין יראו בשוב ה' ציון, עין רואה" (שם מסכת פסחים, מצה עשירה, את שם).

12. עיין בדברי הלשם מ"ש כ"ז בזה (ספר הדע"ה חלק ב, דרוש עץ הדעת סימן ח).

13. וכבר ידענו "כי התורה היא בכל אדם ובכל זמן, וכל אחד ואחד מישאר בהתבטל כתנות עור, ויחזור לאור, אז עין לא ראתה אלהים זולתך כמו שהארכתי בזה הענין המלחמות והסיפורים המבוארים בכל התורה כולה ובנביאים ובכתובים" (ליקוטי הלכות, אנואה ג, א). כך שגם בענין הטהרה מזוהמת הנחש, עובר על כל אחד כלל אלו הסיפורים הנ"ל, על כל הירידות והעליות שבהם, לפי ענינו ומדרגתו.

14. ל. היה זה בשנת תרע"ט, בה עבר מהעיר נליינצ'וב לעיר הגדולה ורשה, ושם התחבר לחבורת אנ"ש דשם, כשהוא טועם שם טעם חדש בהתקרבותו לרבינו. לא. ע"פ המבואר במעשה מחיגר, שעשה לו הזקן עיגול סביבו וסביב בני ביתו, ולא יכלו השדים לגשת אליו, עיי"ש.

15. כמה מפליא, שמכתב זה נכתב לאחר שכבר זכה לכתוב את חיבורו 'חלוקי הנחל' - 'ובו ד' עמודים ויסודי האמונה ע"פ דעת נחל נובע מקור ח'כמה" - שנכתב בנליינצ'וב בשנת תרע"ז.

16. מכתב זה נכתב בשנת תרע"ט, ותחילת התקרבותו הייתה בשנת תרס"ה. לד. בהמשך הוא כותב: "על פי התגלות הזאת וההארת הרצון הזה, אין לי שום תמיהה וקושיא וחקירה מה שסיבב הש"י כך עמי שאנוד מביתי בדרך הזה, כי רחמי הצדיק האמת אשר הניעו עלי, המה פלטוני והצילו אותי ממים אדירים הדוניים אשר רצו להתגבר עלי ולטבעני בהם ח"ו, וכמעט אבדה חיותי בימי ההבלים האלה".

נפשו בשאלתי

מתלוצצים לבני הנעורים
בשובילי הכיסופים
והחיפושים

מה יהיה עם אומן ראש השנה?

הימים חולפים במהירות ועמם מתקרב ה'ראש השנה של הרבי', האם צריך להיות מעודכן בחדשות? ולמה בכלל יש מניעות? ואיזו מסירות נפש יכול בחור פשוט כמוני לעשות? | **שוברים על זה מניעות עצמות**

יותר מדי.

והסימן לדעת אם החששות והיראה בזה באים לך מן מצד היצר הטוב או שמא מיצר הרע המתלבש במצוות - הוא פשוט: אם הפחד והחשש דוחפים אותך להתפלל ולצעוק לה' כראוי, זה סימן שהם מצד הקדושה אבל אם הם 'משתקים' אותך רוחנית, עד שמלבד ללעוס שוב ושוב עם החברים את ה'נייעס' בענין - אינך מסוגל לעשות שום דבר - ודאי שזו עצת היצה"ר ותברח מזה!

ב. בנוגע למניעות על ראש השנה. רצייתי לשאול, איזה מסירות נפש רוצים מבחור פשוט כמוני, מה גם שאני כל כך תלוי בדעת אחרים ומוגבל במה שאני יכול לעשות בעצמי, מה אני כבר יכול לעשות למעשה?

תשובה: אכן לבחור צעיר אין הרבה מה לעשות, מלבד עבודה רוחנית של הגברת הרצונות וריבוי תפלות. והמסירות נפש שעליך לעשות הוא לקבל בהכנעה ובאהבה את כל ייסורי ותלאות הדרך שתעשה עם אביך, וגם חוסר הנוחות שייתכן ותתבקש להקריב בעת שהוותר באומן תקופה ארוכה יותר מן הרגיל - וככל שתתכונן לזה יותר כך יוקל עליך הדבר, אל תתפתה לצייר לעצמך איזה נסיעה שקטה ומקום הארחה מסבירת פנים, להיפך צייר בדמיוןך שהינך הולך בהסכמה מלאה לקראת קיום המושנה "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן"... עצם המוכנות לך כבר מהוה 'מסירות נפש'!

ג. כל המצב שהולך לקראת הקיבוץ, וכל השמועות שמגיעות כל יום מפריעות לי מאד מאד, האם יש מצווה לשמוע כל ידיעה שמגיעה או שאפשר להמשיך ללמוד כרגיל, ורק לבקש מה' שהכל יהיה טוב?

תשובה: לא רק שלא 'צריך' לשמוע את ה'נייעס', אלא אף יש מצווה שלא לשמוע את כל הידיעות בענין וכבר אמר מוהרנ"ת שגם הנייעס על מזג האוויר, שאנשי העולם אוהבים לדשדש בהם הלוך וחזור - מעשי בעל דבר הם להכניס יגון ואנחה מהקור או מהחום הקיצוניים, ובכך להתבטל בסופו של דבר מן התורה ומן העבודה.

תמשיך אכן ללמוד כרגיל ואף יותר מן הרגיל [להזכירך, 'אלול בא'! והאנשים הכשרים כבר התחילו ב'אמירות'] לצד התפילות על העניין. והיה אם שמוע תשמע ממילא קצת ידיעות בעניין, תספר אותם להשי"ת... כן, הוא אוהב שמספרים לו חדשות ודרך כלל זה מתפתח לשיחה שלימה ותפלה נאה! עכ"פ בכך תמנע את עצמך שלא תישאב כל פעם לחלק הרע שיש בידיעות חדשים לבקרים, ותעלה את הכל להשי"ת!

א. כל יום שמתקרב לראש השנה מגביר אצלי את ההתרגשות ואת השמחה אבל גם את הדאגה והפחד, אני לא יודע מה עלול להיות לי ולכל אנ"ש ה"י, וקשה לי מאד, למה כל מי שרוצה לעשות דבר טוב זה קשה כל כך, האם יש משהו שמרוויחים מהמניעות האלו?

תשובה: כמה טוב ונפלא שההתרגשות והשמחה גוברים אצלך מיום ליום, כן הוא המידה, וכך יפה ונאה לך להכין כלים בנפשך, כדי לקבל בתוכם את האור הגדול והעצום הזה "העולה על הכל".

וזאת תדע נאמנה, שגם ה'אי וודאות', הפחד והחשש מפני המניעות העוללות לעכב בעדינו ח"ו - גם הם נוטלים חלק גדול ביצירת 'כלים' אלו. משום שעל

ידם מתעוררים כל מיני כוחות הנפשיים שבאדם, ונכנסים בהיכוך לקראת הדבר ההולך ובא, ואזי יזכה האדם לקיים את הדבר בשימת הלב הראויה, ברצינות וכובד הראש, ובכך יזכה לטעום מן האור הנערב שבו, כך שהמניעות"ת הם אלו שמביאים את האדם לנעימות"ת. מה שאין כן אם כל דבר טוב שאדם היה רוצה לעשות היה מגיע לו בקלות, הרי שהיה מזלזל בו ומתייחס אליו בקלות ראש ומפסיד את האור החבוי בו.

אך כמו בכל דבר וענין שבתורה, גם כאן יש סם חיים אך יש גם סם מוות ח"ו, כי בקלות אפשר לחצות את הגבול הדק שבין פחד בריא ויראת הרוממות מ'הפסד של הר"ה של הרבי', לבין האפשרות ליפול לידי דאגות ומרה שחורה, אשר הם עצת היצר לרחק את האדם מן העבודה העכשווית המוטלת עליו, [וכש"כ הדאגה על כך שלא זכינו להיות בר"ה העבר שבוודאי הוא רע בעיני ה', וכפי שאמר מוהרנ"ת על מאמר העולם "מי שלא אכל דג בשבת ידאג כל השבוע"

- וכי לא די שלא זכה זה לדג בשבת, עד שהוא צריך להוסיף חסרון על חסרון ולדאוג גם כל השבוע?!]

על כן עלינו ללכת בדרך שרבינו מורה לנו והיא: להתחזק באמונה ובביטחון שבס"ד נזכה להיות על ר"ה, ורק בעת ההתבודדות או שאר זמני התפילות [הקבועות או הזמניות], רק אז, נעורר בלבנו את הפחד ואת הסכנה המרחפת עלינו, אם לא נזכה להיות נמנה עם הקיבוץ הק' והנורא. ובכך נעורר את הלב ולשופכו כמים נוכח פני ה', שיחוס ויחמול על נשמותינו, ועל נשמות כל ישראל, ועל צער כל העולמות וכו', ויבטל כל המניעות, ויעזור שה'קיבוץ' יתקיים במלוא תפארתו. אבל בשאר כל היום נתחזק מאד להיות בשמחה ובבטחון שבס"ד נזכה! וכבר אמר מוהרנ"ת בשעתו בעת גזירת הפונקטין הנוראה שגם אז היו צריכים להתנהג בדרך זה, ולא להימשך כל היום אחרי הצער והדאגה

בחור יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הק', וכיוצא"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

הרה"ח ר' שמשון שווארטץ (באדיבות ר' יצחק צבי מליק)

גבורתו של שמשון

שביבי אור, נצוצי אש, זכרונות הוד ותהלוכות חיים של האי חסידא ופרישא, אוד מוצל מאש, הרה"ח רבי שמשון שווארטץ זצ"ל, אשר מאז שגילה את אורו של רבינו הקדוש, דבק בו בקשר אמיץ ובדבקות עילאית במסירות נפש, הפיץ אורו, ועשה נפשות להצדיק, דלה והשקה מתורת רבו לאחרים יותר מארבעים שנה. שיחה מיוחדת עם נכדו חביבו הרה"ח רבי יצחק זאב שווארטץ שליט"א מיקירי אנ"ש בויליאמסבורג

ר' יצחק זאב שווארטץ

היה קם בשעת לילה מאוחרת לערוך תיקון חצות, אמר תהלים או ליקוטי תפילות, התבודד בינו לבין קונו בהשתוקקות וגעגועי נפש עד כלות... בבכיות ודמעות חמות, כך בכל לילה ולילה

רבי שמשון באומן (באיכות: ברסלב נייטס)

סגולה, לקרב ולהפיץ דעת רבינו הקדוש ועל ידו נתקרבו רבים - ביניהם הגאון החסיד רבי אברהם כ"ץ שליט"א (חתן האדמו"ר מטאהש וכיום גאב"ד טאהש מאנסי). האהבה וההתקשרות שלו היו עד אין קץ, ובבחינת 'טופח על מנת להטפוח'.

בשנת תשל"ו חזר להתגורר בעיר ויליאמסבורג. בעת ההיא עמד בקשר רבות עם יבלחט"א הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א ועסק בעבודת ה', התבודד רבות, בבכיות והשתוקקות. הלך לתומו ולא הביט על מאומו. ר' שמשון שחק לכל הבלי העולם, אחז במידת האמת וזכה לצעוד בנאמנות בדרכו הסלולה של הרבי. בחורף שנת תשל"ט קבע מושבו בקרית יואל שבעיר מונרו (ניו יורק).

סיפר לי אבי שליט"א מזיכרונות ילדותו - שלפעמים מצב הפרנסה בבית היה בכי רע, זקני

בשנת תשי"ט עבר ללמוד בישיבה הגדולה דסאטמאר ובשנת תשכ"א בא בקשרי שידוכין עם זוגתו (בזוג"ר) האשה החשובה מרת שינדל ע"ה בת הרה"ק בעל טהרת יו"ט אדמו"ר מהעלמעץ זצ"ל.

כבר בימים אלו, בלטה דמותו העילאית כגאון ועובד ה', אף למעלה מכוחות אנוש. שמו הטוב הלך לפניו וכאשר הרה"ק מטאהש זצ"ל פתח את ישיבתו בשנת תשכ"ד, נבחר ר' שמשון לשמש בתפקיד חשוב בישיבתו. מתוקף תפקידו, עבר להתגורר בקרית טאהש שבקנדה. גם שם היווה דמות נערצת ורבים הידפקו על דלתו לקבל הדרכה בחסידות וביראת שמים.

נפשו היתה צמאה ומשתוקקת תמיד ללכת מחיל אל חיל ולהוסיף עוז ותעצומות בדרכי ה'. מתוך כך היה מחפש ומבקש לעלות עוד ועוד בדרך העולה. היתה לו קביעות בלימוד ספרי חסידות בעיון ובעומק, כגון בספה"ק 'מאור עינים', 'באר מים חיים', 'ערבי נחל', ישמח משה', וספרי ה'חתם סופר'. לימים הגיע לידי הספה"ק 'ליקוטי מוהר"ן ומאז שהציץ בו - נאחז בו האור. הניצוץ הפך לגחלת שלא פסקה מלבעור בתוכו עד יומו האחרון.

התורה הראשונה שלמד, היתה מאמר 'חותם בתוך חותם' (ח"א תורה כ"ב). תורה עמוקה ונפלאה אותה למד לראשונה במשך כארבע שעות רצופות, ומיני אז דבקה נפשו בקשר עילאי ובדבקות מופלאה באורו של רבינו הקדוש ז"ע.

חסידות ברסלב בארצות הגולה נחשבה אז לתופעה משונה. היו מתי מעט, רובם היו יוצאי ליטא או אמריקה וההתנגדות אליהם היתה קשה עד מאוד. אך לאחר שגילה ר"ש את אור רביה"ק, שוב לא חס על תדמיתו וכבודו ושמו הטוב אלא דבק בשלו: קם באשמורת הבוקר, ערך תיקון חצות, למד והתפלל בכוח ובהתלהבות רבה, ולא הביט כלל על המלעיגים שהחלו משיחים אחריו בניד ראש: "ער איז אן ערליכער יוד, אבער ער איז א ברסלבר..." (=הוא אכן יהודי כשר, אבל גם ברסלבר...).

אחר שהתקרב לברסלב, נכנס עם אביו להרה"ק ה'זיואל משה' מסאטמאר זצ"ל ובהזדמנות זו אמר לו שמרגיש טעם ערב וחיות נפלאה בלימוד ספרי ברסלב. כשהזכיר את המילה 'ברסלב' נתלהב הרה"ק זצ"ל ולמרות חולשתו הגדולה, הרים עצמו מכסא קודשו ופרש את שתי ידיו כלפי מעלה ואמר: "דער הייליגער רבי נחמן..." והוסיף: "אז מען שפירט א חיות לערנט מען" (כשמרגישים טעם וחיות [בספרים] - אזי לומדים) היה זה חיזוק גדול עבורו להישאר דבוק ברביה"ק ובספריו כל ימי חייו.

דבקו ברביה"ק עצומה הייתה עד למאד, פעם אמר לי: "מענטשן פרעגן מיר קשיות אויף ברסלב, מיין אָטעם איז רבי נחמן, קען מען דען האבן קשיות אויף לופט וואס מען אטמעט..." (=אנשים שואלים אותי קושיות על ברסלב, הנשימה שלי זה רבי נחמן, כלום יכולים להקשות על אור שנושמים). מאז שגילה את הסגולה, התחיל לגלותה לעם

זה שלושים יום שחסר העולם גברא רבה, הלא הוא האי חסידא ופרישא, אוד מוצל מאש, עסק באורייתא תדירא, מבקש ה' ודורש האמת, הרה"ח רבי שמשון שווארטץ זצ"ל אשר זכה להסתובב ולחסות בצל צדיקי הדור ואחר כל אלה גילה אור העולם ודבק בתקוות וצפיית הדורות רבינו הקדוש ז"ע.

לרגל מלאות השלושים לפטירתו - ישיבה מערכת 'אבקשה' לשיחה עם נכדו חביבו, הרה"ח רבי יצחק זאב שווארטץ שליט"א, בן לבנו, הרה"ח רבי נחמן שווארטץ שליט"א, יד מינו ושותפו בכל פעולותיו הנשגבות שהקים ופעל לכבודו של רבינו הקדוש ז"ע. בשיחה זו ניסינו לקבל מעט מרשמי ההוד אודות דמותו האצילה של זקינו הגדול זצ"ל.

תהלוכות חייו והתקרבותו לרביה"ק

זקניו זצ"ל נולד ביום י"ד כסליו תש"א, בעיירה דעברעצין שבהונגריה לאביו הרה"ח רבי יה-וסף ואמו הצדקנית מרת יוטא ע"ה. אבותיו ואבות אבותיו היו חסידי קאסאן ונמנו מבין המשפחות המפוארות שבחסידות. עם פרוץ השואה האיומה נלקח למחנה 'ברגן-בעלזן', משם נשלח לרכבת המובילה למחנות ההשמדה באושוויץ. זקניו ניצל בדרך נס פלאי יחד עם כל אחיו ואחיותיו, ולאחר השואה התגוררו באנטוורפן, בעת ההיא למד אצל הרה"ק בעל 'זיחי יוסף' מפאפא זצ"ל.

בשנת תשי"ג היגרה המשפחה לאמריקה וקבעו את מקום מושבם בעיר ויליאמסבורג. בימים ההם שלאחר השואה האיומה, היתה אדמת העולם ספוגת דם, רווית חורבן ושימומן, כאשר רעב וצמא היו נחלת הפליטים. באותו זמן - מעידים בני משפחתו - היה ר' שמשון מתמסר כולו לתורה ועבודה, השקיע יגיעה בלימודיו בגמ' תוס' וראשונים. מתוך שמאס לגמרי בחיי גשמיות ובחר בחיי נשמה.

בתקופה ההיא החל זקניו זצ"ל להתקשר עם הרה"ק בעל ה'זיואל משה' מסאטמאר ולימים נמנה בין חשובי תלמידיו. בשנות חברותו קיים את הנאמר 'הוי גולה למקום תורה' ועבר ללמוד בישיבה הרמה דנייטרא' שעמדה אז בנשיאות הגאון רבי מיכאל דוב ווייסמאנדל זצ"ל - בעל תורת חמ"ד. הוא למד אז אצל הגאונים רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל ורבי יצחק זאב מאיער זצ"ל - בעל מהרש"א הארוך. יגעו וטרחו רבות בבירור הראשונים על הש"ס, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. התלמידים דאז ידעו לספר מה שהתבטא הגרמ"ד ווייסמאנדל זצ"ל: "פאר שמשון אליין, איז מיר כדאי אויפצוהאלטן די גאנצע ישיבה" [=בשביל שמשון לבדו, כדאי לי להחזיק את כל הישיבה]...

ר' שמשון הגה ולמד בהתמדה רבה מאשמורת הבוקר ועד השעות הקטנות של הלילה. החל מאז היה מעלה על הכתב חידושי תורה בליבון דברי הראשונים על גמ' תוס' והלכה. תלמידים שלמדו אז בישיבה העידו על המתמיד הצעיר שלמד בלי הרף, וכמו"כ התפלל בכוחות רבים מילה במילה, כמונה מעות ממש. בלילות הארוכים של שבתות החורף למד בחברותא ספרי חסידות בעיון רב.

מקרא ואחד תרגום, כשלפעמים היה הדבר נמשך כמה שעות (!). הוא נהג שלא להפסיק באמצע בשום אופן, אפילו לא לשיחה קלה. במנהג זה התמיד גם בערוב ימיו, כולל בתקופת חוליו.

פעם בערש"ק הייתי עמו בביה"ח והוא ישב על הכסא כשחומש קטן בידו והעביר הסדרה מילה במילה במתינות ודביקות. באמצע נכנס אחד מאחיו שיח' לבקרו ולשאול בשלומו - ומרוב דביקותו במצווה, לא הבחין כלל בסובב אותו. כשהערתי לו שאחיו בא לבקרו, הביט בו ונענע בראשו, אך לא הפסיק כלל. כשסיים, שאלתיו מדוע לא הפסיק מאמירתו, הלא זאת חומרם בעלמא ואינה הלכה מפורשת ומה לו להחמיר כל כך בעת שאחד בא לבקרו ורוצה לדבר עמו. ענה לי: "איך האב נאך קיינמאל נישט אויסגערעדט אינמיטן מעביר סדרה זיין" (= מימי לא שחתי באמצע העברת הסדרה).

היה תובע רבות מגופו הצנום והכחוש, והמשיך בעקשנות גדולה בעבודת ה' בכל מצב, באופן יוצא מהכלל. פעם כשהייתי עמו בביה"ח והתמרמר מאד על שאינו יכול ללמוד מחמת חולשתו הגדולה והתרופות החזקות. רציתי לנחמו ולדבר על לבו והזכרתי לו את דיבורו של רבינו ז"ל (שיחות הר"ן רס"ט) "וויא מען טוט - טוט מען, אבי מען טוט ניט קיין שלעכץ ח"ו" (מה שעושים - עושים, העיקר שאין עושים רע ח"ו). ענה לי: "כוונת רבינו ז"ל היתה שבעת שאי אפשר לאדם להוסיף בעבודת ה' מחמת איזה סיבה, לא יפול בדעתו בשביל זה רק יעשה מה שיעשה, ובלבד שלא לעשות רע ח"ו - אבל לא היתה כוונתו שמותר לאדם להזניח מנהגו הטוב, אלא עליו להתאמץ ולהמשיך בכל הכוחות, אף אם אין באפשרותו להוסיף".

בענווה ושפלות ברך

יותר מכל ברח מן הכבוד, בהיותו ענוותן ושפל ברך. הכבוד לא תפס אצלו מקום. לעולם לא החזיק טיבוניה לנפשיה. פעם התכתב עם אחד מנכדיו בהלכה וכתב לו נכדו תארים גדולים. השיב לו זקני במכתב ז"ל: "באתי לעוררך שאתה תיארתי בתארים שאינם הולמים אותי כלל וכלל, אפילו בדרך גזמא בעלמא, אבקש מאד שלא תעשה עוד ככה", ע"כ.

במשך כמעט ל"ג שנים עמד בראשות בית המדרש במונרו - כאשר כל כולו אומר שפלות והכנעה, וכל הנהגתו מביעה את תחושתו: מה אני ומה חיי שאחד יבוא אלי ע"מ לכבדני. כשאחד מהמתפללים ערך שמחה, כיוון שהמנהג הוא שרב ביהמ"ד בא להשתתף בשמחה היה צריך אבי שליט"א, בתור גבאי ביהמ"ד, להכריח את זקני להשתתף בשמחות המתפללים - מאחר שהוא מצד עצמו לא הבין על מה ולמה עליו להשתתף יותר מאדם אחר.

סיפר לי גיסו הגה"צ רבי מנשה מאיער שליט"א (גאב"ד גרינוויל בניו ג'רסי) שפעם שהה במונרו וטרח לילך לבית מדרשו של זקני ע"מ לכבד ולייקר את גיסו. לאחר שבת צלצלה לזקני אחותו הרבנית ואמרה לו שבעלה טרח להתפלל בבית

בנבוכה התפילה (באדיבות: ברסלב נייטס)

על ערש דוי, ולא יכול היה להזיז את אבריו מגודלו חולשתו רח"ל, גם בשעה קשה זו, ארכה תפילתו כארבע שעות (!). דודי, שראה בחולשתו וחפץ לסייע בעדו, דילג שתי עמודים בסידור... אך זקני זצ"ל הבחין בכך ושאלו: מדוע אינך מניח לי להתפלל.

חסידי ופרישא

סיפר לי אבי שליט"א, שכאשר חלה זקני במחלת הסוכרת ל"ע, אמר לו הרופא שהקושי הניכר במחלה זו הוא הצורך להימנע מאכילת סוכר. ענה זקני כמסיח לפי תומו: "לי אין זה קשה כלל, משום שעוד מאז היותי ילד קטן הפסקתי לאכול סוכר". כמו"כ הבחנתי שמעולם לא הוסיף מלח במאכלו וכל אכילתו היה כאילו בעל כרחו, לקיום גופו ולא לשם הנאה גשמית.

גם שינתו הייתה בצורה עראית. והתנוחה בה היה נוהג לישון במיטתו במשך כל חייו היא בלתי נתפסת. הוא ישב על מיטתו עם הבגדים והיטה עצמו לצד שמאל. מעולם לא התהפך אנה ואנה, אלא באותו צורה שהניח עצמו לישון כך נותר עד קומו. כמו שולט הוא בעצמו גם בתוך כדי שינה.

גם בנושא שמירת העיניים לא התפשר כלל, כדרכו בכל ענייני עבודת ה', והקפיד על כך מאוד. פעם כשיצא מביה"ח, הסיר את משקפיו מעיניו. שאלה אותו בתו: היש צורך בשמירת עיניים לאיש זקן וחלוש כמוך? ענה לה: "הלא תדעי בתי, איש זקן וחלוש לא יכשל בפועל, אבל במחשבה עלול להיכשל ח"ו". ופעם אמר לאחד ממקורביו: "הבעל דבר בא לזקנים ומפתה אותם להוכיח להם שאין להם כוח, כדי שיתרשלו בשמירת העיניים...".

פרישותו בענייני קדושה מופלאה הייתה. היה מובדל ומופרש מכל העולם הזה. לא ויתר על דבר, אף לא על קוצו של יוד. כל מה שעשה בעבודת ה', היה בבחינת קבע, עם יראה עילאה, דביקות ושמחה.

בכל ערש"ק - בדרך כלל תיכף לאחר תפילת שחרית - היה מקיים את ההלכה של אמירת 'שניים

זצ"ל היה פרוש ומובדל מן העולם ועסק בתורה ובעבודה ובבית אין מאומה. אולם זוגתו הרבנית לא התמרמה אלא הייתה תמיד אומרת לילדים: "וואס ווילט עט'ס פון אים, ער איז א לעבעדיגער ספר תורה..." (=מה אתם רוצים ממנו, הוא ספר תורה חיי!).

בשנת תשמ"ט, נפתח ביהמ"ד ברסלב במונרו, ואבי שליט"א ניהל אותו מאז ועד היום. דמותו רווית ההוד של זקני רבי שמשון זצ"ל חפפה על המקום והקרינה אור ורוממות, בלימוד השיעורים בסיפורי מעשיות' ובליקוטי מוהר"ן מידי שבת בשבתו.

תפילותיו היוו מקור השראה ודוגמא לכל, עת עמד להתפלל בקול דממה דקה מתוך כובד ראש וישוב הדעת מופלא. מילות התפילה היו יוצאות מנהמת לבו ואש בערה בקרבו. תפילות שמו"ע היו אורכות לו זמן ממושך. היה עומד על מקומו ומתפלל כבן המתחטא לפני אביו. בדבקות נפלאה ומתוך השתוקקות וכיסופין. עיניו הביטו בסידור וכלל לא הפנה ראש לאחוריו כל משך התפילה. כך היו תפילותיו בתמימות ובפשטות. כשראו אותו מתפלל קשה היה שלא להתערור, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה', וכמאמר רבינו ז"ל ש'צריך להכניס כל כוחו בתפילה'.

פעם ראה את אחד מהמתפללים מתהלך אנה ואנה במהלך התפלה. והוא ניגש אליו ואמר לו: "הרי אנו רחוקים כל כך מתפילה אמיתית, לפחות עלינו לנסות ולעמוד על מקום אחד, להביט בסידור ולדבק עצמנו באותיות התפילה. כמו שאמר רבינו ז"ל: 'שעל ידי אמירת תיבות התפלה באמת יפתחו ויאירו הפתחים לצאת מחושך לאור'. ועל ידי הפעולות ימשכו הלבבות" (וכידוע שיחתו של מוהר"ן בעניין זה).

עד יומו האחרון לא ויתר על עבודת התפילה בשלמות. אחד מבניו שיח' אשר שהה עמו בביה"ח שבוועיים קודם הסתלקותו, סיפר לי, שכששכב

ביקור אצל ידידו ורעו הגה"ח רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א (באדיבות: ברסלב נייעס)

פנים בית המדרש במורו

הירדן הזה' אותיות במקל"י ר"ת ליקוטי מוהר"ן. הוא היה אומר: כל אחד ואחד בכל מצב יכול לראות את פני הצדיק בספרו, גם הפחות שבפחותים, אין מי שיכול לפטור עצמו בתואנות שונות; אם יש לך הבנה בדף גמ' - תוכל להבין גם זאת... ואם לאו - קח חברותא, למד פעם אחר פעם, התפלל להקב"ה, שאל ממנו שיפתח לך ותזכה להבין דבריו הקדושים.

היה דבוק לליקוט מוהר"ן בכל נימי נפשו ומאודו. פעם הייתי עימו בביה"ח, חולשתו הקשתה עליו להתרכז וללמוד כדרכו, וביקש ממנו שאלמד עמו ליקוטי מוהר"ן ושמוח מאוד שזכה ללמוד בספרו של רבינו ז"ל.

מרגלא בפומיה דברי רביה"ק שכתב ש'פניו שכלו ונשמתו מונחים בספרו', ואמר שמי שזוכה לחזור אחר דבריו מאה ואחד פעמים יכול לראות את הצדיק - והסביר זאת כי באם יתנו לאחד בחירה מן השמים: או לראות את האר"י הק' בהקיץ, או שיזכה לדעת ולהשיג כל כתבי האר"י"ל בפעם אחת, בוודאי היה בוחר לדעת את כתבי האר"י ז"ל,

פעמיים הוא נסע לאומן בזמן מסך הברזל, מתוך מסירת נפש ממש, כאשר לא הייתה באמתחתו אפילו פרוטה לפרטה, ונסיעה כזו בימים ההם עלתה הון רב. הוא מכר את כלי הכסף שהיה לו בביתו, קיבץ מעות ונסע לאומן

בלבושי מלכות, תכלת וחור ועטרת זהב גדולה מעטרת את ראשו. כן יש כמה שיכולים לראות את הצדיק ולהתקשר אליו בכל מיני אופנים; אבל ההתקשרות על ידי ספריו הקדושים, זה בבחי' "מלך ביופיו תחזינה עיניך".

תמיד הוא הסתובב עם ההרגשה כאילו הוא האיש הנמוך ביותר בעולם, והבעל דבר הניח את כולם והתגרה רק בו, ובלי ספרי מוהר"ן היתה אובדת תקוותו ושברו מהעולם. אמר לי פעם: "אני בורח מהבעל דבר הרוצה לדרוס ולטרוף אותי ולנשלני משני עולמות ורק על ידי ספרי רביה"ק אפשר להינצל".

על שער הליקוטי מוהר"ן שלו כתב רמזים שונים, ורמז פעם בפסוק 'כי במקלי עברתי את

מדרשו בשביל לכבדו. ענה לה: וכי באים לבית מדרש לכבודי?! באים להתפלל! כנראה הוא חיפש ביהמ"ד ומצא את שלנו...

וסיפר אחד ממקורביו; שפעם ביום הפורים נכנס אליו, כשזקיני היה מבושם היטב, ואמר לו איזה שבח עליו וביקש ממנו ברכה, נענה לו זקני: "די שניידסט מיר מיט מעסערס (=אתה חותך אותי בסכין) בדברי השבח שאמרת עלי".

ידוע שכיתת רגליו בבתי מדרשות לקבץ צדקה - ויותר משלושים שנה היתה לו קביעות גמורה להסתובב לקבץ כסף לצדקה בשביל עניי ארץ ישראל והיה שולח מעות להרה"ח רבי אפרים נחמן אנשין שליט"א והוא חלקם לעניי אנ"ש. גם בשנות תש"ל היה רגיל לשלוח מעות להרה"ח רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א. ואף בשנותיו האחרונות שגבר עליו חליו רח"ל, לא ויתר על זה והתאמץ לילך בעצמו לקבץ המעות.

התקשרותו המופלאה ברבינו הקדוש ובספריו

מנהגו היה ללמד ברבים עפ"י הסדר את כל התורות, מתחילת הספר ועד סופו. משך לימוד התורות הארוכות ארך לפעמים כחמשה שבועות. למד בעיון רב, הדק היטב, להבין כל בחינה או פסוק המופיעים בדבריו הקדושים. דרך לימודו היה במתינות, בהירות ואיטיות. היו תלמידים שהתקשו ללמוד באופן זה, אולם הוא בשלו: אני רוצה להבין כל דבר היטב ובחבורה דייקא.

קשה לתאר את אופן לימודו ב'סיפורי מעשיות', התיבות יצאו מפיו בהשתוקקות נפלאה ובהתקשרות עצומה לרבינו הקדוש. חיבב את הספר כליבו ונפשו ממש.

בכל שבת בבוקר, לימד ברבים את הספה"ק 'סיפורי מעשיות' - כשדמעות חמות זולגות מעיניו מגודל האהבה והגעגועים לרבינו הקדוש. רגיל היה לומר שכל אחד ואחד מישראל, גם הפחות שבפחותים, יכול למצוא עצמו בתוך המעשיות הקדושות הללו.

פעם בעת לימודו במעשה י"ב' מעשה מהבעל תפלה, המדבר אודות גנות תאוות ממון - הרים קולו וצעק בבוז 'עללט?!' - 'כסף?!' והיה שם נגיד אחד ידוע ושאלו: רבי שמשון איר האט טאקע אזוי פיינט געלט? (ר' שמשון אתם אכן שונאים כסף??) ענה לו ר"ש בקול חנוק מדמעות: "הזהר הקדוש אומר, כפי מה שמתדבק אינש בהאי עלמא, ככה יהא עמו בעלמא דאתי (=במה שנדבק אדם בעולם הזה בו הוא דבוק גם בעולם הבא). כשתבוא אל העולם העליון ותעמוד לפני המשפט, אחר שכל ימיך היה לך כסף, רכב טוב ויוקרה - יתנו לך גם את זה בשמים ותוכל לנסוע ולנסוע ולנסוע ללא מעצור... אבל אם תדבק בטוב ותדבר מגנות התאוות, תצעק ותתפלל לה' שיציל אותך מידי הבעל דבר, אזי תזכה להבין דיבורים אלו".

כשדיבר מעניין 'התקשרות לצדיקים' היה ממשיך את הדבר למלך שבחדר מיטתו יש לו לבושי שינה, ובעת האכילה הוא לובש מלבושים מיוחדים לאכילה וכו', אבל בעת שיושב על כסא מלכותו והמשרתים עומדים לפניו, אזי הוא לבוש

**בבית חולים, לומד ליקוטי מוהר"ן סי' כד
ח"א עם נכדו הרב יצחק זאב שוורץ**

בראש השנה תש"פ היתה הפעם האחרונה שנסע לאומן. בעת ההוא היה מוטל על ערש דוי בביה"ח, כמה שבועות קודם ראש השנה אמר לרופאים שהוטב לו... התאמץ לרדת מהמיטה והלך כמה פסיעות, משום שרצה להוכיח להם כי מרגיש טוב ע"מ שיתנו לו רשות לנסוע - ואכן עלתה בידו והיתה לו שמחה עצומה מאד שזכה לכך. היו כמה מקרוביו אשר רצו לעכבו מחשש לשלומו, אבל יסע במצב שכזה וענה להם: לא שאלתי אתכם בפעם הראשונה שנסעתי ולא אשאל אתכם בפעם האחרונה... (ומזל'י חזי, כי היתה הפעם האחרונה שזכה להיות באומן).

דבקו בציון היתה עד לרגעיו האחרונים וסיפרה זוגתו, שדיבר עמה שעות ספורות קודם הסתלקותו ואמר לה: שיש לו השתוקקות לנסוע לאומן, להיות בציון הק'.

אבד חסיד מן הארץ

במוצאי שבועות דהאי שתא, הובהל לביה"ח עקב חולשה גדולה, אולם גם שם עבד את קונו עד יומו האחרון. וסיפר משמשו הנאמן ר' יצחק לייב ווייס כי יומיים קודם הסתלקותו, ר"ח תמוז, ביקש ממנו להראותו בתוך הסידור את הוידוי הגדול של רבינו ניסים, כי התחיל להתכונן לדרכו לחיי העולם הבא. וכשענה לו הרי היום ראש חודש ואין אומרים וידוי, אמר לו אני יודע... ועם כל זה רוצה אני לומר את הוידוי.

מאז ועד יום א' של השבוע שאחריו, המעיט בדיבורו וראו הכל בחוש כי מחשבתו ברורה. סגר את עצמו ברעיונותיו, פיו לא חדל מלמלל פסוקים וברכת שמו"ע וכן היה אומר פסוק 'שמע ישראל' עשרות פעמים.

ולוואי ונוצה להידבק במידותיו ובדרכיו הגבוהות אשר זכה להם. ימליץ טוב בעדינו ונוצה לראות בגאולה קרובה ובתחיית המתים במהרה בימנו אמן.

שיחה מיוחדת על דרכו הייחודית של ר' שמשון בלימוד ספרי רבינו הקדוש תבוא בעז'ה בגליון 'מבקשי פניך' העתיד לראות אור לקראת ר"ה הבעל"ט

דוגמא עילאית ופירוש חי למילות התפילה: "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי ומודה על האמת ודובר אמת בלבבו".

רבינו ז"ל רמז שתיבת 'ברסלב' הינה ע"ש הפסוק (יחזקאל יא, ט): "וַיִּנְתְּנִי לָהֶם לֵב אֶחָד וְרוּחַ חֶדְשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבָּם וְהִסְרֵיתִי לֵב הָאֶמְנֵן מִבְּשָׂרָם וַיִּנְתְּנִי לָהֶם לֵב בְּשָׂר". 'לב-בשר' אותיות ברסלב (ח"י"מ שלט). רצונו היה שאנשיו יסתובבו עם לב מלא געגועים להש"ת - א פארבענטע הארץ צו הש"ת. אדם שעינו ולבו מלאים געגועים וכיסופין להש"ת, סימן מובהק הוא שהינו חסיד ברסלב.

מגודל דבקו בצדיק האמת, זכה שתמיד בער כלפיד אש בלהב שלהבת קודש להש"ת. זכור אזכור, בהעלותי על לבבי את ליל הסדר כשהתארחתי אצלו בעת עריכת הסדר, היה אוחז כוס של קידוש בידו, פזם לעצמו ניגון, ודקות ארוכות היה עומד ככה ומשתוקק... כך גם כשאמר את סדר המלכויות זכרונות שופרות' בראש השנה... האדרת והאמונה' בהקפות... רק להביט בצורתו בעת קריאת המגילה בפורים... קשה היה שלא להתרגש. גם בלכתו ברחוב, עיניו ולבו היו משוטטים ומתאוים להש"ת. השמחה והגעגועים להש"ת פרצו למעלה מכל הגבולות הגשמיים והציפיהו.

היה קם בשעת לילה מאוחרת לערוך תיקון חצות, אמר תהלים או ליקוטי תפילות, התבודד בינו לבין קונו בהשתוקקות וגעגועי נפש עד כלות... בבכיות ודמעות חמות, כך בכל לילה ולילה. הייתי עמו בביה"ח שבועיים קודם הסתלקותו, שכב על מיטתו חלוש, באין אומר ודברים, לא דיבר מאומה. אבל עיניו היו מביטות כלפי מעלה בהשתוקקות וכיסופין להש"ת, עד כלות הנפש ממש. קשה לתאר למי שלא ראה כזה מחזה, יהודי מיוסר, אינו יכול להזיז איברים או לשבת, אבל רשפיה רשפי אש יוקדים היו מעיניו - פונקען פייער האבן געברענט.

דבקו הגדולה בראש השנה של רבינו ז"ל

עוד בתחילת התקרבותו בשנות תש"ל, נסע פעמיים לאומן, מתוך מסירת נפש ממש, כאשר לא הייתה באמתחתו אפילו פרוטה לפרטה ונסיעה כזו בימים ההם עלתה הון רב. הוא מכר את כלי הכסף שהיה לו בביתו, קיבץ המעות ונסע לאומן בקבוצה מיוחדת שארגן הרה"ח ר' צבי אריה רוזנפלד (ראה כתבה נפרדת בגליון זה).

עקב היותו דבוק בשיטת ההתבדלות של הרה"ק ה'זיואל משה מסאטאמר', פתח בשנת תשנ"ה בית מדרש באומן עם מקוה טהרה. ביהמ"ד היה קטן מאד ומנין מצומצם התפללו בו. במשך השנים רכש יחד עם אבי שליט"א את השטח עליו נבנה בית המדרש ומקוה טהרה הנמצא כיום ברחוב טולסטוי 5 סמוך ונראה לציון הקד'.

גם בשנים האחרונות כשהתגלתה אצלו המחלה הנוראה ל"ע, מסר את נפשו לנסיעה לאומן בראש השנה, אף שכל פסיעה היתה עולה לו בדמים ממש - לא וויתר על זה. בשנתיים האחרונות כשעלה לתורה בשמחת תורה, נדר בשעת 'מי שברך' שיסע לאומן לר"ה עד זיבולא בתרייתא.

כי הרי זה עיקר 'ראית פני הצדיק', להגות בדבריו. פעמים רבות שמענו מפי זקנינו זצ"ל בעת לימודו ברבים, שכל המדרגות הגבוהות הכתובות בליקו"מ ובסיפורי מעשיות, זה היה רבינו בעצמו. הוא היה אוחז בכל זה וגילה פנימיות פניו, שכלו וחכמתו (כמבואר בליקו"מ ח"א סי' קצ"ב). 'הוא היה אומר' מה שהוא עצמו היה. יש בליקוטי מוהר"ן עניינים עמוקים ודרגות גבוהות ורבינו ז"ל גילה לנו את כל זה, כדי שנדע ונאמין, שיש לנו רבי גדול, רופא נאמן, וכל אחד ואחד, גם מי שהוא במדרגה נמוכה מאד, בשאל תחתיות, יכול להתקרב אל הש"ת על ידי עצותיו ולימודיו וסיפורי מעשיותיו הקדושות.

רבינו ז"ל בליקו"מ מביא בכמה מקומות (סי' ט, סא, קי"ב ועוד) שלכל יהודי יש אמת משלו. בכל מצב יש את נקודת השכל - שהוא עצם האמת - ועל יהודי להגיע לשכל שלו, לנקודת אמת שלו ולגלותה ולעבוד את ה' עפ"י השכל והאמת שלו. וכשבאים לצדיק, הצדיק מראה לאדם את הדרך השייכת לו ומגלה לאדם את 'האמת שלו'. חזו לשונו (ליקו"מ ח"א סי' ד, אות ח'): 'התלמיד חכם מדריך אותו בדרך ישר לפי שורש נשמתו' (ע"כ). על כן אין לאדם להסתכל במעשי חברו, כי הצדיק מראה לאדם הדרך הייחודית לו.

פעם שמעתי ממנו בעת לימודו בליקו"מ ח"ב סי' ה' - תקעו אמונה - רבינו ז"ל, הוא האריך לבאר שם את התיקון של חמשת החושים: 'ראיה, שמיעה, ריח, טעם, מישוש' שנתקנים בעת שבאים לחסות אצל הצדיק בראש השנה. קשה לתאר את גודל ההודו המחזה בעת שלמד את תורה זו, דמעות חמות זלגו מעיניו בלי הפוגה, מגודל געגועיו וכיסופיו לראש השנה של רבינו ז"ל באומן. דיבר אז מנהמת ליבו ואמר: **שהארבעה ספרים שהנחיל לנו רבינו ז"ל - ליקוטי מוהר"ן חלק א וב', סיפורי מעשיות, וספר המידות - הם בחי' ארבעה בגדי כהונה שלבש הכהן הגדול בעת שנכנס לפני ולפנים לכפר על עוונות ישראל. כשמרגישים אמרי נועם של הצדיק, ונוסעים לראש השנה לצדיק, הצדיק נכנס עם ארבעת ספריו הקדושים לפני ולפנים לכפר על עוונות ישראל - כמאמר הכתוב (משלי טו, יד) "חַמַּת מְלֶךְ מְלֶאכִי מוֹת וְאִישׁ חָכֵם יִכְפְּרָהּ". ואז יש אפשרות גם לפחות שבפחותים להרגיש באמונה חושית, איך שהצדיק מברך לו, ומדריך אותו ישר לפי שורש נשמתו.**

הוא בוודאי זכה שהצדיק הודיע לו דרך ישרה לפי שורש נשמתו, שהרי תמיד הסתכל רק על האמת ולפי הרגשת האמת שלו פעל כל ימי חייו. קיים מה שאמר הקב"ה לאברהם 'לך לך' - לאמיתיות שלך... הנח את העולם, חפש בגנייזא דמלכא, ותמצא את האמת שלך. מעולם לא עניין אותו מה אחרים אומרים, מעולם לא החזיר ראשו לאחוריו לראות או לשמוע מה הבריות מהרהרים אודותיו. דבק במידת האמת, בתמימות גמורה, עבד את בוראו וחי חיי נצח בחד קטירא - ועל כן לא הזניח את עבודתו ותבע שלמות ביראה, בתורה ובכל פרט, כי בכל מקום זמן יש לעבוד את ה'.

אמר לי: כשדבקים באמת, אין מקום לתרוצים. אני עבד השם ומחויב לעבדו בכל המצבים. היווה

תמימות ופנשיטות של מעלה

שיחה רווית הוד ומלאת ניחוחי קדם, במחיצתו של זקן שקנה חכמה מאנ"ש הרה"ח רבי אריה אלבוים שליט"א - על תהלכות חיים מאירים וזוהרים של חסידי ברסלב בירושלים של מעלה ועל הקיבוץ בראש השנה בעיר העתיקה בימים ההם | תום ויושר יצרוני

ישי דוד, מרדכי לוי

זכיתי לראות רבים מזקני אנ"ש ובעיקר ראיתי אצלם דבר אחד שבלט מאד, הם זכו תמיד לקיים את רצון ה' בפשיטות ותמימות על פי מה שההלכה מורה לאדם ועל פי דרך רביה"ק.

הם לא עסקו בראיית 'מלאכים' וכדו'; אלא היו אנשים כשרים ישרים שהתנהגו בכשרות וקדושה והקדישו את כל חייהם למען שמו באהבה. הסיפורים אכן טובים וחשובים מאוד מאוד, אולם העיקר כמוכן הוא לעובדא ולמעשה וגרום לנו לעבוד את ה' בתמימות ופשיטות...

טאמשווער מטומשוב שהוא מגזע רוז'ין. בהיותי כבן תשע שנים עלה היטלר ימ"ש לשלטון. אבי שיהודי פיקח היה, כבר הריח את הסכנה בימים ההם וחפץ היה להגר יחד עם כל המשפחה לאמריקה (כיון שבארץ ישראל לא הייתה פרנסה ושררה עניות גדולה).

אולם נשיא אמריקה דאז, התאכזר ליהודים ולא נתן את אישורו לעלייתם של מאות היהודים. בסופו של דבר עלה אבי בשנת תרצ"ז לארץ ישראל, כאשר בדרכים מופלאות הצליח אבי לקבל 'אישור עלייה לארץ', מוצר שהיה נדיר בימים ההם.

אמנם בתכנונו הראשון חפץ לעלות לאמריקה, אולם אהבתו הגדולה לארץ הקודש חיפתה על השינוי. כחלק מהשתוקקותו הרבה לארץ הקודש, נסחף וטעה מעט אחר הרוחות הרעות שנשבו והציגו עצמם כמייסדים ובונים את הארץ הקדושה.

בימים ההם, בעקבות רוחות המלחמה, שרר משבר כלכלי גדול בארץ, וכך הגיע אבי לעניות נוראה עד לפת לחם ממש.

ה'חלוצים' אותם חשב אז אבי לאנשים טובים והגונים,

כיום ברסלב גדולה ושוקקת חיים, פותח הרה"ח ר' אריה אלבוים שליט"א את השיחה עם 'אבקשה', אך לא תמיד זה היה נראה כך. היינו 'קיבוץ בזעיר אנפין', מתי מעט ממש, כמה פה וכמה שם. אולם כל זה לא האפיל ולו במאום על היראת שמים והקדושה, שהיו מלאים בה אותם חסידים עד בלי די'.

'רבות התבוננתי בהם באותם חסידים, שרגליהם היו נטועות בארץ, וליבם היה נישא לשמים, הם לא הביטו כלל על כל העולם הזה על כל הצעותיו ופיתוייו, ודבקו באורו של הרבי בתכלית'.

ר' אריה שהינו כיום בין זקני חסידי ברסלב לאוי"ט, עוד זכה לראות את היראים והכשרים בירושלים שלפני השואה, ואת תלמידיו של ראבר"נ שהתהלכו בסמטאות הצפופות, וליחששו את דבר אמונתו של רבינו תדיר, גם מול התנגדות עיקשת והסתרה גדולה.

'נולדתי בפולין', מספר ר' אריה, 'קודם השואה, בעיירת ז'מוש שבמחוז לובלין. משפחתי מיוחסת לר' ישעיל'ה

השול במאה שערים בתחילת בניית הקומה השנייה (באדיבות ג.ג.)

שלח אותנו לחיידר הכי טוב. ר' יהודה אלבוים
אביו של ר' אריה

דירת דוידוביץ. בקומה השנייה השתכן השטיבל של ברסלב

**ר' לוי יצחק בנדר היה אומר:
"הרבי הרי אומר לנו שצריך
לשמור על הזמן תמיד"; הוא
בעצמו היווה דוגמא ומופת
לשמירת הזמנים, מעולם
לא היה מתבטל, תמיד ראו
אותו לומד ומתפלל. לא
הכרתי עוד אדם ששמר
כל-כך על הזמן כמותו**

אל לבו שאני יושב ומאזין ללימודו, קרא לי לגשת אליו והחל מדבר עמי על כך שיש צדיק קדוש ונורא שנקרא 'רבי נחמן מברסלב' ועל תלמידו 'הק' רבי נתן, על התורה המופלאה שגילה רביה"ק והנחילו על ידי תלמידו...

הדיבורים קנו אותי ואט אט הוקסמתי אחריו ואחרי שאר חסידיו ברסלב, והתחלתי לבלות את זמני בשהות בינות לזקני החסידים בירושלים דאז.

הציעו לו לעבוד באיסוף זבל ושכנעוהו שרק כך יוכל להביא פרנסה לביתו. וכך החל אבי לעבוד בניקוי רחובות באזור יפו. אך למרות שהיה קשור אז לציונות, אותנו - ילדיו, שלח ללמוד בחיידר 'מאה שערים', שהיה שייך לנטורי קרתא דאז. אבי לא ראה בכך סתירה. רצה שילדיו יגדלו ויחונכו במקום כשר וטהור.

כיצד התקרבתם לברסלב?

בחיידר 'מאה-שערים' התיידדתי עם ילד בשם 'אהרן גלידמן' שאביו נמנה על חסידיו ברסלב (כונה בפי אנ"ש: ר' משה טשנסטחובר, היה גיסו של הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל).

בשבת אחת הזמין אותי חברי לביקור בביתם בסעודה שלישית. הגעתי וראיתי כיצד אביו שר בנעימות עצומה ולאחר מכן למד את הספר 'ליקוטי הלכות' בדבקות נפלאה. התלהבות גדולה אחזה בי מהחיות של אביו. דבר שגרם לבואי במשך שבתות רבות לביקורים בביתם. בשבת השלישית שבאתי לשם כשר' משה ש

איך היה נראה ה'קייבוץ' בראש השנה באותם ימים?

הרה"ח ר' שמואל מאיר אנשין זצ"ל ביקש מהרה"ח ר' דוד שטעפער (חאלאדנקי) זצ"ל ומעוד כמה מחשובי אנ"ש להתקבץ ולשהות יחדיו בימי ראש השנה בירושלים.

הקייבוץ הראשון ברה"ה התקיים בתלמוד-תורה 'עץ חיים' שבעיר העתיקה, מאחורי חורבת ר' יהודה החסיד. בתחילה לא היו הרבה אנשים.

אולם עם זאת התפילה הייתה מיוחדת ונפלאה. הרה"ח ר' דוד שטעפער זצ"ל היה החזן והתפלל במתיקותו הנפלאה, קולו היה ערב ונעים והוא עורר את לב המתפללים לדבקות של קדושה.

אני זוכר גם את השחרית שניגש הרה"ח ר' יצחק ברזעסקי זצ"ל. בתחילה היה עומד סמוך לר' דוד ולומד ממנו את הנוסח עד שהיה מתפלל ממש כמותו.

בהמשך, כאשר הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל עלה לארץ, ניגש אף הוא להתפלל את חלק מן התפילות בראש השנה בקייבוץ. הנוסח של ר' לוי יצחק היה דומה לנוסח בו התפלל ר' דוד, אולם היה לו קרעכץ (אנחה) משלו.

משתתפי הקייבוץ מצאו מקום להתארח ולאכול את סעודות החג בסביבות מקום הקייבוץ. מתפללים שלא מצאו מקום, הייתה הצדקת גיטל אשת החסיד ר' נתן בייטלמאכר נרתמת ומכינה אוכל לאורחים הרבים.

בקייבוץ הראשון הרה"ח ר' אברהם שטרנהארץ

התאפשרה כמעט גישה אל חייהם הרצופים בתורה ועבודה. כגון הרה"ח ר' הירש לייב ליפל זצ"ל שהיה עובד ה' מופלג ועצום. גם הרה"ח ר' שמואל הורביץ היה קדוש עליון. היה כותב לעצמו הרבה מאד, אולם לא הרבה לדבר עם סביבתו.

בשונה מהם היה הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל, שהתאמץ להיות מעורב בין אנ"ש. כשהייתי בחור ראיתי הרבה את ה'עבודת ה" שלו, איך שהיה מתפלל בחיות ואור. תמיד היה בי חשק לעקוב אחריו ולהביט בו עוד ועוד, כך זכיתי לראות הרבה את עבודתו.

לר' שמואל היה חבר בשם הרה"ח ר' אברהם יעקב גולדרייך זצ"ל, יחד היו הולכים לקבר שמעון הצדיק, לאחר שגבאי המקום (שהיה חסיד קרלין) השאיר בידיהם מפתח של המקום. כך היו מתבודדים שם שעות ארוכות ולאחמ"כ התפללו שחרית בכוחות עצומים.

מינתי את עצמי למעין 'שמש' שלהם... הם נתנו בידי מספר פרוטות ושלחו אותי למכולת קטנה שהייתה צמודה למערה, לקנות מעט לחם, עגבנייה ומלפפון.

פעמים בליל שישי היו הולכים קבוצת חסידים ליער סנהדריה שבימים אלו לא היה יותר ממקום שממה, שם היו מתבודדים וצועקים כשכל הדרך בילו יחד דביבורים של עבודת ה'. הייתי 'נסחב' אחריהם, מנסה לטעום ולהרגיש מן האור שהקרין מהם...

במשך הזמן התחברתי יותר ויותר לתורת הנפלאות של רביה"ק ולאנשיו היקרים עד לשלב בו התחלתי לכתוב ולהגדיר עצמי חסיד ברסלב... התקרבותי מצאה חן בעיני אבי, שהתבטא אז: 'זה מתאים לך, העיקר שתהיה ירא שמים'.

מה אתם זוכרים מהמניין של ברסלב בימים ההם?

היה זה קייבוץ קטן ומצומצם. בתחילה השתכנו החסידים בבית הכנסת 'בוקרשט', בסמוך לקהל יראים' (כיום סמוך למשכנות הרועים) במאה שערים, אך לאחר תקופה הוכרחו לעקור משם ונתרו ללא מקום ראוי לשמו.

לאחר תקופה התחילו להגיע מפולין חסידי ברסלב, ביניהם החסיד ר' שמואל מרדכי קורנבליט זצ"ל ועוד.. אנ"ש שהזדקקו לבית כנסת משלהם שכרו דירה מול בית הכנסת 'סלונים'. ברחוב עונג שבת ליד היציאה לרחוב סלונים, בדרך זו נבנה 'בית כנסת ברסלב' הראשון במאה שערים.

היו בימים אלו חבורות לבחורים?

לצערי לא היה מישהו שידאג לכך, רוב האנשים היו טרודים בעבודת ה' הפרטית ובהישרדות היומיומית למחיתם. מה שלא הותיר זמן רב לדברים אחרים. בנוסף - באותם ימים כמעט לא היו בחורים מאנ"ש.

אף זקני אנ"ש דאז היו קדושי עליון, לא

הכנסת, הבחין ר' אפרים, שישב בקצה השני של ביהכ"ג, שאני מדוכדך. הוא שאל אותי: 'בחור'ל, למה אתה עצוב? הלא רבינו הק' אומר שצריך להיות בשמחה!'

עניתי לו שמכיוון שהגעתי לגיל השידוכים הוריי טוענים שבהתקרבותי הזקתי לעצמי, שכן אני בחור מיוחס ומה לי ולברסלב ומי ירצה להשתדך עמי עתה...

'דבר ראשון, ענה לי ר' אפריימ'ל רכות: 'לך התפייס עם אביך. צריך אתה לדון אותו לכף זכות, שכן הוא רואה שמבזים את ברסלב ולכן הוא חושש לשידוכים שלך. אולם אין זאת כי אם מתוך דאגה לטובך האישי'.

'אולם זאת דע', המשיך ר' אפריימ'ל: 'אם תחזיק

מפולין, ביניהם כמה וכמה חסידי ברסלב, גם ר' אפרים היה בתוכם. ר' אפריימ'ל התגורר סמוך לביהכ"ס "אהל שרה" במאה-שערים, שם התפלל בכל יום שחרית במניין קטן בנין החמה.

בנו של הרה"ח ר' שמואל מרדכי קורנבליט זצ"ל היה חברי והציע לי להיות לעזר לאביו שהיה שמש בית-הכנסת, לכבודו של רבינו הקדוש. כך הייתי מטאטא ושוטף את בית הכנסת בכל ערב שבת. מכיוון שרציתי לתת משהו מעצמי לכבוד רביה"ק לא ביקשתי על כך ולו פרוטה קטנה.

בדרך זו הזדמן לי לשהות דרך קבע בבית-הכנסת והייתי רואה רבות את ר' אפרים. הוא היה יהודי מבוגר וכל פעולה עשה באיטיות אך בנעימות גדולה. הייתי מרותק בכל בוקר לראות איך הניח את תפילין-ר"ת, לאחר מכן קרא עמהם קריאת שמע במתינות וחיות גדולה מאד ולמד עמהם איזו הלכה, כמנהג אנ"ש.

זוגתו הייתה מגיעה בכל בוקר אחר התפילה ומגישה לפניו כוס קפה עם עוגת דבש, בכדי שיתחזק ויוכל להמשיך בסדריו לפני שיגיע לביתו לאכול. היות והדרך ארכה לה זמן רב, הצעתי עצמי להביא עבורו בכל יום את כוס הקפה והעוגה מביתו, כך במשך חצי שנה חורף-וקיץ, גשם-וחום, זכיתי ללכת בכל יום עבורו. בהמשך עבר להתגורר במקום אחר.

פעם בעת ישיבתי בבית-

זצ"ל נסע יחד עם הרה"ח ר' משה בורשטיין למירון. עדיין לא היה שם אפי' מניין של ברסלב, אולם המניין שהקימו נקרא על שם של חסידי ברסלב. הקיבוץ במירון בימים אלו היה כרוך בתנאים קשים כאשר כמעט ולא היה מה לאכול לסעודות החג.

אחרי נישואי הגיע אלי ר' דוד, שהיה אז בערוב ימיו ושאל אותי: 'האם יכול אני להתאכסן בביתך בראש השנה?'

שמחתי על ההזדמנות ואכן התארח בביתי במשך ימי ראש השנה.

באותה תקופה העולם היה שרוי בבלבול גדול בעיצומה של מלחמת עולם השנייה. היטלר ימ"ש שלח את רומל לכבוש את ארץ ישראל. בימים אלו נערכו בארץ הקודש תפילות וזעקות עד לב השמים, עת צרה ליעקב. תפילות רבות נערכו גם במניין של חסידי ברסלב שבמאה שערים. ובחסידי שמים קיבל פתאום רומל פקודה לחזור לגרמניה והוא סב על עקבותיו ולא נכנס לארץ ישראל.

בתקופה שלאחר מכן, לאחר שוך המלחמה, אפשרויות המסחר והתעסוקה התרחבו מעט יותר ואבי מצא עבודה, וטובשי ארץ ישראל בכלל החלו לחזור מעט לרווחה כלכלית.

בהמשך שכרו אנשי שלומינו לקיבוץ בראש השנה את התלמוד-תורה "עץ חיים" שבמחנה יהודה, ובתקופות המאוחרות יותר את התלמוד-תורה "חיי עולם" שבכיכר השבת. כך נמשך עד שנבנה ה'שול' במאה-שערים.

מה היה טיב הקשר שלכם עם ר' אפריימ'ל מפשעדרבוז'?

באותה תקופה החלו לעלות יהודים רבים

הייתי רואה רבות את ר' אפרים. הוא היה יהודי מבוגר וכל פעולה עשה באיטיות אך בנעימות גדולה. הייתי מרותק בכל בוקר לראות איך הניח את תפילין-ר"ת, לאחר מכן קרא עמהם קריאת שמע במתינות וחיות גדולה מאד

ר' צבי אריה ליד בנין ה'שול' (באדיבות מכון גניי הנחל)

מאה שערים בימים ההם

ובתחנונים שנשלם לו עוד כסף, בכדי שיהיה לו כיצד לפרנס את משפחתו.

הרה"ח ר' נחום יצחק פרנק אמר בתקיפות: אנו הרי מכירים את היהודי הזה, הוא ירא ושלם. אם טוען שהפסיד כסף מן הבנייה, הרי שמוכרחים אנו לסייע בעדו. "זו לא הדרך של רבינו"... ואכן כך הוזה, אספנו והבאנו לו בכדי שייצא נשכר מן הבנייה, (על אף שסיכמנו מתחילה על סכום מסוים).

כאשר נבנה הבניין, נכנסנו בתחילה להתפלל בקומה הראשונה למרות שלא היה הכל גמור. וכאשר ראה זאת ר' צבי אריה רוזנפלד מאמריקה, גייס את תלמידיו ה'חלביים' שהיו עשירים גדולים ושכנע אותם לתרום להשלמת הקומה הראשונה, באומרו: 'ר' נחמן היה הפילוסוף הכי גדול במאות שנים האחרונות, באו תרמו בכדי שיבנו מבנה על שמו וזכרו בירושלים"... וכך הוזה.

בינתיים בנו את השלד ללא הרצפה והפנים. אולם אז החלה מלחמת 'ששת הימים' ובכל ירושלים נפלו פגזים, המצב היה חמור ומזעזע. גם השול נפגע מהפגזים, אולם לא נגרם לו נזק גדול

והגיע בסמוך לחנות שעבדתי והלך שם אנה ואנה. בתחילה לא שמתי לב לכך, אולם אבי שהיה אף הוא בחנות הפנה את תשומת ליבי אליו. כאשר ראיתי בו הבנתי שאם ר' דוד הגיע עד לחנותי, הרי שזקוק הוא לכסף בדחיפות, הכנסתי את ידי לכיסי ונתתי הכל בידיו בלי להבחין כמה היה שם....

מה ידוע לכם על בניית ה'שול'?

לאחר שהמניין דחסידי ברסלב עבר טלטלות רבות, החליט ר' צבי אריה רוזנפלד יחד עם חבריו להתגייס לעזרתו של הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ולבנות בניין קבע לאנ"ש.

השטח עליו כיום עומד השול, עמד שומם. ר' אליהו חיים רוזין קנה אותו כשכל אחד מהחברים, אף אני, הניח סכום מסוים לטובת העניין. בתוך תקופה כבר היו במקום יסודות עבור בניין קבע לבית מקדש מעט.

הקבלן שיצק את היסודות ובנה את הקומה הראשונה, ערך חשבון בסוף הבנייה וראה שלא הרוויח כלום מעבודתו, בצר לו החל להתחנן בבכי

עצמך ברבינו הקדוש שהוא השדכן; אם תחזיק עצמך בצדיק - הוא ידאג לך לאשה טובה, כשרה וחסודה'.

הקשבתי לעצתו וכך עשיתי: חזרתי להורי ופייסתי אותם עד שהתרצו. אכן שימשתי אותם עוד רבות במשך חייהם עד שכאשר נהנה ממני אבי בסוף ימיו, התבטא: מיין אריה (=אריה שלי), הבן הכי יקר שלי...

ב"ה, כפי שאמר ר' אפריימל, מצאתי את זיווגי על הצד היותר טוב. כאשר הרה"ח ר' דוד שכטר זצ"ל הצייע אותי לבת הרה"ח ר' אברהם בלוי זצ"ל אחיו של הרה"ח ר' עמרם בלוי זצ"ל, בכך נעשיתי לגיסו של הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א. בחופתי הרה"ג ר' זעליג ראובן בנגיס אמר את הברכות, אף הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל ברך בחופה.

ר' דוד שכטר היה עני וחסר יכולות, מכיוון שהיה השדכן שלי השתדלתי להכיר לו טובה. בתקופה זו עבדתי בזכויות כך שלפעמים היה בידי מעט כסף והייתי נותן לר' דוד.

זכרוני פעם שר' דוד היה זקוק נואשות לכסף

ר' אלחנן ספקטור

קול ערב מאין כמוהו. הבעל תפילה רבי דוד שטענפר-חאלאדנקער

בין יקירי אנ"ש היה הרה"ח ר' יעקב קלמנוביץ - (מלמד), שהיה עובד ה' מופלג. בתפקידו שימש כמלמד בתלמוד-תורה שהקים הרה"ג ר' שמשון פולנסקי ('הטעפליקער רב') בשטיבלאך בבית-ישראל, בכל יום לאחר תפילת שחרית. פעם באו לפני ר' שמשון פולנסקי וספרו לו שר' יעקב עושה מנהגים משונים של ברסלב, כאשר היה מעמיד ילד בסמוך לארון קודש ואומר לו לחזור אחריו בזה הלשון: "ריבוננו של עולם זכני ליראה ואהבה, זכני ללמוד טוב ולעשות מצוותיך וכו"

הטעפליקער רב הזמין את ר' יעקב ושאלו: האם אתה מנסה להחדיר בילדים כבר כעת את תורת ברסלב, הלא קטנים הם...

ענה ר' יעקב: רצוני רק שהילדים יתפללו להשי"ת שיכניס בליבם אהבה ויראה. אין כל חילוק אם הם יהיו חסידי ברסלב או לא - העיקר שיהיו יראי שמים. מששמע זאת ר' שמשון, התבטא: אם זו כוונתו, ממליץ אני לכל הורה לשלוח את ילדיו ללמוד ר' יעקב.

הרה"ח ר' אברהם יעקב גולדרייך היה עובד מופלג. התאמץ רבות בכדי שיוכל לעבוד את ה' כפי דרכו שלו, מה שגרם למניעות שונות שהיו לו מביתו. לאחר פטירתו כשנישאה זוגתו בשנית, אמרה: רק כעת אני מבינה למפרע עם איזה אדם מיוחד חיית...

הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר היה אומר: "הרבי הרי

רצוני רק שהילדים יתפללו להשי"ת שיכניס בליבם אהבה ויראה. אין כל חילוק אם הם יהיו חסידי ברסלב או לא - העיקר שיהיו יראי שמים

וממשי. אחר המלחמה הודיעו הרשויות שכל מי שניזוק מהפגזים יקבל פיצוי, כך התקבל סכום כסף שאיפשר להשלים את הקומה העליונה.

אלו זכרונות נוספים יש לכם מאנ"ש מדור העבר?

אני זוכר את ר' אלחנן ספקטור. הוא היה תלמיד חכם ומקובל גדול. להרה"ח ר' אשר זעליג מרגליות היה כולל של מקובלים בו למדו קבלה ור' אשר זעליג מסר את השיעורים בכולל. פעם אירע שר' אשר זעליג לא יכול היה לבוא למסור את השיעור ושלח אז את ר' אלחנן שימסור את השיעור במקומו.

זוכר אני גם את הרה"ח ר' משה רוזנטל שהיה יהודי צדיק וקדוש, לא הסתכל מעבר לד' אמותיו.

**יחד היו הולכים לקבר
שמעון הצדיק, לאחר שגבאי
המקום השאיר בידיהם
מפתח של המקום. כך
היו מתבודדים שם שעות
ארוכות ולאחמ"כ התפללו
שחרית בכוחות עצומים**

יותר אפשרות להרוס את הבית).

לשם כך נקראו לעזרה רבים מאנ"ש, ביניהם אף אני. תפקידי היה לגבל את הטיט ולהגישו לפועלים, כך זכיתי ליטול חלק בין אלו שבנו את בית הכנסת בשערי חסד.

ולסיום, מה יכולים אתם לומר לדור הצעיר?

זכיתי לראות רבים מזקני אנ"ש ובעיקר ראיתי אצלם דבר אחד שבלט מאד, הם זכו תמיד לקיים את רצון ה' בפשיטות ותמימות על פי מה שההלכה מורה לאדם ועל פי דרך רביה"ק.

הם לא עסקו בראיית 'מלאכים' וכדו'; אלא היו אנשים כשרים ישרים שהתנהגו בכשרות וקדושה והקדישו את כל חייהם למען שמו באהבה.

הסיפורים אכן טובים וחשובים מאוד מאוד, אולם העיקר כמובן הוא לעובדא ולמעשה וגרום לנו לעבוד את ה' בתמימות ופשיטות.

בחור, אל תדאג. ר' אפרים'ל מפשעודבוז במירון

ביקשו מר' אברהם שטרנהרץ שיבוא ל'שערי חסד' ללמודם ולהסביר להם אודות חסידות ברסלב. בתחילה מסר להם שיעורים בסעודה שלישיית בבית של אחד החברים, אולם בהמשך התקרבו עוד ועוד ולבסוף החליטו יחד ואמרו: אם שום בית כנסת לא רוצה שחסידי ברסלב יתפללו וילמדו בו, נבנה אנו בית כנסת. ר' יו"ט זלוטניק הבטיח לתרום את הבלוקים ואחר אמר שיתרום את הטיט, כך כל אחד התחייב על משהו אחר. כאשר הגיע שלב הבנייה חששו מכיוון שלא היה להם רישיון לכך. לכן החליטו לבנות את גג בית כנסת כולו בתוך לילה אחד, שכשיאיר

היום כבר יהיה גג למבנה ולא יוכלו להרוס אותו (החוק בימים ההם הורה שלאחר בניית הגג אין

אומר לנו שצריך לשמור על הזמן תמיד"; הוא בעצמו היווה דוגמה ומופת לשמירת הזמנים, מעולם לא היה מתבטל, תמיד ראו אותו לומד ומתפלל. לא הכרתי עוד אדם ששמר כל-כך על הזמן כמותו. בנוסף לכך היה דיין עזום ונפלא ובעל זיכרון עזום. כל ההשאה של הרבי בדור הזה היא בזכותו...

את הרה"ח ר' בנימין זאב חשין קירב לרביה"ק הרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ זצ"ל. וכך היה המעשה: בירושלים של אז סערו הרוחות עקב התקרבותם של רבים לחסידות וגדילתם של קהילות החסידים. גם ר' בנימין זאב, שתהה על הדרך הנכונה איך להתייחס לחסידים, שאל והתייעץ עם הגאון ר' צבי פסח פראנק האם להתקרב לחסידות. ענה לו ר' צבי פסח: איני חסיד, אולם אם רוצה אתה חסידות - תקבל זאת רק בברסלב! מפני שהם מקיימים את השולחן-ערוך כראוי.

באותה תקופה הייתה קבוצה של מקורבים צעירים בשכונת 'שערי חסד', ביניהם היה ר' בנימין זאב חשין, ר' העשיל פרנקל, ר' יו"ט זלוטניק ר' משה פרידמן, ר' אברהם צבי מרגליות, ועוד... הם

נבנה במסירות נפש. ביהכ"ס ברסלב בשערי חסד (באיכות מכון אלופי הנחל)

הצורה ששווה מיליונים

בעשרה בטבת תשל"ז תחת משטר הברזל הקומוניסטי יוצאת קבוצה של חסידים מכמה מדינות בדרכם לציון באומן | **שלגים וכפור כמו גם איומי מעצר וחקירות מתישות לא הצליחו לכבות את לבם הבוער בתשוקה עצומה למרות שאת גופם הצליחו לעצור ולהחזיר כלעומת שבאו** | דמעות תחינות ורצונות אינסופיים מול חומות של קור וניכור סובייטים | **נסיעה של קודש קדשים**

אהרן אייזנברך

נסיעותיהם

של חסידי ברסלב לציונו של רבינו הקדוש, לא דבר של מה בכך הם. ואם בימים שבשיגרה הדברים אמורים, על אחת כמה וכמה באותם ימים טרם החל להיסדק מסך הברזל האימתני, שחצץ בין ליבותיהם של החסידים בעולם כולו, לציון הקדוש שהיה רחוק מאי פעם.

רבות מן הנסיעות כבר באו בכתובים אך ישנם עדיין נסיעות רבות עליהם לא נדע ואולי אף לעולם. הנסיעה הזו אותה אנו מסקרים בשורות הבאות אין מתאים ממנה לזמנינו זה בו כולנו כאיש אחד אפופים רצונות וכיסופים ומלאי תפילה והשתוקקות לקראת ההתקבצות באומן בראש השנה הקרב ובא עלינו לטובה, ורצונות הלבבות בוקעים הם אל המעיין שעומד על ההר. בנסיעה הזו שהתקיימה בעשרה בטבת תשל"ו השתתפו זקני וחשובי אנשי שלומינו בהם הרה"ח ר' שמשון שווארץ זצ"ל ממגורו שבארה"ב שנסתלק מעמנו זה עתה (ראה כתבה נפרדת בגליון זה) ויבלחט"א הרה"ח ר' אברהם כץ עם ידידו הרה"ח ר' אברהם לוחעין מטאהש. מארץ ישראל הגיעו הרה"ח ר' שמואל צ'צ'יק זצ"ל והרה"ח ר' שבתאי הורביץ זצ"ל, הרה"ח ר' נפתלי לבל זצ"ל ושיבלחט"א הרה"ח ר' אהרן שפירא, הרה"ח ר' מרדכי ב"ר אהרן הורביץ, הרה"ח ר' שמואל יצחק רוזנפלד, הרה"ח ר' בנימין רוזנבלט והרה"ח ר' יהודה לייפער כיום

אימה וחרדה. נמל התעופה שרמטייבו במוסקבה

הרה"ח ר' שבתי הורביץ במרכז התמונה - שבת חנוכה תשל"ב באומן

דיפלומטים עם השלטונות בארץ. מאחורי הקלעים דאג ר' צבי אריה לכל העניינים הטכניים כמו ויזות עליהם נכתב אף אישור מיוחד לתיירים להגיע לעיר 'אומן', היעד הנכסף כל כך.

ר' מרדכי הורביץ עם דודו ר' שבתי ור' שמואל צ'צ'יק נסעו לשבות בשבת ט' טבת באנטוורפן אצל האדמו"ר מפרימשלאן שבנו ר' יהודה היה ממשתפי הנסיעה ההיסטורית. האדמו"ר נהג בהם בכבוד רב במהלך השבת, ובמוצאי שבת, במהלך צום עשרה בטבת נסעו לבריטל שם נפגשו עם שאר חברי הקבוצה, ויחד יצאו לכיוון שדה"ת בבריטל כאשר ר' ניסן פרנקל שיחל' שהתגורר אז בבגליה מלווה אותם ומסייע להם כפי הצורך.

מניעות בדרך לצדיק

כבר בשדה התעופה התחילו המניעות כאשר במקום להירשם לטיסה ולצאת לדרך החלו מטרטרים אותם מהכא להתם ומהתם להכא. בזמנים של אז, בטרם היו נפוצים המסכים בשדה עם המידע המפורט על כל טיסה, נאלצו החברים להסתובב שעה ארוכה ברחבי השדה ובינות לדלפקים השונים, עד שלבסוף הוברר להם שעקב מזג האוויר הקשה ששורר בבגליה לא הצליח המטוס לנחות בהגיעו מרוסיה, ועל כן נחת בהולנד הסמוכה. חברי הקבוצה פנו לנסוע מבריטל לאמסטרדם שבהולנד עם אוטובוס מקומי נסיעה שארכה זמן לא מבוטל, אך הכל שווה בכדי להגיע לציון רבינו הק', מאמסטרדם טסו למוסקבה.

ככלל הכניסה מרצון באותם ימים לתוככי לוע הארי הסובייטי היה בבחינת מעשה שיגעון, והפחד המצמיית ליווה את המבקר כל משך ביקורו שם, על אחת כמה וכמה של אותם חסידים שמלכתחילה חשודים היו כ'מהפכנים' קונטר-רוולציונרים' אשר יש לבלוש אחריהם בשבעה עיניים.

ה'מהפכנים' הגיעו

ברגע שנחתו במוסקבה עוד בטרם הספיקו החסידים להבין מה מתרחש התחילו הצרות... הם נלקחו תחת משמר כבד לאולם מיוחד שהתפנה במיוחד עבורם, שם נצטוו להתמתן כשדרכוניהם נלקחים מהם, ור' צבי אריה שהציג את עצמו כמארגן הקבוצה נלקח ולא שב במשך זמן ארוך.

בתחילה התנחמו החסידים בכך שמן הסתם שזוהי דרכה של 'אמא רוסיה' לקבל את פני הזרים בחשדנות שהיו משופעים בה כל כך, אך משנקפו הדקות והפכו לשעות ארוכות החלה הדאגה לחלחל לליבותיהם, לא רק שחששו שלא יוכלו להגיע לציון אליו כספו בכל ליבם, אלא אף שמא ילקחו כעת כולם לחקירות שתוצאותיהם מי ישר ויידע.

'הפחד היה עצום, והתחלנו להתפלל מעומק הלב להמתקת הדינים, מספר ר' אהרן, 'ביקשנו מה' שהכל יילך כשורה, ור' שמואל צ'צ'יק אמר שצריכים להתקשר לא"י ולבקש מאנ"ש שיתפללו עלינו שנצא מפה בחיים ושלום'.

האדמו"ר מפרימשלאן אנטוורפן שליט"א.

הנסיעה הייתה בהדרכתו של החסיד ר' צבי אריה רוזנפלד צ"ל שהיה אחראי על ארגון רוב הנסיעות בימים ההם, לנסיעה הוא הגיע יחד עם שני תלמידיו הר"ר אליהו שלמה (סטון) קופל והר"ר אברהם דוד (בובי) רוזנברג הי"ו.

ככל הנסיעות בזמן מסך הברזל אף נסיעה זו קדמו לה הכנות רבות ומורכבות שכללו תפילות, געגועים, וכיסופים עם דמעות בלי סוף, גם השתדלויות רבות בממון רב ובטרח גדולה, שגבלה לעיתים במסירות נפש של ממש.

חברי הקבוצה לא זכו בסופו של דבר להשתח על הציון, אולם רצונותיהם וכיסופיהם יחד עם הייסורים והפחדים העצומים שעברו בדרך, בוודאי נחשב להם 'כאילו עשאה' ממש. וכפי שסיכם זאת ר' צבי אריה בסיומו של המסע: "להגיע לציון זה 'קודש' אבל לכסוף כל כך, זה 'קודש קדשים'".

מתארגנת קבוצה לאומן

'משהגיעה אלינו הידיעה על הנסיעה הקרובה לציון, מספר הרה"ח ר' אהרן שפירא, 'החלטתי מיד להצטרף'. הרבה מאד כסף עלתה הנסיעה, אלפי דולרים, שבימים ההם נחשבו להון רב.

את הנסיעה אירגן החסיד ר' צבי אריה רוזנפלד שהיה בדרך כלל הכתובת לכל עניין הקשור בציון. ואל הנסיעה יכול היה להצטרף כל מי שהיה בידו דרכון זר, שכן כידוע לרוסיה לא היו קשרים

**ככלל הכניסה מרצון
באותם ימים לתוככי
לוע הארי הסובייטי
היה בבחינת מעשה
שיגעון, והפחד
המצמיית ליווה את
המבקר כל משך ביקורו
שם, על אחת כמה
שמלכתחילה חשודים
היו כ'מהפכנים'
'קונטר-רוולציונרים'
אשר יש לבלוש
אחריהם בשבעה עיניים**

הרה"ח ר' צבי אריה רוזנפלד יחד עם תלמידיו בציון (באדיבות מכון גנזי הנחל)

צבי אריה למלוויו על החשד בהם הם מואשמים כעת. הוא תיאר להם איך שברגע שנכנס לחדר חקירות הטיחו בו החוקרים באימה ובצעקות באומרם לו שהתלמידים שהביא איתו הם פעילים אנטי מהפכניים, מרגלים, ממפלגתו של כהנא. הם הראו לו תמונות של שני התלמידים האמריקאים שלו כשהם משתתפים בעצרות בארה"ב נגד רוסיה דבר שעורר את זעמם. הכעס הרוסי על פעולות מחאה כלשהם ובפרט ציבוריות כשל כהנא ותלמידיו הרגיזו כל כך את הרוסים עד שכל הקבוצה סומנה על ידם, והם ביקשו לעצור את כולם ולהשליכם למרתפי הק.ג.ב.

ר' צבי אריה בלשונו הרכה והנעימה ניסה להסביר את עצמו, הוא טען שהוא דווקא זה שהוציא אותם מארגונו של כהנא והוא מרסן אותם, הוא הסביר באוזני החוקרים את עיקרי השיטה של ברסלב, ואת חזונו של ר' נחמן מייסדה שהיא חתירה לשלום עולמי ועוד תיאורים נוספי צופים. אולם דומה כי הפקידים לא התרשמו יתר על המידה, והם הזהירו את הרב רוזנפלד שהוא בדרך להיעצר גם כן.

למלון הם מבקשים בחזרה את דרכוניהם, כמובן שהוא נענה בשלילה.

לא חלפו כמה דקות והנה יוצא לקראתו אחד מקציני הק.ג.ב. ששהה באחד מהשקעים החשוכים בקיר, ושאל את הפקידים מה שמו של אותו ברנש ש'העז' לנסות לזרזם וקרא לו מיד להתלוות אליו.

בדרך ניסה ר' שמואל יצחק לברר מה קרה ולמה קוראים לו הצידה אך הקצין השתיק אותו, חברי הקבוצה שנדמה היה להם שיש לשמואל יצחק רוזנפלד שיח עם החוקר נרגעו. ר' שמואל יצחק חוזר לאותם רגעים ומתאר את החקירות: הכניסו אותי לחדר קטן ומחניק, כשעל הקיר מולי היו תלוים כל מיני סוגי אלות, מקלות וחגורות ששימשו כהרתעה ואיום, בכדי שהנאשם ידבר מהר יותר... החוקר ציווה עלי לרוקן את כיסי, והוצאתי מכיסי תפוח עץ. הרמתי את ידי ואמרתי לו הנה אתה יכול למשש בכיסי, ובנס הוא שיחרר אותי ללא פגע.

לאחר סיום החקירות והבדיקות כשהחברים עדיין מוחזקים באולם בכמעין מעצר, סיפר ר'

'דאגנו מאד', תיאר לאחר מכן ר' שמואל יצחק רוזנפלד, 'חששנו ממה שהם מסוגלים לעולל'.

כעבור כמה שעות שנדמו כנצח יצא ר' צבי אריה מהחדר, כשעיניו אדומות מבכי, פניו חיוורות כסיד ומיוזעות כהוגן. ומיד לאחר מכן נקרא לחדר תלמידו ר' אברהם דוד (בובי) רוזנברג, אך הוא שוחרר כעבור זמן מועט. אח"כ נקרא גם ר' מרדכי הורביץ לחקירה עקב חשד שעלה שמא דרכונו אינו חוקי, כשר' אריה משמש לו כמתרגם, לאחר שיצא מהחדר חזר ר' מרדכי לאותם רגעי אימה: שאלו אותי אם אני מדבר עברית? עניתי שלא! שאל אותי איש הק.ג.ב. בעברית, נכון? נכון? מיד עניתי לחוקר באנגלית: מה? מה?, אני לא מבין, אני לא מדבר עברית, ומשראו שאינם מצליחים לעלות על שום דבר שחררו אותי לנפשי.

ר' צבי אריה יחד עם בני החבורה יושבים במתח וחרדה ומחכים לצאת מהמקום, הם חוששים כל רגע שמישהו אחר ייקרא לחדר החקירות. ובנסיון לזרז את מהלך העניינים ניגש ר' שמואל יצחק רוזנפלד אל הפקידים הרוסיים והתחנן בפניהם שמכיוון שמאוד מאוחר והם כבר צריכים לצאת

'בשלב זה', סיפר להם ר' צבי אריה. 'התחלתי לבכות להם בדמעות ממש, התחננתי לפניהם שזו האמת היחידה ואין לי שום כוונה אחרת, ולמרבה הנס והתדהמה הם הסכימו לוותר ולא לעצור אף אחד, אבל דורשים בתוקף שכל הקבוצה תסתלק מיד מרוסיה'.

רצוננו לראות את מלכנו

ר' צבי אריה ששהה בפחד עצום תחת אימת החקירות שעבר זה עתה רצה מיד לצאת מגבולות המדינה המאיימת ולשוב הביתה. אך חברי הקבוצה שביניהם כמה שזו להם הפעם הראשונה בדרך לציון הקדוש, התחילו להתחנן ולבקש על נפשם לנסות בכל זאת להיכנס ואולי אף לזכות להגיע לציון שבאומן. בפרט אחרי שהנסיעה עלתה בקשיים מרובים וכבר הושקעו בה כ"כ הרבה טרחות בגוף, בנפש ובממון. כשמוע ר' צבי אריה דברים אלו הסכים לנסות ולבדוק האם יש בכלל עם מי לדבר בכדי לנסות ולהמתיק את הגזירה. ולאחר דין ודברים קצר הבין ר' צבי אריה, שהפקודה על כך שיעזבו את גבולות המדינה לא הוראה הייתה, אלא הפחדה, ולמרות חששו הגדול נכנסה הקבוצה את גבולות הממלכה הרוסית.

'רוסיה האדומה' קידמה את פני החסידים בכפור אימים, סופת שלגים וקור השתוללה ברחבי המדינה, ואנשי ה'אינטוריסט' ליוו את הקבוצה במוניות למלון במוסקבה. משהגיעו ביקש ר' צבי אריה שלא לצאת בשום אופן את גבולות המלון מרוב פחד שמא הדבר יזיק להם בהמשך. אך לקראת השבת שקרבה והלכה הרגיש ר' שמואל צ'צ'יק כי הוא מוכרח לצאת ולחפש נהר או מקווה מים, בכדי לטבול לכבוד שבת. ר' שבתי הורביץ שהיה עדיין נתון תחת הרושם של החקירות שעברו חבריו, התחנן אצל ר' שמואל

'התחלתי לבכות להם בדמעות ממש, התחננתי לפניהם שזו האמת היחידה ואין לי שום כוונה אחרת, ולמרבה הנס והתדהמה הם הסכימו לוותר ולא לעצור אף אחד, אבל דורשים בתוקף שכל הקבוצה תסתלק מיד מרוסיה'

בית הכנסת מרינא רושצ'א כפי שהיה נראה באותם ימים

ארן קבוצות לאומן. ר' צבי אריה עם תלמידיו (באדיבות מכון גני הנחל)

ר' צבי אריה רוזנפלד באומן

כך במשך כל השבוע נשאו כולם במלון, כיון שמקום אחר לאן ללכת לא היה להם, וביקשו והתחננו שוב ושוב לנסוע לאומן, אפילו לזמן קצר. אך בכל פעם נדחתה הבקשה בכל מיני תירוצים שונים ומשונים.

הרצון והגעגועים במלון הרקיעו שחקים, הנה עובר עוד יום ועוד יום, כשמושא תשוקת נפשם נמצא אך כמה שעות נסיעה בודדות משם, ונדמה כאילו מסך של ברזל משוריין מפריד ביניהם בין הלב והמעייין. כולם בקשו והתפללו על כך כל הזמן, שיחוסו עליהם משמים, שיזכו אותם להשלים את רצונם העז כל כך.

הסירוב הרוסי גרם לקבוצה שלא התייאשה להישאר במלון עוד ועוד, כל פעם קיוו שמחר כן יקרה הנס, אולם מאום לא השתנה. ולאחר שבת נוספת הם הבינו ששום דבר לא יעזור, השטן בכבודו ובעצמו החליט שהם לא נוסעים לאומן ויהי מה.

ביום ראשון בבוקר אחרי התפילה לפני שיצאו ר' צבי אריה עם תלמידיו ור' אברהם כץ לכיוון שדה התעופה בדרך חזור. יצאו כולם יחד מהמלון

אי אפשר לנסוע!!!

במוצש"ק רצו לצאת בטיסה לקייב, אך מחמת השלגים הכבדים בוטלו כל הטיסות, והם נאלצו לצאת עם הרכבת לקייב, לנסיעה שארכה משך לילה שלם! לתדהמתם מיד כשהגיעו למלון בקייב הודיעו להם נציגי ה'אינטוריסט' ב"אדיבות": "אנו יודעים הייטב שהנכם רוצים לנסוע לאומן בלי רשות, אך דעו לכם שהפעם מי שנוסע איננו לוקחים כל אחריות לחייו! דיבורים אלו בתוספת מה שעברו בשדה התעופה הבהילו עד למאד את הקבוצה, וגרמו מיידית לבטל כל תוכנית להתגבב באמצע הלילה, דבר שמי יודע איך היה נגמר... מה גם שהם קיוו שלמחרת היום הם יזכו לנסוע במוניות רשמיות על דרך המלך.

למחרת ובמשך כל הזמן ביקשו החסידים ממזריכי ה'אינטוריסט', לנסוע 'לאומן' לציון הקדוש חמדת ליבם, אך הם דחו אותם שוב ושוב באומנם שישנו עכשיו שלג גדול על הכבישים (דבר שהיה נכון חלקית אכן היה שלג אך את הכבישים הבינעירוניים הם תמיד מפנים כך שהיתה זו רק אמתלא) ואי אפשר לנסוע.

לוותר הפעם, אך ר' שמואל הרגיש שאינו מסוגל לוותר על טבילה לכבוד שבת. לאחר ששאלו את פיו של ר' צבי אריה והוא הסכים להם לצאת, יצא ר' שמואל יחד עם ר' בנימין רוזנבלט ור' שמואל יצחק רוזנפלד לבית הכנסת 'מרינה רוש'צה' שלידו שכן המקווה.

בבית הכנסת פגשו חברי הקבוצה ביהודים מקומיים ביניהם אחיו ובן דודו של ר' משה דב רוזנפלד, שהיה מחשובי אנ"ש בא"י מי שהעלה את כיסא רבינו לא"י וזקנם של משפחת רוזנפלד בברסלב כיום, בהמשך אף הלכו לבקר את ר' צבי אריה שהיה שאר בשרם במלון. הביקור היה חיזוק גדול ועידוד לחברי הקהילה המוסקבאית, לראות יהודים עם כל הזהות היהודית היה בשבילם דבר מיוחד, ובפרט שלאחר שעזבו את המקום השאירה להם הקבוצה טלית ותפילין ושאר תשמישי קדושה.

את תפילות השבת והסעודות ערכו במלון במוסקבה, כאשר ר' שמואל צ'צ'יק מנעים בקולו משל היו עתה ב'שול' במאה שערים, ולא במלון רוסי קר ומנוכר.

ועוד. 'אם משמים רוצים אחרת מקבלים' אנו זאת באהבה, אמרו זה לזה.

כוחו של רצון

עם חזרתו לניו יורק, סיפר הרב רוזנפלד ז"ל את הסיפור בשיעוריו כשהוא מבטא מעט את ההרגשות שהיו לו בעקבותיו.

'הגמרא מלמדת אותנו', אמר ר' צבי אריה, 'שם רוצים לעשות מצווה, אך מעוכבים על ידי גורמים שאינם בשליטתם, השם יתברך רואה בכך כאילו האדם קיים את המצווה שרצה. גם כאן, נסענו חמשת אלפים מיילים, התגברנו על מניעות בלתי עבירות, אך בסוף הגענו למבוי סתום שלא ניתן היה לעשות עמו דבר. הקבוצה השתוקקה להיות בציון של רבנו ז"ל, אך משמים רצו אחרת.'

ובהמשך אמר: "כשם שרצונו הבורע של משה רבינו לזכות ולהיכנס לארץ ישראל נדחה על ידי השי"ת, אולם דווקא הרצון הבורע של משה רבינו פתח דלתות וסלל את הדרך לאחרים, ולאחר מכן יהושע תלמידו, בכוחו של משה רבו, הביא את העם היהודי לארץ ישראל. כך איננו יכולים להבין מה עוצמתו של הרצון שהיה לקבוצה זו, והתועלת שתהיה מכך עבור קבוצות עתידיות שיזכו להגיע לציון בעתיד בעז"ה, ואיזו השפעה הייתה לכך בשמים.

עוד הוסיף: "להגיע לציון זה 'קודש' אבל לכסוף כל כך, זה 'קודש קדשים', מסע זה היה קודש קודשים ואשרי כל אלו שהשתתפו בו". ואכן כוחו של הרצון עזר לפתוח את הדלתות בשנים הבאות, עבורם ועבור רבים אחרים.

לבסוף סיכם ר' צבי אריה בכמה מילים: כל אחד מארבעה-עשר האנשים שהשתתפו בטיול נשאל את אותה שאלה: "מכיוון שלא הגעת לציון עצמו, בוודאי סבלת תחושת שברון לב וסבל, בכמה כסף הייתם מוכרים את הסבל שספגתם כשניסיתם להגיע לציון של רבנו?" וכולם ענו את אותה התשובה: "לא הייתי מוכן אפילו תמורת מיליון דולר או שום סכום אחר למכור את זכות הנסיעה הזו, בדיוק כשם שלא הייתי מוכן למכור זכות של נסיעה שהייתי זוכה בה להגיע לציון". זו ההוכחה אם כן שאנחנו באמת סוברים שהנסיעה הייתה שווה את המחיר שהושקע בה ופעלה עבורנו דברים עצומים. אבל זה וודאי שהיא תעורר את החשק שלנו לנסות שוב. לא נרתע מלנסות שוב להגיע לציון של רבנו. וגם כאשר נגיע לשם לא נעצור, נחזור וננסה להגיע לשם שוב ושוב...

הזוהר הקדוש אומר שאין דבר יקר יותר בשמיים מאשר סבל, מכיוון שסבלו של האדם גורם לו לסליחה על חטאיו הרבה יותר מאשר ביום כיפור או בתשובה. ובמסע זה זכו החסידים לסבל רב עבור דבר כה נשגב, בוודאי יזכר אותם מאד.

בכל חייו היה ר' צבי אריה חוזר על כך שוב ושוב: 'אין משהו יותר טוב שהיהודי יכול לעשות בחייו, יותר מאשר להגיע לציון של רבינו הק', ולומר שם את התיקון הכללי כפי שציווה לנו בחיים חיותו. אשרי אלו שמוסרים נפשם להגיע לציונו של רבינו הקדוש.

לרחבה הסמוכה לו, והחלו ביחד לומר את ה'תיקון הכללי' בדמעות רותחות, כיסופים וגעגועים, והתרגשות עצומה, 'לזכר' לכך שרצו להגיע לציון ולקיים את הבטחתו הנוראה של הרבי, ואולי אף משום שהייתה זו הזדמנות לומר את התיקון במקום הקרוב ביותר לאומן על פני הגלובוס.

לא מוכנים להתיימש

שאר חברי הקבוצה ניסו לחכות עוד כמה ימים במהלכם ניסו להתחנן עוד ועוד, אך הפקידים בשלהם: 'אי אפשר לנסוע!!', לבסוף עמד תוקפם של הוויזות לפוג וכשביקשו חברי הקבוצה להאריך את התוקף, סירבו הפקידים באומרם שאין מקום במלון להיות וצריכים להגיע עוד קבוצה של תיירים. (דבר שהיה שקר מוחלט שהרי בה בעת ששהו שם חברי הקבוצה היה המלון כולו ריק לחלוטין!!)

ברגע האחרון לאחר שאפסה תקווה, ארזו כולם את מטלטליהם ותכננו לחזור הביתה, ולמרות צערם העצום על הכסף והטרחה העצומה שהושקעו ברצון שלא זכו להוציא לפועל, רבה הייתה שמחתם על כך שהם מצידם עשו ככל שביכולתם ואף נשאר עוד

'אין משהו יותר טוב שהיהודי יכול לעשות בחייו, יותר מאשר להגיע לציון של רבינו הק', ולומר שם את התיקון הכללי כפי שציווה לנו בחיים חיותו. אשרי אלו שמוסרים נפשם להגיע לציונו של רבינו הקדוש

” בשערי ציון נעוף כיונים ”

השתחחות ביים ציון דעם לעצטן ערב ראש השנה פון זיין לעבן

די יארן-לאנגע בענקענישן וועלכע האבן אויפגעשמאלצן דעם אייזערנעם פארהאנג!

צום 32'סטן יאר-טאג זינט די היסטארישע רייזע פון הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל צום ציון קודש הקדשים אין אומאן אויף ראש השנה שנת תשמ"ט דער ריזיקאלישע רייזע - באגלייט מיט אזויפיל אנטריסטונגען - וואס וועט אייביג פארבלייבן אויסגעקריצט מיט פייערדיגע אבער גאלדענע, בוכשטאבן אין דעם 'טאג בוך' פון די נסיעות צום 'ציון המציונות' - וואס געבט גלייכצייטיג ארויס פון אנהויב ביזן סוף דעם העלישן פייער צום 'אור האורות' און צו דעם תיקון און תקוה פון אלע דורות און וועלטן!

איבערגעארבעט אויף די אידישע שפראך דורך: שמעון י. הלוי

ער נאך געציילטע טעג אפגעפארן קיין מירון אוואו ער האט פארבראכט ארום א חודש צייט... - "פון דארט איז ער אפגעפארן צום רוסישן קאנסול וואס האט זיך געפונען אין יענע צייט אין רמת-גן, ווען זיינע אויגן גייען אויס צו קענען שאפן אן איינטריט וויזע; אפשר פארט וועט מען אים שווינען אין אים ערלויבן אריינצוגיין אין אומאן..."

- אט דאס איז נישט געווען בלויז אן איינמאליגער שפיל אין רעזולטאט אלץ פרישער מקורב, נאר זינט דעמאלטס - יאר יערליך - ווען עס האט זיך דערנענטערט חודש אלול האט ער זיך ארויסגעלאזט פון ירושלים צו דעם חולין שטאט אין רמת-גן, און געווארט דארט מיט געדולד צו באקומען אן אוידיענץ ביים קאנסול זיך איינצובעטן צו באקומען א וויזע. ערשט נאך וואס ער איז צוריקגעוויזן געווארן מיט א קאטאגארישן 'ניין', האט ער זיך צוריק אויסגעדרייט און אוועקגעגאנגען פיל מיט אנטוישונג און אויסגעשפילט דערפון אז עס איז אים נישט געלונגען אויסצופירן זיין טרוים...

די ביטערע אנטוישונג

ספעציעל דארף פארציכנט ווערן די צוגרייטונגען וואס האט זיך אפגעטאן לקראת ראש השנה אין שנת תש"ט. יענעם יאר האט אנגעהויבן ארומלויפן קלאנגען אז צוליב פארשידענע עקאנאמישע צוועקן האבן זיך אנגעהויבן וועבן פארבינדונגען צווישן די צוויי לענדער אין וועלכע עס איז געלונגען פאר דעם חסיד - אן אפשטאמיגער פון אומאן - ר' משה יערוסלאווסקי ז"ל - צו שאפן אין א זעלטענער ערשיינונג איינטריט וויזעס קיין אומאן. ר' שמואל אין זיינע חברים האבן זיך געפריידט צו דעם בשורה כמוצאי שלל רב. זיי האבן זיך גענומען פאקן זייערע רענצלעך וואס האט ענהאלטן אין זיך; א קיטל, א מחזור, וויין פאר קידוש און הבדלה, מצות פאר לחם משנה, און סארדינס פאר סעודות שבת און י"ט, און אזוי האבן זיי זיך אנגעהויבן רעכטן מיט ציטער און פארכט צו די נסיעה קיין אומאן. כדי נישט צו ציען קיין איבריגע אויפמערקזאמקייט מיט זיין פולע ירושלימ'ע טראגע, האט ר' שמואל זיך אויף פארזארגט מיט קליידונג וואס וועט אים מאכן אויסזען ווי א דורכשניטליכער אידישער טוריסט... - און אזוי האט ער אנגעהויבן ציילן די טעג לקראת דעם גרויסארטיגן נסיעה. אין די לעצטע רגע האבן די באאמטע צוריקגעצויגן פון זייער באשלוס און די פלאן איז צענישט

איבערגעדעקט דעם הייליגן רבי'נס ציון. אזוי אויך פלעגט ער זיך טעגליך אויסגיין זיין הארץ מיט די תפילה ע"ו פון ליקוטי תפילות. עס איז אינטערסאנט צו אנצייכענען, אז נאך די פטירה פון ר' שמואל'ן, האט מען געטראפן אין איינע פון זיינע נאטיצן א גאנצע ליסטע פון 'זעקס-און-צוואנציג' ראשי תיבות אויף דעם איינעם ווארט "אומן"! אזוי אז מען קען זאגן אז ווי זיינע אויגן האבן זיך נאר געקערט, האבן זיי נאר געזען איין זאך: דעם רבי'נס ציון אין אומאן.!

די יאר-יערליכע ווענדונגען ביים רוסישן קאנסול

ר' שמואל האט זיך נישט באגענוגט בלויז מיט זיינע כיסופים און תפילות, ער האט אויך אנגעוואנדן אלע מעגליכקייטן און באמיאונגען, אבי צו קענען אנקומען צו זיין גרעסטער שטרעבן. ר' שמואל צ'צ'יק ז"ל, אין זיין ספר 'עין הארץ', שטעלט פאר א לעבעדיגער עדות'שאפט וואס ער זעלבסט האט צוגעזען טאג טעגליך אין פארלויף פון לאנגע יארן:

"...הרה"ח ר' שמואל שפירא ז"ל איז געווען באוואוסט פאר אלע זיינע באקאנטע, מיט זיין געוואלדיגע וואונדערליכע תשוקה צו קענען אנקומען זיך משתטח זיין אויף דעם ציון הקדוש פון דעם הייליגן רבי'ן אין דער צייט וואס די טויערן פון דעם הייליגן ציון זענען געווען פארשפארט - אין יוצא ואין בא..."

"...פורים פלעגט ער זיך צושרייען מיט א גרויסע ביטערע געשריי: 'ליהודים היתה אורה - אור'ה' איז ר"ת 'א'י'מ'ן ו'ר'אש ה'שנה'! - זאל מען אונז שוין געבן משלוח מנות אט די צוויי מתנות - 'אומאן' און 'ראש השנה'!"

"איך געדענק ווען ער פלעגט קומען צום ציון פון רשב"י זיע"א אין די באשטימטע זמנים אויפשטייענדיג אין די נעכט צו קימת חצות, ווען ער פלעגט זיך שטעלן נעבן דעם ציון הקדוש פון רשב"י - איז אנקומענדיג צו די ווערטער "בשערי ציון נעוף כיונים", פלעגט ער זיך קענען אפשטעלן פאר גאר א לאנגע וויילע אויף די ווערטער - מיט א וואונדערליכן ניגון וואס פלעגט מעורר זיין די שלאפנדע און אויפוואכן די דרימלענדע הערנדיג די ווערטער ארויסגיין פון זיין אמת'ע הייליגער מויל מיט זיין גאנצע הארץ מיט א מורא'דיגע געוואלדיגע בענקעניש - ביז ער האט ווירקליך זוכה געווען ארויפצוגיין און אנצוקומען צו דעם פלאץ אויף וואס ער האט אזוי געבענקט צו דארט אלע זיינע טעג."

אזוי אויך דערציילט ער דארט ווייטער, אז גלייך נאך וואס ר' שמואל איז באפרייט געווארן פון די ירדן'ישע געפענגעניש, איז

די בענקענישן און געגועים פון ר' שמואל שפירא צו קענען זיך מסתופף זיין אונטער דעם שאטן פון דעם הייליגן רבי'נס ציון אין אומאן, איבערהויפט אין די הייליגע טעג פון ראש השנה, האט נישט זינס גלייכן אדער סיי וועלכער ביישפיל.

ווי באקאנט, האט ר' שמואל זיך ספעציעלאזירט מיט זיין גענצליכן ביטול צום הייליגן רבי'ן וואס פון דארט האט גלייכצייטיג אויך געקוואלן זיין ברענעדיג הארץ און זיינע אויסטערלישע בענקשאפט, צו קענען אמאל זוכה זיין אנצוקומען זיך צו משתטח זיין אויפן ציון פונעם הייליגן רבי'ן. זיין ריינע לויטערע אמונה וואס ער האט געהאט אין די הבטחה פון דעם הייליגן רבי'ן, די הכרה, די השגה - אין די תיקונים פון אלע וועלטן וואס דרייען זיך ארום איר, האבן אים נישט געלאזט קיין רגע מנוחה.

מי יתן לי אבר כיונה

נאכט ביי נאכט פלעגט ר' שמואל איבער'חזר'ן א לענגערע וויילע שטייענדיג אנטקעגן די שטייער פון דעם כותל המערבי, ביים ציון פון רשב"י, אין די שול אין קטמון אדער אין מאה שערים אדער גאר אין א שטילן ווינקל אין זיין שטוב - די וואונדערליכע ווערטער פון דעם פיוט 'דודי ירד לגנו' - "בשערי ציון... נעוף כיונים...", זינגענדיג די ווערטער מיט דעם ניגון פון אב"ש מיט א בענקענדע הארץ, און מיט א ספעציעלן דגוש - אז אויסער די פשוט'ע אפטייטש פון די ווערטער צו "ציון ירושלים" - מער צו זיין אינערליכע באדייט - זוכה צו זיין צו פליען צום הייליגן רבי'נס ציון אין אומאן.

טאג טעגליך פלעגט ער אויסזאגן די מורא'דיגע תפילה פון הרה"ח ר' יצחק ברייטער זצ"ל - די ספעציעלע תפילה וואס ער האט פארפאסט זינט דער אייזערנעם פארהאנג האט

דעם רבי'נס ציון אין יענע יארן (ארכיוון 'מכון נצח ישראל')

זיינע קינדער טראָן דאָס איז אים גאר שווער אנגעקומען!! ווער איז געווען מסוגל זיך פארצושטעלן מיט זיינע אויגן ווי ר' שמואל דרייט זיך ארום - קלעטערנדיג מיט פארמאכטע אויגן אין די לופט פעלדער וואס רוישן שטענדיג מיט אלע שמוציגע תועבות פון עולם הזה!!?

נאכן וויילן פינעף חדשים אין גלות אמעריקע, האט ר' שמואל ערהאלטן א צייטווייליגן פאספארט, אבער וויבאלד ער האט נישט מצליח געווען צו באקומען מיט איר אויך א 'וויזע', האט ער זיך געדארפט צוריקקערן קיין ארץ ישראל און פרובירן פון דארט אנצואווענדן די נויטיגע השתדלות דערצו. מענטשן האבן אים טאקע געהאלפן צו שאפן זיין וויזע צוריקקומענדיג קיין ארץ ישראל און ר' שמואל האט זיך ארויסגעלאזט אויפן וועג, ווערנדיג באגלייט דורך ר' יודל ליכטער ז"ל, א טייערע ברסלב'ער חסיד פון שטאט מאנסי.

און אזוי דערציילט זיין באגלייטער, ר' יודל: "דורכאויס די גאנצע נסיעה אויפן פליגער און אזוי אויך נאכדעם אין אויטא, איז ר' שמואל געזיצן מיט א מורא'דיגע ישוב הדעת ווען רוב צייט איז ער עוסק אין צוויי זאכן: התבודדות, און אויסרעכענען די שקיעה און די נץ החמה אין די אלע ראיאנען אין וועלכע ער וועט דארפן וויילן אין רוסלאנד..."

"אנקומענדיג צו אונזער ציל - צום שטח פון רבי'נס ציון, האט זיך ר' שמואל נישט געאיילט צו צוגיין גלייך צום ציון, נאר ער האט זיך ערשט געוואשן די הענט און דערנאך האט ער א שטיקל וויילע זיך ארומגעדרייט אהין און צוריק זייענדיג פארזונקען אין זיינע געדאנקען. ערשט דערנאך איז ער צוגעגאנגען צום ציון הקדוש מיט א ציטער און מורא. ער האט געגעבן א פרוטה פאר צדקה און ער האט אנגעהויבן זאגן די קאפיטלעך פון דעם

רבי שמואל'ס פאספארט בילד וואס ער האט זיך פארשאפט צו קענען פארן קיין אומאן

געווארן. ר' שמואל, הערנדיג דערוועגן, האט ער אויסגעבראכן אין א ביטערן געוויין, נישט קענענדיג זיך בארואיגן.

ווי שטיל אין באשיידן ר' שמואל איז געווען דורכאויס דעם גאנצן קיילעכדיגן יאר, אזוי שטארק האט ער זיך געלאזט אבער הערן שטייענדיג אין דעם געהויבענעם צייט פון 'עד דלא ידע' אין דעם עת רצון פון 'פורים' אין וועלכע ער האט פארפירט פאר אלע זיינע ארומיגע איבער דאס גרויסקייט פון זיין ביים רבי'נס ציון אין אומאן.

איין יאר פורים האט ער אפילו 'פארקויפט' זיין גאנצע גן עדן פאר ר' שמואל הורוויץ ז"ל, נעמענדיג אויף זיך די גאנצע 'גיהנום' פון ר' שמואל הורוויץ - וועלנדיג 'פאגעקויפן' איין מאל תיקון הכללי זאגן ביים רבי'נס ציון...

די לאנגע וואנדערנישן אין דעם וויסטן אמעריקע

ר' שמואל איז געווען גרייט אוועקצוגעבן פאר דעם צוועק אזעלכע חשוב'ע זאכן - אויך אזעלכע וועלכע וואלטן אונטער געהעריגע אומשטענדן געדארפט צו זיין גאר ווילד און פרעמד אין איינשטימונג צו זיין סארט נאטור - אויף וואס ער וואלט געווענטליך נישט איינגעגאנגען דערויף אין קיין שום פאל אויף דער וועלט. א ווירקליכער ביישפיל דערויף, איז געווען זיין נסיעה אין דעם וויסטן אמעריקע, וויילנדיג דארט אין פארלויף פון לאנגע חדשים. ווער האט זיך געקענט אמאל פארשטעלן אז די הייליגע פיס פון ר' שמואל זאל אמאל איבערטערעטן אויף דער סתמא'נער ערד פון דעם אמעריקאנער באדן - די שפיץ פון אלע ערדישקייטן און פארגרעבטקייט אויף וועלכע ער איז אויף קיין פאל נישט ארויסגעפארן אפילו פאר'ן חתונה מאכן

די פאקט האט אויפגעוויזן אז דווקא די וואס האבן געארבעט צוזאמען, דווקא זיי האבן מער מצליח געווען צו פארבלייבן געטריי צום אייבערשטן אונטער דעם אייזערנעם פארהאנג!

תיקון הכללי".

"אנקומענדיג צו די ווערטער "טובתי בל עלך, לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם" האט ער אויסגעבראכן אין א יעמערליכן געוויין פאר א לענגערע וויילע, ביז ער ער איז געקומען צו זיך און ער האט ווייטער ממשיך געווען די צען קאפיטלעך. ווען ער האט מסיים געווען דעם תיקון הכללי, האט ער אנגעהויבן אויסזאגן, מיט א העכערן טאן און מיט א מוראדיגע התעוררות, די תפילה פון דעם הייליגן רבי נתן. דערנאך האט ער דערמאנט פון אויסערווייניג דורכאויס א האלבע שעה די נעמען פון אונזערע לייט וועלכע ווארטן אויף א ישועה. דערנאך האט ער זיך אויסגעלייגט אויפן ציון בפיטו ידים ורגליים אין פארלויף פון א פערטל שעה - ווען ער ברעכט ווידער אויס אין א געוויין".

"דאס אלעס האט געדויערט ארום דריי שעה, ווען פלוצלינג, איז דער דרייווער ערשינען אין הויף און געמאלדן אז עס איז שוין געקומען די צייט צוריקצוגיין קיין קיעוו. ר' שמואל האט זיך אויפגעשטעלט און זיך געלאזט אין ריכטונג פונעם ארויסגאנג, אבער תיכף דערויף האט ער זיך צוריק אויסגעדייט צום ציון, ער האט זיך ווידער אויסגעלייגט און פריש אנגעהויבן צו בוכה'ן... דערנאך האט ער זיך ווידעראמאל אויפגעשטעלט און אנגעהויבן ארויסצוגיין און ווידער האט ער זיך צוריקגעקערט צום ציון, זיך משתטח געווען און שטארק געוויינט".

"צום סוף איז ער ארויס פון הויף, זיך ארויסלאזנדיג צום אויטא. אויפן וועג האט ער מיר געזאגט מיט דעם לשון: "שוין פערציג יאר אין א צי האב איך געגלוסט און משתוקק געווען צו אט דעם גרויסן פארקטיגן טאג..." אונטערשטרייכנדיג ווארט ביי ווארט און מיט

רבי שמואל שפירא און רבי שמואל טשעטשיץ ביים כותל המערבי

געענטפערט באשיידן: מיינ גאנצער לעבן האב איך דאך אזוי געגלוסט און געבענקט דערצו, און יעצט ווען מען שלעפט מיר אהין - זאל איך זיך נישט לאזן מיטגעשלעפט ווערן?!..."

עטוואס פון די דערהויבענע געפילן וואס האבן באגלייט די אלע באטייליגטע פון יענע נסיעה קענען מיר דערשפירן פון די געוואלדיגע ווערטער וואס הרה"ח ר' משה קרעמער שליט"א - וואס איז אויך געווען איינע פון די חבריא דעמאלטס - וואס ער האט פארצייכנט אין א ספעציעלן נאטויך-ביכל (מאור הנחל).

"...א סקרוך איז אדורך אין די הערצער ביים אנקומען פון הרב החסיד רבי שמואל שפירא וואס איז שוין געווען דעמאלטס שטארק אפגעשוואכט, און מיט מסירות נפש און מיט זיינע לעצטע כוחות האט ער זיך אנגעשטרענגט אנטיייל צו נעמען אין דעם קיבוץ אויף ראש השנה ביים נחל נובע מקור חכמה ז"ע... איך בין ארויף צום ציון הקדוש, עס איז געווען כמעט ליידיג פון מענטשן, אויסער פון ר' שמואל שפירא און זיינע קינדער און איידעמער... זייענדיג דארט האט מען דעמאלטס אויסגעפלאסטערט דעם גאנצן שטח פון פאר דעם ציון, כדי צו ערמעגליכן פאר'ן ציבור צו קענען דארטן שטיין און מתפלל זיין".

"ר' שמואל שפירא וואס האט שוין דעמאלטס נישט געקענט פארנעמען קיין שום אומ'איינגענעמען גערוד פון גרויס שוואכקייט, איז בכלל נישט נתפעל געווארן פון דעם שלעכטן ריח. ער האט זיך אנגערופן אז ער וויל פארברענגען ביים ציון פאר ארום צוויי שעה. נאכדעם האט מען אים געפרעגט צו ער וויל זיך משתטח זיין? און ער האט געענטפערט: יא. מיט גרויס מיה און פלאג האט מען באוויזן אים אראפצולייגן אויף דער ערד פונעם ציון הקדוש. די הערצער זענען ממש אויסגעגאנגען דאס בייצוזעהן, איך האב אפילו אויפגעפאסט ווי אזוי איינע פון זיינע חשוב'ע קינדער לאזן אראפ אפאר טרערן פון גרויס גערירטקייט צוזעענדיג דעם סצענע. און אזוי איז ער אפגעליגן מיט השתטחות א שטיקל וויילע ביז מען האט אים אונטערגעהויבן".

פון אויבן האט מען אים מזכה געווען, אז אין זיין לעצטן יאר פון זיין לעבן האט ער זוכה געווען צו זיין אין אומאן און זיך משתטח זיין אויפן הייליגן רבי'נס ציון, וואס דאס איז דאך געווען זיין גאנצע שטרעבן זיין גאנץ לעבן.

*

'מי יתן' - אז מיר אלע זאלן שוין זוכה זיין אינגיכן צו זען ווי עס ווערט פארווירקליכט גענצליך די האפענונג פון די גאולה השלימה אויף וועלכע ער האט אזויפיל טרערן פארגאסן אזויפיל טעג און נעכט זיין גאנץ לעבן (ביים פיוט 'דודי ירד לגנו'): "...והיכל תיווסד בראש ההרים, בשערי ציון נעוף כיונים... כבוד ה' בתוכה למופת ולאות, האש חומה ארוכה סביב להיראות, נא חיש גואלינו אדון הנפלאות, הושיעה ימינך בירח האיתנים".

געפיל - די ווערטער פון דעם הייליגן רבי נתן איבער דעם מקום קבורה פון דעם הייליגן רבי'ן: "כי שם המקום המוכן לו מששת ימי בראשית לעסוק שם בתיקון העולם לדורות!". "אויפן וועג קיין קיעוו איז ר' שמואל געווען אזוי פרייליך אויף א אופן וואס מען קען עס גארנישט פארשטעלן. ער האט געזונגען און געפאטשט מיט די הענט ווען פון גרויס פרייד קלאפט ער אויף די פלייצעס פון דעם גוי'אישן דרייווער ווי ער זאל אים וועלן אריינשלעפן אין זיין אומגעהויערע פרייד..."

"אין קיעוו", פארענדיגט ר' יודל זיינע מעמוארן, "האב איך זיך געזעגנט מיט אים, איך האב געזארגט ער זאל אנקומען צום פליגער קיין ארץ הקודש, ערשט דערנאך האב איך זיך ארויסגעלאזט אויף מיינ וועג צוריק צו מיינ וואוינונג און ניו יארק".

זיינע קינדער וואס זענען געפארן אים מקבל פנים זיין אין לופט פעלד געדענקען נאך ביז היינט מיט נאסטאלגיע ווי אזוי זיי האבן אים געזען ארויסגיין פון דעם טערמינאל שלעפנדיג זיך מיט זיינע רענצלעך מיט זיינע צוגעמאכטע אויגן...

נישט אויפגעגעבן

די תפילות פון ר' שמואל האבן ווירקליך געפועלט אבער אדערווייל נאר אויף א אופן פון "תפילה עושה מחצה"... ער האט ווירקליך זוכה געווען צו זיך משתטח זיין אויפן ציון אין אומאן אבער האט נאכנישט זוכה געווען צו וויילן דארט אין די טעג פון ראש השנה וואס דאס איז דאך 'עולה על הכל'! אייגנטליך האט אונז שוין דער רבי אויסגעלערנט אז "מען טאר דעם אויבערשטן נישט נאכגעבן!"...

ר' שמואל האט נישט אפגעלאזט פון זיין אלטן גוטן מנהג, און אויך נאך וואס ער האט זיך צוריקגעקערט פון זיין ערשטע נסיעה קיין אומאן - האט ער ווייטער ממשיך געווען צו זאגן, מדי יום ביומו, די תפילה ע"ו פון ליקוטי תפילות - פונקט אזוי ווי ער פלעגט מקפיד זיין איר צו זאגן פון פארדעם.

און ווירקליך, אין שנת תשמ"ט, ארום א האלבע יאר פאר זיין ריינע נשמה האט זיך צוריקגעקערט אויבן אין הימל, ווען זיין גוף איז שוין געווען אפגעשוואכט נאכן זיך פייניגן לאנגע יארן מיט די פארקינסאן קרענק ל"ע און מיט אומדערטרעגליכע קאפ ווייטאגן, איז אנגעקומען די פרייעדיגע בשורה אז צום ערשטן מאל ווערט געגעבן די ערלויבעניש מצד די רעגירונג, פאר ברסלב'ע חסידים צו וויילן אין די שטאט אומאן אין די טעג פון ראש השנה!

ר' שמואל, וועלכער איז פון גרויס שוואכקייט כמעט נישט ארויסגעגאנגען פון שטוב אין יענע תקופה, איז געווען פון די ערשטע וועלכע האט געזארגט זיך צו פארזיכערן מיט א פלאץ אין דעם נסיעה. זיין רעבעצין, די צדיקת ע"ה, וואס איז געווען ערשטוינט צו הערן דערפון האט אים געפרעגט ווי אזוי ביסטו מסוגל אפילו ארויפצוברענגען אויף דיין געדאנק צו פארן אונטער אזעלכע אומשטענדן ווען אפילו דיין גיין פון איין צימער צום צווייטן קומט דיר אן מיט גרויס שוועריקייט? אבער ר' שמואל האט איר

דָּרָךְ שְׂאֲרָכָה אַרְבָּעִים שָׁנָה!!! / פָּרָק א'

השערים הנכספים. אותו רבי שמואל, שכל כך התרחק מ'ארץ העמים', שלא היה מוכן אפילו לעבר בדָּרָךְ לַמְרוֹן בכביש 'הבקעה' שעובר בקטע מסוים בחוץ לארץ, אותו רבי שמואל היה מוכן לנסע ולהשאיר שם תקופה ארכה – הכל כדי לקבל כרטיס כניסה לאומן.

בזמן שהותו של רבי שמואל באמריקה, נהג ממש בכ'גלות'. ובכלל לא נהנה מכל מה שהיה שם, הוא סבם מראש עם מארחו שלא יספר לאיש מיהוא, כדי שלא יבואו להפריע לו, והמשיך בעבודת ה' כרגיל.

חמשה חודשים שהה שם רבי שמואל, ולא פסק מתורה ומתפלה – ובעקבות תחנונים ובקשות לפני השם יתברך כי יזכה אכן להגשים את משאלתו – ולהגיע למקום הקדוש – לאומן. ידידיו של רבי שמואל הציעו לו שבזמן שהוא כבר שם אז שיאסף כסף מנדיבי העם שמתגוררים שם – שהיו שמחים מאוד לתתם ליהודי צדיק שכמוהו, אך רבי שמואל התנגד לכך בכל תקף. 'לא באתי לאמריקה בשביל לעשות כסף, השם יתברך ישלח לי פרנסתי בארץ ישראל'. רבי שמואל בא אך ורק כדי להוציא דרכון – ורק את זה עשה, בתוספת תפלות ועוד תפלות, ובכיות והשתפכות אמתית לפני בוראו כי יזכה אותו לחונן את עפר הציון הקדוש.

ואכן, לאחר התקופה הארכה – קבל רבי שמואל את הדרכון הזמני, אולם 'ויזה' לרוסיה עוד לא קבל. ר' שמואל כבר לא רצה להתעכב אפילו לא דקה אחת נוספת בגולה, וחזר לארץ ישראל, משם המשיך לפעל ולהשתדל לקבל את ה'ויזה'.

ואכן בארץ ישראל, בסיוע אנשי שלומינו מאמריקה – התקבל האשור הנכסף – ה'ויזה', אתה יוכל להכניס לאומן! אין מלים לתאר את ההתרגשות הגדולה שאחזה ברבי שמואל.

בנדאי כבר יצא לכם לשמע על החסיד המפלא רבי שמואל שפירא זצ"ל.

רבי שמואל שפירא חי בתקופה בה שלט ברוסיה מה שנקרא 'מסך הברזל'. 'מסך הברזל' היה פנוי שתאר את המצב שבו השלטונות ברוסיה (אוקראינה היתה אז חלק מרוסיה) לא הרשו לצאת ולהכניס בכלל בשערי המדינה.

בכל אותם שנים בהם אומן היתה סגורה ומסגרת – לא התנאש רבי שמואל שפירא מלזכות להגיע לאומן. ממקומו שבירושלים עיר הקדש הקדוש והשקיע את כל אותם שנים בתפלות ובתחנונים לזכות ולהגיע לציון הקדוש באומן. לילה לילה, היה קם חצות ומשתפר בתפלה בכתל המערבי, מקום ממנו לא יזזה השכינה. במלים הידועות 'שערי ציון... נעוף פוננים...' היה שופך לבו כמים נכח פני ה'. מדי יום ביומו היה גם מתפלל בדבקות את התפלה הנוראה של רבי יצחק גביטער לזכות להיות באומן. תפלה מיוחדת אותה חבר רבי יצחק פשננעלו השערים ולא יכלו עוד להגיע ולהשתטח על הציון הקדוש.

והנה, באותם ימים, החל ה'מסך' להפתח מעט. השלטונות ברוסיה רצו לפתח מעט את הדָּרָךְ, כדי להראות לכל העולם שהמצב ברוסיה לא כל כך נוראי. אמנם עדין היו הגבלות, והשוטרים של הק.ג.ב. הידועים לשמצה עדין עקבו אחרי התורים התמימים, אך השמועה נפוצה – אם רוצים ומתאמצים – אפשר לקבל אשרת כניסה לאומן!!!

כמוכן שיהודים מארץ ישראל – לא הרשו להכניס, אך תורים מאמריקה, יכלו לקבל 'ויזה' מיוחדת להכניס לרוסיה המסגרת.

רבי שמואל שפירא שמע את הבשורה – ושם פעמיו לאמריקה, שם יוכל לקבל דרכון שיפתח בפניו את

אחד מיקירי אנשי שלומינו מארה"ב אמריקה החסיד רבי יודל לייקטער עליו השלום, התנדב ללוות את רבי שמואל במסעו לשם. כיון שהוא היה בעל דרכון אמריקאי קבוע, ולא כמו הדרכון ה'זמני' שנתן לרבי שמואל.

כל זמן הטיסה והנסיעה – היה רבי שמואל שרוי ב'שוב הדעת מפלא, והיה עסוק בתפלה ובהתבודדות. כמו כן היה מוחו עסוק בחשובים עמקים – רבי שמואל חשב מתי תחול השקיעה והזריחה בכל מקום שבו יש. כן שיידע מתי עליהם להתפלל שחרית ב'גץ', ומנחה. זה מה שהעסיק אותו...

כאשר הגיעו סוף סוף רבי שמואל ורבי יודל לחצר הציון, נטל רבי שמואל את ידיו הקדושות ב'דחילו ורחימו, ובמקור כמה דקות הסתובב הלוח ושוב כשהוא תפוס במחשבות. הכין את עצמו, מוחו ולבו כדי לגשת אל הציון הקדוש באימה וביראה. רק לאחר ההכנות הקדושות – הוא התקרב ברטט אל הציון, נתן פרוטה לצדקה, והחל לומר את ה'תקון הכללי'...

אחרי פעמים אלו, התחזק ויצא מן החצר, ובדרך אל הרקב אמר לרבי יודל – 'כמעט ארבעים שנה כספתי והשתוקקתי ליום הגדול והנוכח הזה!' ילדים יקרים!

נתאר לעצמנו משהו שאנחנו מאוד רוצים. אולי משהו קטן, אולי ישועה גדולה, ברוחניות או אפילו בגשמיות, האם היינו מצליחים להחזיק מעמד ולהתפלל על כך יותר ארבעים שנה? רבי שמואל אמר כי כל מה שזכה להגיע לציון הוא בזכות התפלות המרבות אותם התפלל יום יום – בלי להתנאש! הוא המשיך לרצות, ולבקש ולהתפלל, ולבסוף זכה...

איזה טעם היה לה לזכיה הזו! טעם גן עדן!

כך נכנס רבי שמואל לרקב, וכל הדרך חזר היה שמח מאוד. לא נוכל לתאר לעצמנו את השמחה העצומה שמלאה את לבו. מרב שמחה הוא שר ונגן ומחא כף אל כף – ואפילו דפק על כתפיו של הנהג הגוי, שלא הבין מה הוא רוצה ממנו... כל בלו היה שרוי בשמחה כה גדולה שרצה לצרף אליה את כל העולם...

רבי יודל לווה את רבי שמואל עד למטוס שנסע לארץ ישראל, ושם נפרד ממנו כשפניו לארצות הברית. אולם רשם אותה נסיעה, כך תאר תמיד – לא נמחה ממנו לעולם!

כשהגיע רבי שמואל למלים הקדושות בפרק הראשון של ה'תקון', "טובתי בל עליך... לקדושים אשר בארץ הקמה ואדירי כל חפצי בם", מלים המרמזות על מקום קבורת הצדיקים – הלא הם הקדושים אשר טמונים בארץ, ו'חפצנו' – ה'רצון שלנו' להגיע לשם הוא אדיר וגדול – פרוץ בבכי גדול וחזק, במשך זמן רב עמד ובכה, עד שהתאושש מבכיו והמשיך בנעם באמירת המזמורים.

משסים, התחיל בעז ובתעצומות לומר את תפלתו של מוהרנ"ת מהחל ועד כלה. ואחר כך במשך כחצי שעה עמד והזכיר בעל פה! שמות של אנשים שזקוקים לישועה, ראו עליו שהוא רגיל להתפלל עליהם תמיד עד ששמותיהם חקוקים בזכרונו.

כשסים את כל הסדר של פרוטה לצדקה, תקון הכללי, תפלת מוהרנ"ת, ותפלה על כל השמות – השתטח על הציון, ופרץ בבכי טהור. בכיו ארך פרבע שעה, כך שכל הזמן שהיה אצל הציון היה בערך שלוש שעות.

הנהג שהביא אותם לאומן, ראה שהזמן מתאחר, נכנס לחצר ואמר שצריכים לחזור! רבי שמואל שמע, קם מן הציון, והתחיל להתקדם לכיון היציאה, אך מיד חזר אל הציון, השתטח שוב, והחל לבכות פעם נוספת... אחרי כמה דקות, שוב – קם, התחיל להתקדם לכיון היציאה, ושוב – חזר למקום הקדוש, ושוב התחיל לבכות מתחילה...

'מניעות' או 'נעימות'?

בנדאי גם אתם, כמו כל שאר חסידי ברסלב, מסתובבים בימים אלו קצת מבבלים... מה יהיה עם אומן ראש השנה? האם נוכל לנסע אנו או אבינו או אחינו לציון המצינת? ובצעם... השאלה שהכי מכבידה עלינו היא – למה זה כך? למה ה' עשה שיהיה כל כך קשה להשיג את מה שבעבר היה פשוט?

אם הנסיעה לאומן ראש השנה היא כל כך חשובה, למה עשה השם יתברך שיתגלגלו אלינו כל כך הרבה קשיים? הרי אם ה' רוצה, הוא יכול תוך הגע 'להחליק' את כל הקשיים, ולפתח לנו את כל השערים להנהיג!

נתאר לעצמנו ילד, שמבטיחים לו 'משהו טוב', ובסוף אומרים לו – 'לא'. הוא יבכה ויבקש בכל זאת. כשרוצים משהו וקשה להשיג אותו – בסוף בסוף, כשמצליחים להשיג – תחושת הספוק היא מתוקה הרבה יותר.

הרבה פעמים אנו טועים לחשב, שאם היצר הרע מקשה עלינו לעשות איזו מצוה – אולי נותר עליה ודי? אבל אנו צריכים להבין – שהיצר הרע רק רוצה להפיל אותנו, הוא רוצה שנתאש, נותר, ונגיד – 'טוב, אז לא'... לזה הוא מחכה! אבל אנו לא נתן לו את זה.

אם לדגמא החלטנו היום לברך ברכה בקול ולזכות מישהו בעניית 'אמן' – וכשאנו נגשים לשמות כוס מים אנו מגלים כי הבית ריק ואין מי שיצנה אמן על הברכה, האם נבין מכך שעניית אמן אינה חשובה? או שנסתה להמתין מעט, אולי עוד מישהו יכניס הביתה? הברכה וה'אמן' אחרי הנסיון יהיו הרבה יותר משמעותיים! הרבה יותר מתוקים! כי היה לנו קשה – אך התגברנו והצלחנו.

בואו נדמין מצב הפוך, בו כל מצוה שהיינו רוצים לקיים היתה הולכת לנו בקלות. היצר הרע לא היה מתערב, ולא מבבל אנו בכל מיני מחשבות וספקות האם 'כדאי לי' או 'לא כדאי לי' וכו'... פשוט, היינו מחליטים לכונן היום בתפלה – ו... פשוט, כל התפלה היינו מתרכזים ומכונים בכל מלה. האם היינו מרגישים מתיקות אחרי כזו תפלה? האם היינו נהנים ממנה כמו שאנו נהנים אחרי תפלה שהתאמצנו בשבילה?

דוקא להפך, אם אנו מחליטים לכונן בתפלה, ולא ממש

מצליחים... ובסוף מתאמצים... מתחזקים... ובמשך פרק שלם של התפלה, ב'אז ישיר' לדגמא, אנו מכונים מלה במלה. כמה אשך מרגישים! כמה שמחה!

ולכן בדיוק נכרא היצר הרע. הקדוש ברוך הוא, שהוא אבא רחמן, ברא את היצר הרע כדי לגרום לנו להתאמץ, לעבד – ועל ידי הקשיים לרצות עוד יותר להגיע למטרה. ברגע שהמצוה – מגיעה עם הרבה קשיים – זה גורם לנו לרצות אותה יותר, וברגע שאנו רוצים יותר – יש לנו יותר חשק, ונקיים של המצוה הרבה יותר גבוה.

להקדוש ברוך הוא יש מליוני מלאכים, אולי אפילו יותר... אין לנו משג פמה. למלאכים, אין רצון משלהם, ולכן גם אין להם שכר!!! אם ה' רוצה יש לו מספיק מלאכים שיוכלו לעשות את הרצון שלו. אבל מה ש'ה' רוצה מאתנו. שיהיו לנו 'מניעות', כל מיני קשיים, כל מיני 'סבוכים' בדרכך... הוא רוצה שנעורר בעצמנו את החשק, את הרצון האמיתי לקיים את המצוה. השם יתברך רוצה שנתגבר על הכל – ונקיים את המצוה בחשק רב – או אז נזכה למתיקות האמתית ששמוחה למי שהתגבר... וגם – לשכר הגדול של של מי שמקיים רצונו של השם יתברך!

יִדְּיִים יִתְּרִים:

חפשו בתפוזת הבאָה, משפּט המדבֵּר על הפרוז הזהיר לבוא לרבנו לראש השנה, המשפּט מתוך אחד מהסעיפים הראשונים ב'חיי מוהר"ן' בחלק שנקרא 'מעלת יקרת ראש השנה שלו' (המשפּט מתחיל לאחר האות וא"ו השמוש הראשונה במלה) עליכם להתחיל מהאות המדגשת באמצע, ולהמשיך למעלה ולמטה ולצדדים - אף לא באלכסון!

מה צלחה!

ה	ש	א	ר	י	ל	ש	ר	ס	ח	ש	א	ח	ס	ר
ב	ר	ו	ק	מ	ה	כ	ל	כ	ה	ל	ר	כ	ל	א
י	ה	ל	ה	כ	ז	ש	ה	ש	א	ר	ל	ע	כ	ש
ו	ו	ל	צ	א	ה	נ	כ	ש	ז	כ	ה	ה	ל	ה
ת	א	ו	ל	א	ה	ז	י	ר	ל	ע	ז	י	נ	ש
א	א	ר	ח	י	ח	ש	ה	ש	ע	ש	ל	ה	י	נ
צ	א	ר	ס	ח	ס	כ	ז	ל	ת	ו	ע	ז	ו	ע
ל	י	א	ה	מ	ר	ס	ה	ז	כ	ר	י	ה	י	ע
ו	ב	י	כ	י	כ	ש	ז	ו	ר	ת	ו	ש	ל	ו
ע	ל	ש	ה	מ	ל	ר	ק	ב	ו	ו	ר	ב	א	ל
ל	צ	ס	ב	י	מ	י	ש	ש	ז	ק	מ	ב	ק	ה
ו	א	ר	ש	י	מ	ש	ס	ו	ר	ק	ו	ק	ב	ע
ל	צ	א	ו	ת	ע	מ	ר	ש	ה	מ	ו	ש	ס	ל
ו	ל	י	ל	א	ב	ו	א	ק	מ	ש	ת	ל	ר	ה
ל	א	ת	ע	מ	ש	מ	ל	מ	ש	מ	ע	מ	ל	כ

מה יצא?

_____!

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ט"ו אלול בלבד, לפקס המערכת: 0237-0218-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לצין באפן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגורל זכוי של 50 ש"ח ברשת חגיות ספרי "אור החיים"!

פתרון החידה לחדש תמוז הוא: זכרו תורת משה
הילד שזכה בהגרלה הוא: רפאל סמאלער, צפת

קריאת אש קודש

מאת כלל הרבנים השוכני משפיעי קהילות ברסלב בארץ הקודש ובגולה ובראשם גדולי זקני אנ"ש שליט"א אודות העניינים הנחוצים העומדים על הפרק לקראת הנסיעה הגדולה לקיבוץ ראש השנה הבעל"ט בעיר אומן

לקראת קיבוץ ראש השנה תשפ"ב לפ"ק.

לקהל אנשי שלומינו הסידי ברסלב היראים וחרדים לדבר ה' במהרתנו די בכל אתר ואתר הע"י. קול דודי הנה זה בא, ימי ראש השנה הקדושים ממשמשיך ובאין - כי בא כי בא לשפוט הארץ - ומכנף הארץ עולה ונשמע כרוז הגדול של צדיק יסוד עולם ראש בני ישראל הנחל נובע מקור חכמה וזע"א: "הראש השנה שלי עולה על הכל, איש בל יעדר!".

ועיקולי הדרכים ומהענגן והערפל האיום והנורא אשר סביב הר הקודש, והנגנו מוצאים עצמנו מחויבים לעורר ולהתריע, להזהר ולהזהיר גדולים על הקטנים לבלתי להניח המשחית הוא השטן הוא היצה"ר לפרוץ פרצות בגדרות ההלכה והקדושה.

ה. שמירה מעליא על הבנים:

זכור ופשוט כי חובה גמורה על כל הורה ומורה להשגיח בעיני פקידא על הפקדון אשר הופקד אנו, מצאתו ועד בואו, ללא שום ריפיון והיסח הדעת אשר כמוה כפשיעה וחבלה בידיים חלילה, והחכם עיניו בראשו לכלכל צעדיו בתבונה סוף מעשה במחשבה תחילה כאופן שצורתו ומועדו או אורך זמן הנסיעה והשהייה לא יקפחו כחוט השערה מהזהירות וההקפדה על כל קיצו של יוד בכל דבר הלכה והנהגה דקדושה, וביתר שאת ועוז בחינוך הבנים, קדושתם וטהרתם בשמירה מעליא.

ו. לשבץ הבחורים במסגרות:

ומה טוב ומה נעים לשבץ בחורי החמד במסגרות מתאימות המנוהלות בידי יראים ושלמים סמוך ונראה לחלקת מחוקק ספון בהכנא דרבא ובאווירא דכ"א ללא שום סכנה מההשפעות הקלקלות אשר רבו כמו מול קבר הצדיק בחינת משה וד"ל.

ז. התהקות מכ"י המשחית:

ועל אחת כמה וכמה חובה כפולה ומכופלת להזהר ולהזהיר מאבי אבות הטומאה, הלא המה כל הכלים והמכשירים המטמאים במגע ובמשא מפש ועד בשר, והשטן מקטרג על פרשת דרכים וחויץ לתחומים להקל ראש ולהתיר את הרצועה רח"ל, ואדרבה מידה טובה מרובה להוסיף גדר על גדר ומשמרת למשמרת ביסוד קדושת ישראל, קדושת וטהרת המחשבה, הנצרכת ביותר לכלל תיקוני הצדיק בראש השנה וכמבואר בדבריו הקדושים באר היטב (ליק"מ ר"א ובגויע).

א. אין דבר גדול מזה:

ומי יעמוד בסוד קודש הקדשים להבין ולהשכיל פחות מטיפה מן הים מסוד קדושת בקשתו הנוראה הלזו - להקבין כולם אליו על ר"ה - וכן מגודל יקרת התיקונים הנפלאים והנוראים הנעשים ונפעלים על ידי קיבוץ קדוש זה כרום גבהי מרומים, הנסתרות לה' אלוקינו, להמתיק כל הדינים הקשים ולהחיש גאולת עולמים, והנגלות לנו ולבנינו - התערורות התשובה ברשפי אש וקבלת עול מלכותו יתברך באהבה וברצון בקרב רכבות עמך בית ישראל כאיש אחד בלב אחד אשר לא נראה ולא נשמע כזאת, אשרי עין ראתה כל אלה, אשרינו מה טוב חלקנו.

ב. זומם רשע לצדיק:

זה לעומת זה, הרשעים כים נגרש השקט לא יוכל, ואנשי ודון ומדנים וכל הרשעה כולה מתחדשת ומתגברת מיום ליום בתחבולות שונות ומשונות לטמון פחים ולהגביה חומות על מנת לחבל ולהרס קיבוץ של צדיקים זה, אם כולו ואם חלקו, ואין אתנו יודע מה ילד יום.

ג. ואני תפילה - מידי יום ביומו:

ועל זאת יתפלל כל הסייד מדי יום ביומו ולפני קונו ישפוך שיחו ברחמים ובתחנונים ואל יתן דמי לו שיסתלקו אויבנו ומשטיננו וכל הקמים והחושבים עלינו לרעה תופר עצתם ולא תעשינה ידיהם תושיה לא מינה ולא מקצתה, ונזכה כולנו יחד לראות בזאת השנה ובכל שנה רצונו של צדיק יוצא אל הפועל במלואו בהתקיימות הקיבוץ הקדוש במקום שבחר בו למנוחת עולמים כמתכונתו ובצביונו הנאה לו בתכלית הפאר והשלימות על טהרתו וקדושתו, וביתר שאת ועוז בכמות באיכות ובריבוי הבתים כפלי כפליים, ובכך צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וחסידים כרינה יגילו.

ד. זהירות בגדרי ההלכה והקדושה:

אמנם מאידך חרדים אנו עד עמקי הנפש מהסכנה האורבת בצדידי

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה כולנו כאחד יחד לשבור ולבטל כל המניעות וההפרעות ולהימנות לדבר מצווה רבא זו לעלות ולהיראות ולפקוד את מקום ציונו הקדוש בימי ראש השנה הבעל"ט בקדושה ובטהרה, ונוכה כולנו יחד להיכתב ולהיחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום בספקן של צדיקים גמורים, תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, ותמלוך אתה הוא ה' אלוקינו מהרה לבדך על כל מעשיך, אמן ואמן.

ובזאת באנחה"ה שלהי חודש תמוז תשפ"א

שמעון שפירא

שמואל משה קרמר

מסעוד גבאי
מרדכי צוי לעבאוויתש
נתן שפירא
שמואל בריינעם
שמעון טייכנר

יוסף פריץ
יעקב קעניג
יצחק טשינגל
יצחק פריעדמאן
מאיר מימוני
מנדל מאיר פריעדמאן

אלימלך ראזענבערגער
אלימלך הכהן זילביגער
אליעזר גלברג
אפרים קעניג
אפרים נחמן אנשין
בצלאל פרידמן

אברהם הכהן כ"ץ
אברהם יצחק הלוי מערמעלשטיין
אברהם משה וואסילסקי
אברהם שמעון בורשטיין
אליהו גודלססקי
אליהו עטיה

דברי הרבנים המשפיעים שליט"א אינם צריכים חיזוק, ואשרי המתקבצים על ציוה"ק כאזהרת רביה"ק וכד בכד אינם זזים לזו כלשהו מס"ק בשינוי וכפרט בעניני קדושה אשר הוזהרנו מרביה"ק להחמיר בה בחומרות יתירות. המצפה לרחמי שמים.

יעקב מאיר שכטער